

Pomoc Ukrajině

určitě ano, ale ne za cenu likvidace zemědělců střední a východní Evropy, vyzvala V4

▶ STR. 4

Studené

a mokré jaro přineslo v mnoha regionech potíže s dodržováním agrotechnických lhůt

▶ STR. 20

Zemědělská

politika je v silném rozporu s požadavky racionální zemědělské prvovýroby, více v rozhovorech

▶ STR. 30 a 34

KAŽDÉ VYDÁNÍ AGROBASE můžete mít v **PŘEDSTIHU** ve vašem e-mailu, objednávky na www.akcr.cz

23. KVĚTNA
2023

AGRObase ZPRAVODAJ

**INFORMAČNÍ NOVINY AGRÁRNÍ
KOMORY ČESKÉ REPUBLIKY**

VYCHÁZÍ JAKO MĚSÍČNÍK

www.akcr.cz

Sledujte nás i online

Zemědělské protesty přerostly na evropskou úroveň

Střední a východní Evropa je doslova zaplavena ukrajinskou produkcí a skladové zásoby jsou meziročně výrazně vyšší. Za zhruba dva měsíce začíná sklizeň a hrozí, že evropští zemědělci nebudou mít svou úrodu kde uskladnit a komu prodat a platí to i pro ty české.

Evropská unie tyto problémy odmítá řešit, zemědělcům už došla trpělivost a připojili se k protestům v Bruselu. Více o problémech s bezcelním dovozem ukrajinských komodit a dalších aktuálních tématech mluví v rozho-

voru s AGRObase prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Proč českým zemědělcům vadí, že ukrajinské obilí proudí přes evropský trh?

Čeští zemědělci již delší dobu narážejí na rapidní propad cen a nezájem o obiloviny a olejninu způsobený převisem nabídky nad poptávkou. Zásoby těchto komodit na evropském trhu aktuálně činí 150% oproti průměru

předešlých let a v Česku jsou zásoby asi o 40 % vyšší ve srovnání se stejným obdobím loni. Za dva měsíce, v závislosti na počasí a lokalitě, nám začínají zně a reálně hrozí, že nebudeme mít komu prodat a kde uskladnit úrodu z blížící se sklizně.

Situaci do značné míry způsobil bezcelní dovoz ukrajinské zemědělské produkce na území Evropské unie, kam se pšenice, kukuřice nebo sója dovážely i přesto, že původně měly směřovat do třetích zemí, respektive k tradičním odběratelům ukrajinské produkce. Ve finále tak ukrajinská pšenice neskončila v zemích s vysokou závislostí na dovozu potravin, ale na evropském trhu, aniž by splňovala přísné kvalitativní parametry a aniž by byla vypěstována s takovým ohledem na životní prostředí, jaký vyžaduje po pěstitelích Evropská unie. A byznys s ní dělali obchodníci a překupníci.

Co je tedy podle Vás řešením? Některé země se pokusily úplně zakázat dovoz nejen obilovin, ale i dalších vybraných zemědělských komodit z Ukrajiny...

Těmto problémům čelí celá Evropa, protože rozumíme kroku maďarské, bulharské, polské a slovenské vlády, které přistoupily k jednostrannému zákazu dovozu některých komodit z Ukrajiny. Vzhledem k tomu, že jak Česká republika, tak celá Evropská unie je v produkci obilovin a olejnin soběstačná, není důvod ohrožovat bezpečnost spotřebitele a životaschopnost místních producentů, kteří musejí plnit mnohem přísnější pravidla a standardy produkce. Víťame tedy, že české Ministerstvo zemědělství zavedlo přísnější kontroly dovezených obilovin. Pokud bude prokázáno závažné pochybení v podobě hor-

ších kvalitativních parametrů, zákaz dovozu vidíme jako logickou reakci pro bezpečnost spotřebitelů. Evropská komise sice označila tyto jednostranné zákazy dovozu za nepřijatelné, současně je ale třeba říct, že koridory solidarity nefungují, jak bylo slíbeno. Dochází k porušování pravidel a Evropská unie by měla situaci, kterou sama způsobila, aktivně řešit.

Evropská komise navrhla kompenzace, pomohlo by to?

Nemyslím si a mám pro to tři důvody. Kompenzace za bezcelní dovoz ukrajinského obilí na evropský trh řeší jen následky, a ještě jen částečně a zatím jen pro některé členy Evropské unie, tedy jen pro ty sousedící s Ukrajinou. To neřeší příčinu problému. Zaprvé pohybuje se na jednotném evropském trhu a ukrajinská produkce v zemích sousedících bezprostředně s Ukrajinou nekončí, ale proudí do dalších zemí včetně Česka. Zadruhé nejedná se pouze o obiloviny, ale také o olejninu, drůbeží maso, vejce a další komodity. Zatřetí hrozí, že finanční prostředky z Evropské unie, o kterých se nyní mluví jako o pomoci pro členy EU, mohou chybět v obálce určené původně na podporu jiných citlivých zemědělských sektorů, s níž zemědělci po celé Evropě už počítali.

Co by tedy Evropská unie nyní měla dělat?

Měla by především zlepšit kontrolní mechanismy, které by zajistily dopravení obilovin a olejnin do místa určení, a ne jejich uskladnění v Evropě. Ty v současné chvíli nefungují. Ostatně na nedávném jednání zemědělských organizací sdružujících zemědělce v Česku, Slovensku, Polsku a Maďarsku, které organizovala Agrární komora ČR na brněnském

veletrhu ANIMAL TECH 24. a 25. dubna 2023, jsme se shodli na nutnosti efektivnějších kontrol. Navrhujeme následující mechanismus kontroly, který by měl fungovat. Dodávky zemědělských komodit, které směřují z Ukrajiny k jejím tradičním zákazníkům a Evropskou unii využívají pouze k tranzitním účelům, by měly být opatřeny certifikátem obsahujícím cílovou destinaci a způsob využití ukrajinské produkce. Tento certifikát by následně sloužil jako podmínka pro vstup na evropský jednotný trh a byl by kontrolován při vstupu do schengenského prostoru. Současně navrhujeme zákaz dovozu komodit z Ukrajiny obsahující Evropskou unií zakázané látky, jako jsou například některé druhy pesticidů, antibiotik a dalších látek. Dále navrhujeme zpřísnění namátkových kontrol komodit, jako jsou obiloviny, olejninu a produkty živočišné výroby směřující na trh Evropské unie nejen ze třetích zemí, ale také v rámci samotného evropského trhu. I proto jsme za V4 s Rumunskem a Chorvatskem podepsali společnou výzvu, kterou jsme odeslali Evropské komisi.

Od výzvy uplynul měsíc, došlo k nějakému posunu?

Bohužel ne. Je evidentní, že Evropská komise odmítá řešit skutečné problémy zemědělců a v tomto případě je třeba se situací zabývat hned. Později už nemusí být co řešit, protože zemědělci otevřeně mluví o útlumu produkce za těchto podmínek.

O mezinárodních protestních akcích v Bruselu se mluvílo jen nesměle, ale když se ani po měsíci nic nedělo, došla zemědělcům trpělivost. Agrární komora ČR se proto rozhodla připojit k mezinárodním protestním akcím 23. května 2023 před budoucí Evropskou parlamentu a vyzvala k účasti i členskou základnu. Na jednu stranu zemědělci musí dodržovat přísná pravidla pro zemědělské hospodaření, ale zároveň proudí na evropský trh komodity, které tato pravidla splňovat nemusí, a jsou i proto levnější. Členské státy EU ale mají omezené možnosti obrany vzhledem k tomu, že se pohybuje na jednotném trhu. I malé dítě pochopí, že tohle není fér.

Dalo by se namítnout, že k poklesu cen potravin na pultech nebo alespoň jejich stabilizaci dochází možná i kvůli levným ukrajinským dovozům. Jak tohle vysvětlujete veřejnosti?

Je pravda, že dovoz zemědělských komodit z Ukrajiny tlačí na snižování cen domácí produkce. Ale neustále opakujeme, že požadavky na zemědělskou praxi na Ukrajině a Evropě jsou diametrálně odlišné. Tento vliv na ceny je jen krátkodobý, a to hned z několika důvodů. Lze předpokládat, že výhledově dojde k obnovení tradičních obchodních cest a ukrajinská produkce bude opět směřovat k tradičním zákazníkům ve třetích zemích. Pokud ne a bezcelní dovoz potravin z Ukrajiny bude hypoteticky zachován, věřím, že EU bude po-

žadovat dodržování stejných standardů dobré zemědělské praxe, které musí plnit evropští zemědělci, což povede k prodražení zemědělské prvovýroby i na Ukrajině. Odhlédneme-li od obou těchto scénářů vývoje, k opětovnému zvýšení výkupních cen zemědělských komodit na evropském trhu dojde stejně.

Naši zemědělci z uvedených důvodů zvažují útlum produkce. Současná situace má na jejich rozhodování zásadní vliv, a pokud skutečně omezí pěstování plodin nebo chov hospodářských zvířat, prohloubí se závislost na dovozu potravin ze zahraničí. To vytvoří další prostor pro spekulanty, kteří využijí nedostatku na evropském trhu a nastřílí ceny potravin.

Pak je tu ještě otázka kvality potravin. V Evropě jsou již potvrzené případy záměrného míchání ukrajinské pšenice s místní produkcí s cílem splnit kvalitativní parametry a snížit riziko zachycení nezdravých potravin v potravinovém řetězci. Problémy jsou také s vejci a drůbežím masem, které měly směřovat na evropský trh pouze ze zemědělských provozů na Ukrajině, které schválila Evropská komise. Spekuluje se však, že jsou do Evropy dováženy vejce a drůbeží maso také z neschválených provozů nebo neoznačené produkty. Nejsou dodržovány standardy welfare, které evropské zemědělce stojí nemalé peníze. Nadto se mluví o tom, že ve snaze zakrýt skutečný původ dochází k přebalování neoznačených ukrajinských vajec a drůbežního masa v Polsku či na Slovensku, čímž dochází ke klamání spotřebitele. Tyto dodávky pak končí převážně v gastronomii, především ve školních jídelnách, nemocnicích, domovech důchodců či jiných sociálních zařízeních.

Nicméně mluví se o nepřiměřených ziscích zemědělců, kteří by se mohli uskromnit, kdyby chtěli...

Souhrnný zemědělský účet, kterým se tak rád ohání prezident Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR Tomáš Prouza, nedává reálný obrázek o zdravotním stavu českého zemědělství. Poskytuje nám pouze teoretickou hodnotu zemědělské produkce, tedy je to v nadsázce přesný součet nepřesných čísel. Například zemědělské ceny v oficiálních statistikách nemusí být ve skutečnosti ceny, za které prodal svou produkci zemědělec svému odběrateli ke zpracování či přímému prodeji, ale může se jednat o spekulanta, který si vydělává obchodováním se zemědělskými komoditami. Kromě toho sám Český statistický úřad varoval před zhoršováním rentability v tuzemské prvovýrobě. To v praxi znamená jediné – náklady rostou rychleji, než se zvyšují zemědělské ceny.

Zároveň souhrnný zemědělský účet opomíjí řadu faktorů, jako jsou odvody na sociálním a zdravotním pojištění, udržování zaměstnanosti na venkově nebo vyjednávací síla při ob-

chodování s odběrateli. 75 % maloobchodního trhu ovládá 11 obchodních řetězců, které stojí proti 30 tisícům českých zemědělců. Z toho je jasné, kdo určuje podmínky na domácím trhu a také ceny potravin v obchodech. Čeští zemědělci to nejsou.

Zdá se ale, že podobně uvažuje i česká vláda, která se rozhodla omezit zemědělské podpory v letech 2024 a 2025, s nimiž se již počítalo. Mluví se o 10,2 mld. Kč, kterých oblastí se to týká?

Na takzvaný Ozdravný balíček 2024/2025 se dlouho čekalo, abychom se na dvouhodinové tiskové konferenci dozvěděli pouze souhrnnou sumu 10,2 mld. Kč škrtů v zemědělství, ale bez uvedení jakýchkoliv detailů, a je tedy obtížné nějakým relevantním způsobem vyhodnotit, co to bude přesně znamenat pro zemědělce (pozn. rozhovor vznikl 15. května).

Obecně tedy mohou zareagovat na pokles podpor v kontextu problémů, kterým zemědělci čelili v posledních letech. Může to prohloubit potíže především v živočišné výrobě a při pěstování náročnějších plodin. Údaje, které slyšíme od úředníků, si navíc značně protiřečí. Nejdříve mluví o neinvestičních dotacích, potom o zásadách do Programu rozvoje venkova... Považuji to za krajně nesolidní přístup vůči chovatelům a pěstitelům. Současně je třeba zdůraznit, že řada změn v dotačním systému České republiky bude podléhat schválení ze strany Evropské unie a rozhodně to nefunguje tak, že česká vláda si pískne a od příštího roku bude všechno jinak. Podobnými politickými prohlášeními akorát naštvou zemědělce a nikdo se jim nemůže divit. Navíc vláda už zemědělcům část peněz škrtla, v letošním roce došlo ke snížení národních dotací o polovinu na 2,7 mld. Kč oproti loňským 5 mld. Kč. K tomu skoro před rokem slibil ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka na zemědělské konferenci v Paláci Lucerna

notifikaci programu na podporu zaměstnanosti na venkově v podobě úlev například na sociálním pojištění. Nestalo se nic.

Probrali jsme mezinárodní i domácí zemědělskou politiku, což nebylo zrovna optimistické. Zakončíme rozhovor něčím pozitivním. Co vidíte jako své priority do dalších let, pokud budete na 32. Sněmu Agrární komory ČR zvolen prezidentem Agrární komory ČR na další tři roky?

Ať dopadnou prezidentské volby jakkoliv, prioritou Agrární komory ČR by mělo do budoucna zůstat narovnání podmínek na jednotném trhu Evropské unie, snížení administrativní zátěže, a především racionalizace požadavků na zemědělské podnikatele. I proto jsme se rozhodli příští Evropskou komisi, ať už její složení bude jakékoliv, vyzvat k předložení dopadové studie Evropské zelené dohody prostřednictvím takzvané Evropské občanské iniciativy.

Nadále je třeba sledovat a komentovat vývoj domácí zemědělské legislativy a zaměřit se především na zákon o cenách a uvedení do praxe novely zákona o významné tržní síle, které by oba měly přispět k nastavení férovějších podmínek v rámci dodavatelsko-odběratelské vertikály. Velmou rezervu máme v ozdravení celé výrobní vertikály a udržení náročných odvětví. Zde musí pomoci stát a my proto s vládou a úředníky, ať jsou jakýkoliv, s nimi musíme umět komunikovat.

Je třeba se zaměřit také na posilování vztahů s médiem a udržet povědomí médií i veřejnosti o aktuálních zemědělských tématech obecně, včetně zlepšování mediálního obrazu českého zemědělství u veřejnosti. Věřím, že kurz je nyní nastavený správně, a pokud to tak vyhodnotí i 32. Sněm Agrární komory ČR, rád budu v práci pokračovat. Nebude jí málo.

redakce Agrobaze

Zemědělci ze střední a východní Evropy vyzvali EU, aby řešila následky neomezeného bezcelního dovozu z Ukrajiny

Na evropském trhu se hromadí obiloviny a olejniny z Ukrajiny, které měly původně směřovat do třetích zemí. Zásoby těchto komodit tak aktuálně činí 150 % oproti průměru předešlých let, přičemž za tři měsíce začíná sklizeň a novou úrodu nebude kde uskladnit a komu prodat.

Závěry ze společného jednání agrárních komor V4 představili zástupci jednotlivých delegací, zleva Robert Nowak za Polsko, Jan Doležal za Českou republiku, Andrej Gajdoš za Slovensko a Tamás Éder za Maďarsko. Ke společné výzvě V4 k řešení trhu destabilizovaného dovozem ukrajinských komodit v zemích střední a východní Evropy se přidaly ještě agrární organizace Chorvatska a Rumunska

Ukrajinská produkce přitom nemusí splňovat stejně přísné kvalitativní standardy, které musí dodržovat evropsští pěstitelé. Agrární komora České republiky, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Krajowa Rada Izby Rolniczych a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara proto vyzvaly po jednání, které se uskutečnilo na brněnském Mezinárodním veletrhu pro živočišnou výrobu ANIMAL TECH 24. až 25. dubna 2023, Evropskou komisi, aby alarmující situaci řešila. K výzvě se připojily také organizace sdružující zemědělce v Chorvatsku a Rumunsku a byly vyzvány

i organizace z dalších zemí, které se mohou připojit později.

Na pomoc zemědělcům z válkou zmiňované Ukrajiny byly zřízeny takzvané koridory solidarity, kterými měla být produkce z této země dopravována k jejím tradičním zákazníkům ve třetích zemích. Uvolnění pravidel evropského jednotného trhu v podobě bezcelního dovozu, který umožnila Evropská komise, však začali zneužívat překupníci a obohacovat se na úkor ukrajinských zemědělců, kteří dostávají jen zlomek skutečné ceny. Jejich

produkce, která je levná a plní evropské sklady, tlačí na snižování výkupních cen obilovin a olejin, a to v době pouhé 3 měsíce před další sklizní.

„Střední a východní Evropa je doslova zaplavena ukrajinskou produkcí. Skladové zásoby jsou meziročně výrazně vyšší. Kvalitní a bezpečná produkce nám zůstává na skladech a sem se vozí něco, co na unijní trh vůbec nepatří. Navíc nás za méně než tři měsíce čekají žně a novou sklizeň nebude kde uskladnit. V tak krátké době není reálná možnost zvýšit

skladovací kapacitu, alespoň ne bez ohrožení kvalitativních parametrů produkce, a hlavně její schopnosti odolávat plísním a škůdcům. Soucítíme s ukrajinskými zemědělci, kterým je jednoznačně třeba pomoci v této nelehké době. Nesmí to být ale za cenu rozpadu evropského agrárního trhu a zhoršení kvality potravin nabízených našim spotřebitelům. V zemích střední Evropy jsou již potvrzené případy přebalování zboží nebo záměrného míchání ukrajinské pšenice a dalších obilovin s místní produkcí s cílem splnit kvalitativní parametry a snížit riziko zachycení nezděravých potravin v potravinovém řetězci. Takové narušení důvěry spotřebitele bychom neměli dovolit," říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Organizace, které sdružují zemědělce napříč zeměmi střední a východní Evropy, proto vyzvaly Evropskou komisi, aby začala řešit situaci a pokusila se obnovit důvěru zemědělců i spotřebitelů v evropský jednotný trh. Zemědělské organizace apelují především na důsledné kontroly tranzitu zemědělských komodit z Ukrajiny a navrhují následující soubor krátkodobých a dlouhodobých opatření.

Co je třeba udělat v krátkodobém horizontu?

- 1) Je třeba obnovit důvěru ve společný trh jak na straně zemědělců, tak na straně spotřebitelů. Upozorňujeme proto na nedostatečné kontrolní mechanismy, které nemohou momentálně zajistit, aby zemědělské komodity z Ukrajiny byly dopraveny na místo určení a neskončily na unijním trhu. To má vliv nejen na vývoj cen komodit na domácím trhu, ale také potenciálně (protože se často jedná o tzv. technické plodiny, které nejsou určeny pro lidskou spotřebu) ohrožuje bezpečnost spotřebitelů. Bez řádných kontrolních mechanismů nemají orgány veřejné správy ani občané žádnou jistotu, že tato produkce splňuje přísné evropské normy pro zemědělské a potravinářské produkty. Současně tím dochází také ke snižování konkurenceschopnosti našich zemědělců.
- 2) Potřebujeme skutečné evropské řešení, které zajistí, aby se ukrajinská zemědělská produkce dostala na místo určení a ukrajinští zemědělci byli v tomto procesu spravedlivě odměněni. Jednostranná řešení ohrožují samotnou funkci evropského jednotného trhu. Navrhujeme proto přísný kontrolní mechanismus pro ukrajinský vývoz na schengenské hranici, který zajistí, že náklad dorazí na místo určení a zůstane zabezpečen až do dodání do konečného místa určení.
- 3) Navrhujeme následující mechanismus kontroly, který považujeme za efektivní. Dodávky zemědělských komodit, které směřují z Ukrajiny k jejím tradičním zákazníkům a Evropskou unii využívají pouze k tranzitním účelům, budou opatřeny certifikátem

obsahujícím cílovou destinaci a způsob využití ukrajinské produkce. Tento certifikát bude následně sloužit jako podmínka pro vstup na evropský jednotný trh a bude kontrolován při vstupu do schengenského prostoru. Současně navrhujeme zákaz dovozu komodit z Ukrajiny obsahujících Evropskou unii zakázané látky, jako jsou například některé druhy pesticidů, antibiotik a dalších látek. Dále navrhujeme zpřísnění namátkových kontrol komodit, jako jsou obiloviny, olejnin a produkty živočišné výroby, směřujících na trh Evropské unie nejen ze třetích zemí, ale také v rámci samotného evropského trhu. Zásilky, které kontroly příslušných orgánů označí jako nevyhovující evropským pravidlům, by měly být staženy z trhu. Jako následné využití těchto zásilek se nabízí například bioplynové stanice či výroba bioetanolu.

Co je třeba udělat v dlouhodobém horizontu?

- 1) Co nejdříve je třeba obnovit cla, která lze opět zrušit až poté, co se Ukrajina stane členem EU se všemi právy a pravidly. Cla, jako jsou sazby a kvóty mezi Evropskou unií a třetími zeměmi, existují především kvůli zcela odlišným podmínkám pro zemědělce uvnitř a vně jednotného trhu. Vzhledem k tomu, že Evropská unie klade velký důraz na produkci šetrnou k životnímu prostředí a dlouhodobou udržitelnost, jsou náklady evropských zemědělců často vyšší, zatímco produkční potenciál je kvůli různým zákazům a omezením nižší. Příkladem může být restriktivní přístup EU ke geneticky modifikovaným organismům, přípravkům na ochranu rostlin nebo stanovení maximálního množství dusíkatých hnojiv na hektar. Ukrajinští zemědělci zatím nepodléhají stejnému souboru pravidel ani podpoře z evropského rozpočtu.
- 2) Rozhodnutí ovlivňující zemědělství a živobytí zemědělců musí být v budoucnu přijímána s mnohem větší obezřetností a ohledem. Zemědělská výroba z pohledu zemědělců (rostlinná i živočišná) musí být dlouhodobě plánována a není možné jednoduše vypnout veškerou prvovýrobu ze

dne na den. Současná situace může být pro zemědělce signálem, že po jejich produkci není poptávka, a v důsledku toho začínou snižovat produkci, což se na trhu neprojeví okamžitě, ale později to může znamenat citelný výpadek evropské zemědělské produkce, a tedy faktické selhání Společné zemědělské politiky EU s dopadem na ceny i kvalitu zemědělské produkce.

Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR

Hodnocené vzorky obilovin a výrobků z nich jsou vyhovující

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) se již několik týdnů prioritně zaměřuje na bezpečnost obilovin a obilných mlynářských výrobků původem zejména z Ukrajiny. K 3. květnu odebrala ke kontrole 63 vzorků. U 58 vzorků byly již analýzy finalizovány, všechny hodnocené parametry jsou vyhovující. Laboratorní analýzy dalších vzorků pokračují, v případě zjištění nevyhovujícího vzorku přijme Inspekce příslušná opatření.

Inspektoři SZPI odebrali ke kontrole vzorky pšenice, špaldy, kukuřice, žita a ječmene a dále vzorky pšeničné mouky, špaldové mouky (a vloček), žitné mouky (a vloček), ječmenných vloček a jáhel (včetně jáhlových vloček). V odběrech vzorků se dále pokračuje.

SZPI laboratorně hodnotí zejména přítomnost více než 400 druhů reziduí pesticidů, dále mykotoxiny, těžké kovy a dle analýzy rizika, případně i další parametry.

www.szpi.gov.cz

Třem čtvrtinám podniků chybí pracovníci

Blíží se sklizeň prvních letošních plodin, jako jsou ředkvičky či hrášek, a kvůli ne-standardně nízkým teplotám vzduchu v polovině měsíce bylo třeba pečovat o ovocné stromy. Jenomže shánění pracovníků je pro české zemědělce každý rok doslova „noční můrou“ a potvrdil to také dubnový průzkum Agrární komory České republiky. Dotazníkové šetření mezi členy ukázalo, že 59,2 % podniků chybí pracovníci celoročně a dalších 19 % má problémy s najímáním lidí na sezónní práce.

V českém zemědělství pracuje necelých 100 tisíc lidí a každým rokem jich ubývá. S problémy vyplývajícími z nedostatku zaměstnanců se potýká 78,2 % podniků, které se zapojily do dotazníkového šetření Agrární komory ČR. V polovině případů chybí osloveným podnikům do 10 % pracovníků vzhledem k celkovému stavu zaměstnanců a necelé pětina schází 11 až 20 % procent lidí. Největší potíže mají obory živočišné výroby, v nichž scházejí především ošetřovatelé zvířat, konkrétně dojiči, krmiváři či kvalifikovaní zootechnici. V rostlinné výrobě chybí podle průzkumu především traktoristé, opraváři zemědělských strojů a obecně mechanici, poptávka je i po agronomech.

„Nedostatek pracovníků stále představuje v českém zemědělství obrovský problém, jak potvrdilo po dvou letech již druhé dotazníkové šetření Agrární komory ČR. Je to takzvaně další hřebík do rakve nejen prodělečné živočišné výroby, ale i oborů náročnější rostlinné výroby. Lze očekávat, že potíží se sháněním zaměstnanců budou podniky čelit i nadále, protože přes pravděpodobný útlum objemu výroby především v náročnějších oborech ze-

mědělské prvovýroby, na něž nejvíce dopadají vysoké náklady a nízké výkupní ceny komodit, nebude stačit aktuální počet pracovníků na pokrytí nezbytného objemu práce. Procesy v zemědělství jsou navíc dlouhodobé a nelze je vypnout ze dne na den tak jako v továrně. Řešení vidíme ve větší propojenosti zemědělské praxe se zemědělským vzděláváním, které podle našich členů zcela neodpovídá požadavkům trhu. Kvůli opakovanému osočování zemědělců ze strany veřejnosti a bohužel i některých politiků navíc není práce v tomto oboru, jehož cílem je produkovat kvalitní a cenově dostupné potraviny pro obyvatele, příliš lákavá pro mladé lidi,“ říká prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Zemědělské podniky doplňují stavy zaměstnanců najímáním cizinců, přičemž například na sezónní práce přijíždí do Česka každý rok kolem 20 tisíc lidí. Posily ze zahraničí využívá více než polovina respondentů, a to nejen na sezónní práce, ale i celoroční činnosti. Pracovníci přijíždějí nejčastěji z Ukrajiny, následuje Slovensko, Moldávie, Rumunsko, Bulharsko a Polsko. Někteří cestují za prací i z tak vzdálených oblastí, jako jsou Vietnam, Arménie, Mongolsko či Kolumbie. Třetina oslovených podniků také při shánění lidí spolupracuje s pracovními či personálními agenturami.

„Najímání pracovníků ze zahraničí řeší situaci s nedostatkem zaměstnanců pouze částečně a systém není nastaven optimálně. Zemědělci často poukazují na délku procesu a nadměrnou administrativní zátěž. Někteří v průzkumu označili přístup úřadů za laxní, nebo dokonce za šikanu, opakovaně se také setkávají s nedostatečnou jazykovou vybaveností příslušných úředníků. Aby byla zachována každodenní péče o hospodářská zvířata a byly včas zajištěny práce v rostlinné výrobě včetně sklizně, která je například u raných druhů zeleniny vázaná na pouhých několik dnů, proplácají pracovníkům přesčasy nebo zapojují zaměstnance z jiných provozů podniku. Dále najímají brigádníky či důchodce nebo si pomáhají v rámci rodiny,“ poznamenává Doležal.

Zaměstnavatelé v zemědělství řeší nedostatek lidí nejčastěji najímáním pracovníků z ciziny.

Třetina respondentů chce v letošním roce nabírat nové pracovníky nebo se o to alespoň pokusit. Počítají rovněž s motivací v podobě zvýšení mezd pro nové i stávající zaměstnance, k čemuž se letos chystá nebo tento krok již uskutečnily dvě třetiny respondentů. Nejčastěji se podle průzkumu má jednat o nárůst mezd v rozmezí mezi 6 až 10 %.

Většina podniků by uvítala realizaci programu podpory zaměstnanosti na venkově v podobě například úlev na sociálním pojištění, které slíbil v červnu 2022 ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL). Kolem 60 % respondentů dokonce považuje tento program za klíčový pro další fungování svého podniku a řadu z nich by motivoval k dalšímu zvyšování mezd či náborem nových zaměstnanců. „Ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka slíbil zemědělcům pomoc v podobě úlev na sociálním pojištění, ale uplynulo 10 měsíců a výsledky stále nevidíme. Je to smutná ukázka toho, jak čeští politici přistupují k českému zemědělství. Chybí jakákoliv koncepce či dlouhodobá vize pro budoucí vývoj, čímž se zemědělci ocitají ve stále větší nejistotě,“ dodává prezident Agrární komory ČR.

Údaje o průzkumu AK ČR

Agrární komora České republiky opakovala po dvou letech dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjištění aktuálních informací o situaci na pracovním trhu v oblasti zemědělské prvovýroby. Průzkum se uskutečnil ve dnech 3. až 11. dubna 2023 a zapojilo se do něj 174 podniků ze všech krajů České republiky a všech velikostí podle terminologie EU.

Barbora Pánková, tisková mluvčí AK ČR

Vláda likviduje vlastní zemědělce a potravináře

České zemědělství má za sebou několik náročných let, kdy pěstitelé a chovatelé čelili nejdříve protipandemickým opatřením a následně kvůli válce na Ukrajině raketovému růstu nákladů a zprerhání dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Kritická je především situace v živočišné výrobě a pěstování náročnějších plodin, jako jsou ovoce, zelenina, brambory či chmel, kde hrozí razantní útlum produkce a následkem toho další pokles soběstačnosti Česka. Oznamit českým zemědělcům škrt v dotačních podporách ve výši 10,2 mld. Kč v následujících dvou letech, s nimiž již počítali, a navíc bez uvedení dalších detailů, považujeme za populistický a nesystémový krok, který přispěje k dalšímu ohrožení produkce kvalitních domácích potravin za dostupné ceny pro obyvatele. Pro sektory, jako je chov prasat nebo drůbeže, se jedná o téměř jedinou formu podpory a krácení dotací pak ještě více prohloubí konkurenční nevýhody, které máme vůči našim sousedům. Jedná se například o stále přísnější požadavky na welfare, jako je zákaz klecových chovů nosnic od roku 2027, který se nebude týkat celé Evropské unie.

Agrární komora České republiky jakožto největší zemědělská organizace v České republice nebyla přizvána k debatě, která je

klíčová pro budoucnost jejich členů. Opět to ukazuje na totální absenci jakékoliv vize pro další vývoj českého zemědělství ze strany státu. Jediná jistota je, že vládou představený takzvaný ozdravný balíček jednoznačně nepřispěje k ozdravení českého zemědělství.

K vysokým nákladům v zemědělské prvovýrobě, jako jsou krmiva pro zvířata, průmyslová hnojiva, energie, pohonné hmoty, mzdy a další, přibude za necelé dva roky ještě zvýšení daně z příjmů právnických osob z 19 na 21 %. Otázkou je, zda bude v té době v zemědělství ještě koho danit.

Vítáme snížení sazby DPH na potraviny na úroveň 12 %, i když vláda mohla být v tomto ohledu ambicióznější, jako jiné evropské státy. Současně je třeba dohlédnout na to, aby snížení sazby skutečně pomohlo zákazníkům při nákupu základních potravin a nepřispělo pouze ke zvýšení zisků zahraničních obchodních řetězců.

Vyjádření AK ČR k tzv. ozdravnému balíčku, který vláda ČR představila 11. května 2023.

Prezident komory požádal o posunutí termínu jednotné platby

Prezident AK ČR Jan Doležal svým dopisem z 5. května 2023 požádal ministra zemědělství Zdeňka Nekulu o posunutí termínu podávání jednotné žádosti na konec května, nebo případně o prominutí sankce.

Reálně zemědělcům zbývalo již jen několik dnů, přičemž na základě statistiky Státního zemědělského intervenčního fondu podala k tomuto dni jednotnou žádost pouze zhruba čtvrtina žadatelů. K posunu termínu se podle našich informací rozhodli na Slovensku a dříve již také v Polsku a Maďarsku.

Důvodem je i to, že nový rámec SZP klade na zemědělce nové požadavky, změny a úpravy, které byly představeny teprve v posledních několika týdnech a řadě opatření se musí přizpůsobit za pochodu a s ohledem na podnikové osevní postupy, staré závazky udržitelnosti a další požadavky. Do měsíční lhůty zároveň spadly dva státní svátky v pracovní dny, což dále termín zkracuje.

Druhým faktorem je administrativní náročnost a obtížná orientace v pravidlech přímo navazující na bod jedna. Jak se v reálu ukazuje pro pravidla není jednotný výklad centrálního SZIF a jeho regionálních poboček, řádně nejsou proškoleni ani poradci a zemědělci tak stojí před neřešitelnými problémy.

Situaci komplikuje také mokrá a chladná průběh počasí letošního jara, který v mnoha regionech znemožnil dodržení řádných agrotechnických lhůt, a došlo tedy k opoždění prací, mnohdy z důvodu enormně vysokých srážek k přemokření půd, zničení již vysetého osiva s nutnými navazujícími přesevy, které však nyní není možno provést, protože technika do polí nemůže.

Vzhledem k tomu, že například u vázaných podpor příjmu je nutné deklarovat přesný osev citlivé komodity, nemohly být žádosti některých pěstitelů podány dříve. Argument potenciálního zkrácení kontrolního období, zvláště ve vazbě na nový systém AMS, je sice logický, nicméně proti němu stojí informace, že o některé typy podpor (ekoschémata, AEKO) si zemědělci vzhledem k časové tísní nebudou ani žádat.

Posunutí termínu přijímání jednotné žádosti nebo eventuální prominutí sankce za pozdější podání tedy zůstalo na rozhodnutí ministra Nekuly.

Úřad AK ČR

Je třeba zvážit využití zemědělské rezervy i pro státy, které jsou nepřímo zasažené zvýšeným vývozem z Ukrajiny

Dovozy zemědělských komodit z Ukrajiny, pohlcování uhlíku, genomické techniky, Společnou zemědělskou politiku a označování medu řešili 25. dubna 2023 ministři zemědělství EU na Radě v Lucemburku. Evropská komise v reakci na zvýšený dovoz obilí a dalších zemědělských komodit z Ukrajiny poskytne 5 nejvíce postiženým zemím peníze z tzv. zemědělské rezervy. Analyzuje také možnost poskytnutí peněz pro další státy. Českou republiku zastupoval ministr zemědělství Zdeněk Nekula (KDU-ČSL). Ministr Nekula o tématu dovozů z Ukrajiny jednal i s komisařem pro zemědělství Januszem Wojciechowským.

Kvůli složité situaci s dovozy z Ukrajiny některé státy jednostranně zakázaly import některých komodit na své území. Česká republika zatím nemá v úmyslu se k tomuto zákazu připojit a prosazuje, aby Evropská unie postupovala jednotně. Situace s dovozy potravin v členských státech sousedících s Ukrajinou, ale i v ČR, je velmi komplikovaná. Dopady jsou zřejmé nejen v sektoru obilovin a olejnin, kde zemědělce tíží zejména problémy s odbytem, ale i např. v sektoru cukru, ovoce a zeleniny, chmele i v sektoru drůbeže.

„Od začátku ruské invaze Česká republika podporuje Ukrajinu a budeme v tom i nadále pokračovat. Uvolnění obchodu i tzv. trasy solidarity jsou zásadní nástroje pro globální potravinové zabezpečení. Je ale potřeba, aby trasy sloužily k tranzitu zemědělských

produktů do zemí, které ukrajinskou produkci nutně potřebují. Je třeba nastavit jasná pravidla pro celou Unii. Debata k tomuto tématu byla velmi obsáhlá a já očekávám, že Komise přijde s celoevropským řešením, které bude fungovat dlouhodobě,“ řekl ministr zemědělství Zdeněk Nekula.

Komisař Wojciechowski na bilaterálním jednání potvrdil, že Evropská komise připravuje finanční pomoc ve výši 100 mil. eur pro pět zemí, které přímo sousedí s Ukrajinou. Dopady zvýšených dovozů mají prokazatelný vliv na místní zemědělce. Současně Komise analyzuje sekundární dopady i na další členské státy.

„Jsem rád, že Komise pomůže zemědělcům v nejvíce postižených zemích. Pana komisaře jsem upozornil na to, že sekundární dopady má aktuální situace i na země, které s Ukrajinou nemají společnou hranici, včetně České republiky. Podle pana komisaře připadá pro tyto země v úvahu využití zbývající části zemědělské rezervy do výše 250 mil. eur. Komise bude ještě posuzovat dopady na jednotlivá odvětví a země. My jsme samozřejmě připraveni poskytnout veškeré nutné podklady,“ uvedl ministr Nekula.

Důležité je podle ministra uklidnit situaci na trzích, zmírnit obavy veřejnosti a omezit spekulace na trhu. Hlavním úkolem EU je zlepšit fungování dopravních cest, snížit přepravní náklady, koordinovat a kontrolovat přepravované zboží.

Ministři řešili také pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví. Cílem Evropské komise je vytvořit důvěryhodný certifikační rámec, který by motivoval ke zvýšenému ukládání uhlíku do půdy. Pokud se rámec dobře nastaví, může představovat zajímavý obchodní model i pro české zemědělce a lesníky. Návrh by měl

podpořit inovativní technologie pohlcování uhlíku a udržitelná řešení pro hospodaření s ním. Česká republika podporuje veškeré snahy vedoucí k uhlíkové neutralitě a snížení znečišťování životního prostředí. Je ale nutné znát finanční dopady a nastavit celoevropská, mezinárodně uznávaná a transparentní pravidla certifikace.

Při pracovním obědě ministři řešili genomické techniky. Jde o nejmodernější a neefektivnější způsob pro šlechtění rostlin odolných vůči škodlivým vlivům, které mohou snížit negativní dopady pěstování na životní prostředí. „Je nutné vytvořit novou legislativu, která by umožnila využívat nejnovější vědecké poznatky. Evropská unie nemůže tyto produkty pouze dovážet, ale sama musí z moderních technologií profitovat. V Evropě musíme umožnit aplikaci stejných technik šlechtění, jaké mohou využívat všichni hráči na globálním trhu,“ řekl ministr Nekula. Návrhy legislativy předloží Evropská komise zřejmě letos v létě.

Tématem jednání bylo také označování medu. Některé státy požadují, aby se zavedla povinnost uvádět na etiketě každou zemi původu a její příslušný podíl ve směsích medu. Med se totiž často falšuje, proto členské státy vyzvaly Evropskou komisi, aby připravila řešení, jak tomu zabránit. Česká republika zavedení přísnějších pravidel pro označování medu na úrovni jednotlivých zemí podpořila.

Na programu jednání byly také biohospodářství a aktuální stav strategických plánů Společné zemědělské politiky. Ministr Zdeněk Nekula se kromě komisaře Wojciechowského pracovní sešel s ministrem zemědělství Slovenska Samuelem Vlčanem a polským protějškem Robertem Telusem.

Vojtěch Bílý,
tiskový mluvčí Ministerstva zemědělství

ZEMĚĎELSKÉ POJIŠTĚNÍ
POJIŠTĚNÍ PLODIN

Známe jednodušší řešení, jak zachránit vaši úrodu

Pojištění plodin s nejširší pojistnou ochranou na trhu

- pojištění všech druhů pěstovaných plodin a trvalých kultur
- kvalitní a rychlá likvidace škod

241 114 114
www.generaliceska.cz

 GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

Partner Agrární komory ČR a Zemědělského svazu ČR

Zhodnotenie 30 rokov jednotného trhu, máme sa čo učiť

Koniec mesiaca súvisí deväťkrát v roku s plenárnym zasadnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru. Tentokrát bol koniec mesiaca apríla pre členov EHSV ešte významnejší - sme totiž v polovici nášho mandátu, čiže máme za sebou 2,5 roku a pred sebou rovnaký čas na zastupovanie záujmov členov, ktorí nás do výboru vyslali.

Zasadnutie v Bruseli teda tentokrát trvalo až tri dni, pretože prebiehali voľby od predsedu výboru až po členstvo v jednotlivých orgánoch. Aj tu platí, že ak príliš vytŕčate, môže sa Vám stať, že budete „nepohodlným“. Jedným z príkladov je aj člen, ktorého zástupkyňa z rovnakého členského štátu „dala vyhodiť“ z tretej skupiny, teda zo skupiny „Iné záujmy“. A predstavte si, že aj keď sme sa ho snažili zachrániť, nepodarilo sa, pretože väčšina bola zmanipulovaná, a tak kvalitný člen výboru s ekonomickým vzdelaním je členom výboru, je plnohodnotným členom, odborných sekcií, ale nie je členom ani jednej z troch skupín. Aj takéto veci sa dejú v demokratickej organizácii - nedemokratické rozhodnutia....je to návrat v čase, niekoľko desaťročí dozadu. Ale podme k zasadnutiu.

Jedným zo stanovísk, ktoré bolo predmetom schvaľovania členmi, bolo stanovisko sekcie pre jednotný trh, výrobu a spotrebu (skratka pre túto sekciu je INT), s názvom „30 rokov

jednotného trhu: ako zlepšiť jeho fungovanie“. Dnes viac ako aktuálne po extrémne lacných, ale zároveň extrémne zdraví škodlivých dovozoch z Ukrajiny a ďalších tretích krajín, po kauze s obilím, ktoré nespĺňa požiadavky nášho trhu v Európskej únii, a predsa sa na náš trh dostalo a ničí nielen našich poľnohospodárov a potravinárov, ale bude mať vplyv na naše zdravie a v prípade použitia na krmné účely aj na zdravie našich miláčikov. Pretože nejde len o krmivá pre hospodárske zvieratá, ale v „hre“ sú aj krmivá pre našich štvornohých miláčikov. Veď aby bolo vyrobené krmivo pre psov a mačky, je potrebné najskôr vychovať hovädzí dobytok či ošípané alebo hydinu, potom ich na bitúnku poraziť a vyrobiť z jednotlivých určených častí jatočného tela alebo z vnútorností krmivá či konzervy. Preto je také dôležité škodlivé obilie nevozit k nám, ale ani do ďalších štátov. Na jednej strane dávame migrantom z Afriky prístrešie a na strane druhej im posielame obilie plné chémie a škodlivín. Takže v praxi sme teraz videli, že jednotný trh zlyhal. A ako to bolo počas predchádzajúcich tridsiatich rokov?

Za tridsať rokov existencie vnútorného trhu sa dosiahli výhody pre podniky, ale aj pre občanov, na druhej strane je stále čo zlepšovať. Zlyhali sme na začiatku pandémie COVID, keď Čechom Nemci nedodali objednané rúška, pretože ich chceli použiť pre vlastných obyvateľov. Potom prišla energetická kríza, kde opäť vidíme veľké zlyhania - výrobca najlacnejšej energie - Česko - ju má pre svojich vlastných obyvateľov a podnikateľov najdrahšiu. No a ďalším zlyhaním je plyn. Hoci ruský plyn odmietame, Nemecko ho i tak nakupuje, s Ruskom čulo obchoduje a potom plyn predáva do štátov strednej Európy za výrazne vyššie ceny. A aby toho nebolo málo, tak štáty strednej Európy, vrátane nás, prišli o peniaze za to, že cez naše územie bol tranzit ruského plynu. Naším zlyhaním je aj vývoj situácie na Ukrajine - namiesto toho, aby sme sa snažili zobrať rozum do hrsti a pomáhali neustranne uhladiť konflikt, tak zbrojíme, na našom území vznikajú základne plné cudzincov a vlastné obyvateľstvo vystavujeme hrozbe vojenského útoku. Ako keby sme si nepamätali, kto rozpútal konflikt v Juhoslávii, ako Juhoslávia

dopadla - doteraz sa z vojnového konfliktu časť štátov nespamätala.

Európska únia pripravila pre jednotný trh na roky 2021 - 2027 program zameraný na zlepšenie fungovania vnútorného trhu a konkurencieschopnosti a udržateľnosti podnikov. V programe majú byť nástroje kontroly a ochrany týkajúce sa kvality práce, a rovnaké podmienky pre všetky podniky, práva občanov a ochranu spotrebiteľa. Vidíme, že sa to zatiaľ nedarí. EHSV zároveň žiada, aby sa zaviedli potrebné opatrenia na prekonanie všetkých foriem sociálneho a daňového dampingu s cieľom zabezpečiť spravodlivú hospodársku súťaž a správne fungovanie jednotného trhu a aby sa predchádzalo všetkým formám narušení.

V stanovisku upozorňujeme na pretrvávajúce geopolitické výzvy, ktoré budú mať vplyv na fungovanie jednotného trhu, dodávateľské systémy a odolnosť európskeho hospodárstva. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby prijala všetky potrebné opatrenia na aktualizáciu európskej priemyselnej politiky zachovaním a posilnením jednotného trhu a výhod pre spotrebiteľov, pracovníkov a podniky. Uvidíme, či sa skutočne podarí zmeniť nielen politiku, ale najmä skutočné výsledky. Zatiaľ sa to nedarí.

Vo výbore sa domnievame, že európske podniky čelia problémom súvisiacim s nedostatkami jednotného trhu, ktoré vážne ovplyvňujú konkurencieschopnosť a udržateľnosť. Najznepokojivejší je rastúci počet vnútroštátnych regulačných iniciatív, ktoré nadobúdajú účinnosť skôr, ako sa zverejnia európske iniciatívy, a ktoré následne sťažujú harmonizáciu pravidiel. Takže vidíme, že Únia je pomalšia ako členské štáty. EHSV vzhľadom na rôzne vnútroštátne legislatívne iniciatívy odporúča, aby inštitúcie EÚ konali aktívnejšie a rýchlejšie a včas predkladali právne predpisy v záujme harmonizácie.

Mgr. Ing. Jarmila Dubravská, PhD., členka Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru za Českú republiku, nominovaná Agrárnou komorou ČR

Setkání šlechtitelů a semenářů

Aktuální vývoj šlechtitelské a semenářské legislativy, dotační podpora sektoru, následky restrikcí účinných látek na ochranu rostlin, nutnost zajišťování pohybu osiv a sadby v době mimořádné krize a otázka soběstačnosti v zemědělském sektoru byly hlavními tématy jednání Valné hromady ČMŠSA.

Valná hromada Českomoravské šlechtitelské a semenářské asociace (ČMŠSA) byla svolána prezidentem asociace Ing. Janem Prášilem a uskutečnila se 20. dubna 2023 v Hradci Králové. V letošním roce asociace slaví 30 let od svého založení. Zasedání se zúčastnila naprostá většina členů asociace, více než 100 osob.

Pozvání přijali významní hosté, za MZe náměstek člena vlády Ing. Miroslav Skřivánek, Ph.D. a Ing. Jiří Šír, vrchní ředitel pro řízení Sekce EU a zahraničních vztahů. Dále pan Tomáš Dubský, místopředseda zemědělského výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Ing. Kateřina Adamcová, ředitelka Sekce projektových opatření PRV, OP Rybářství a Národních dotací SZIF a ředitel ÚKZÚZ Ing. Daniel Jurečka. Za Agrární komoru České republiky se účastnil prezident Ing. Jan Doležal.

Ing. Miroslav Skřivánek, Ph.D. předně omluvil z pracovních důvodů nepřítomnost pana ministra, vyzdvihl význam šlechtění a semenářství a konstatoval, že tyto obory jsou v ČR na vysoké odborné úrovni. Nabídl užší spolupráci

při řešení aktuálních problémů sektoru, např. nárůstu nelegální výroby osiv. Vrchní ředitel MZe Ing. Jiří Šír ve svém vystoupení mimo jiné uvedl, že je nutné se společně věnovat legislativním návrhům týkající se certifikace o uložení uhlíku, ochrany přírody a udržitelného používání pesticidů (SUR), s požadavkem na zpracování dopadové studie pro SUR. Místopředseda Zemědělského výboru pan Tomáš Dubský ujistil přítomné, že výbor bude i nadále konstruktivně řešit otázky sektoru šlechtění a semenářství. Prezident asociace poděkoval za podporu – zahrnutí osivářství, šlechtění a školkařství mezi aktivní zemědělce. Zástupkyně SZIF Kateřina Adamcová podala zprávu o čerpání u dotačních programů (DP) 3.d. a 3.c. za rok 2022 a upozornila na termín odevzdání dílčích a závěrečných zpráv. ČMŠSA opětovně zdůraznila, že nelze jednoduše nákladové DP 3.d. a 3.c. převést na sazbové. Ředitel ÚKZÚZ Ing. Daniel Jurečka požádal asociaci o součinnost při připomínkování návrhu legislativy k RM rostlin a v otázce patentovatelnosti ve vztahu k novým šlechtitelským technikám. Prezident AK ČR Ing. Jan Doležal informoval přítomné o návrhu AK ČR na „Národní strategický plán šlechtění zemědělských plodin a trvalých kultur“ a požádal asociaci o zapojení do koordinační skupiny.

Prezident asociace Ing. Jan Prášil a výkonná ředitelka Ing. Vlasta Horká ve svých příspěvcích zhodnotili činnost asociace za uplynulé období a konstatovali, že:

- je nutné zajistit odpovídající podporu prostřednictvím národní dotace tak, aby byly z hlediska financování šlechtění zachovány srovnatelné podmínky s ostatními zeměmi EU, aby nedocházelo k dalšímu oslabení konkurenceschopnosti českého šlechtění a semenářství;
- legislativa postupně zvyšuje administrativní zátěž při výrobě uznaného osiva a to přináší výrobcům certifikovaných osiv další finanční náklady. Na druhou stranu se tím nepřímo podporují necertifikovaná osiva, která jsou mimo rámec kontrolního systému a nelze ověřit jejich zdravotní stav;
- je nutné zajistit účinné přípravky na ochranu rostlin, zejména mořidla, aby v budoucnu nedocházelo k nekontrolovatelnému rozšiřování chorob přenosných osivem.

Do usnesení Valné hromady ČMŠSA se promítly úkoly ve vztahu ke strategickému významu šlechtitelského a semenářského sektoru:

- v otázce zajištění soběstačnosti v zemědělském sektoru je nutné prosadit, aby šlechtění a semenářství bylo zahrnuto mezi strategická odvětví státu;
- zařazení výroby osiv a sadby do nařízení o kritické infrastruktuře státu;
- při jednání s MZe a SZIF prosazovat zachování nákladového systému u DP 3.d. a 3.c. a společně hledat možnosti administrativního zjednodušení.

Sekretariát ČMŠSA

Nesouhlas s krácením podpor

Představenstvo Agrární komory ČR, které jednalo 17. dubna 2023 v Olomouci, považuje za nezbytné reagovat na výroky ministra financí Zbyňka Stanjury o snižování dotačních podpor směřujících do českého zemědělství, které zazněly 12. dubna 2023 v médiích. Agrární komora ČR pokládá vyjádření ministra financí za populistické a vyřčené bez znalostí základních souvislostí a faktů.

Pokud by mělo dojít ke snižování dotačních podpor, musí se uskutečnit v celé Evropě a musí být součástí dlouhodobé koncepce. Zemědělci se proti těmto výrokům musí ohradit. Ostatně jiné státy EU naopak své zemědělce chrání a motivují k výrobě. Pokud tedy chce ministr financí Zbyněk Stanjura zlikvidovat české zemědělství, je tímto na dobré cestě. Navíc přidělené dotační podpory pocházejí z větší části ze zdrojů Evropské unie a jejich výše vychází ze zpravidla 7letých plánů Společné zemědělské politiky EU včetně míry národního kofinancování, tedy takový krok není možný.

Snížení takzvaných národních dotací zhruba na polovinu částky posledních let, se kterým mimochodem návrh rozpočtu na rok 2023 již počítal, jen prohloubí konkurenční nevýhodu českých zemědělců a do problémů dostane sektory, které jsou už nyní v hlubokém propadu. Národní dotace totiž alespoň částečně vyrovnávají rozdíly mezi členskými státy EU a umožňují investovat veřejné prostředky do lepších standardů welfare, kvality nebo

například biosecurity, tedy zabezpečení chovů před potenciálně nebezpečnou nákazou, jakou je ptačí chřipka nebo africký mor prasat.

Po vstupu do Evropské unie se ekonomiky jednotlivých členských zemí nacházely v různé kondici a rozdíly přetrvávají dodnes. Původním smyslem dotací mělo být narovnání podmínek v zemědělství, nicméně v současné době dotační podpory přispívají spíše k dalšímu prohlubování těchto rozdílů. Česká republika má například jednu z nejnižších přímých plateb na hektar v porovnání s jinými zeměmi Evropské unie. Zároveň je třeba říct, že zemědělské dotační podpory u nás podléhají zdanění, v čemž jsme v rámci EU opět rarita.

„Co se týče cen zemědělských komodit, ty loni v Česku rostly z poměrně nízkého základu, přičemž v letošním roce zase zaznamenáváme jejich pokles přes vyšší již investované nebo trvajících náklady, jako byly vyšší ceny pohonných hmot či minerálních hnojiv a jako stále jsou náklady na energie. Zemědělství je

navíc dlouhodobým podnikáním s dlouhými produkčními cykly, porovnávat meziročně cenu na trhu je nevyhovující. Ta totiž mnohdy nemusí odpovídat ceně realizační. Příkladem mohou být vysoké ceny obilovin loni na jaře, tedy v době, kdy zemědělci svoji produkci dávno realizovali. Stejně tak není možné souhrnný zemědělský účet prohlášovat za zisk zemědělců, sleduje totiž pouze hodnotu produkce v daném čase, nikoliv finální realizaci, a tudíž ani hospodářský výsledek zemědělských subjektů,“ upřesnil k situaci Jan Doležal, prezident Agrární komory ČR.

Z toho je jasné, že takto prvoplánové snížení dotačních podpor do českého zemědělství, jak o něm mluví ministr financí, rozhodně nenarovná podmínky na českém trhu mezi jednotlivými články dodavatelsko-odběratelské vertikály a pouze poškodí tuzemské chovatele a pěstitele. Pokud by mělo dojít ke snižování dotačních podpor, musí se uskutečnit v celé Evropě a musí být součástí dlouhodobé koncepce.

Situace v neprospěch zemědělců

Potravinová inflace v Česku je aktuálně vyšší než v okolních státech a mimo jiné se řeší příčiny, čím je to způsobené.

Odpovědí je mezi dalšími faktory také to, že české potraviny patřily dlouhodobě k nejlevnějším v Evropě a jejich ceny tedy rostly z poměrně nízkého základu. Současně je třeba říct, že do cen potravin na pultech se promítají kromě cen zemědělců dále náklady a přírážka zpracovatelů potravin, náklady na přepravu, náklady na skladování, a především náklady a přírážka velkých obchodních řetězců. Opakovaná prohlášení, že za vysoké ceny potravin mohou čeští potravináři a zemědělci, je naprosto liché. Agrární komora ČR dlouhodobě a jednoznačně odmítá, že by čeští zemědělci zdražovali našim spotřebitelům potraviny. Ceny zemědělských komodit jsou určovány na globálním trhu a promítá se do nich řada faktorů. U některých komodit, jako jsou vejce, drůbeží maso, jablka či cukr, zemědělci zvyšovali ceny nejpomaleji ze všech článků v rámci dodavatelsko-odběratelské vertikály a dlouhodobě tak nesli inflaci

na úkor svých potenciálních zisků. Hlavním viníkem drahých potravin jsou jen a pouze vysoké náklady, s nimiž se potýkají zemědělci, zpracovatelé potravin i obchodníci, ale každý z těchto článků má odlišné možnosti, jak promítat růst těchto nákladů do prodejních cen. Například tržní síla 11 obchodních řetězců, které ovládají 75 % maloobchodu, je proti 30 tisícům českých zemědělců prostě obrovská. Naši zemědělci neurčují ceny zemědělských komodit na trhu a nemají ani nástroje, jak by to mohli dělat. Předvídat další cenový vývoj je problematické z řady důvodů, výjimkou již není ani postupný pokles cen energií. Přesto mnohým zemědělcům skončily v loňském roce výhodné smluvní podmínky s dodavateli energií, které se týkaly například fixace cen, a k prodražování výroby dochází u některých podniků proto až nyní. Osud některých komodit je obchodně tak složitý, že se často zemědělci ani nedozví, u koho jejich produkce skončila,

protože řada komodit se stává spekulativním kapitálem, který je obchodován na volném evropském trhu s cílem hledat nejzajímavějšího kupce a maximalizovat svůj zisk.

K názorům některých ekonomů, kteří svalují vysoké ceny potravin také na koncentrovanou zemědělskou výrobu, kterou ovládají velké podniky s velkou výměrou, musíme oponovat, že struktura českého zemědělství vychází z historického vývoje a například družstva vlastní ze své podstaty i několik set drobných vlastníků s dílčím podílem. Na dnešním trhu mohou uspět malí, střední i větší zemědělské podniky a také se to děje. Na straně výrobců potravin či obchodníků je koncentrace mnohem vyšší, než je tomu u zemědělské prvovýroby. Je tedy nezbytné tyto dezinformace trvale vysvětlovat.

Úřad AK ČR

Proč je cena cukru tak vysoká

Pátrání po příčině a vysvětlení stále nepřichází ani z Ministerstva zemědělství, ani ze státních kontrolních organizací. Ač nejsem pěstitelem cukrovky, s pěstováním cukrovky jsem ledacos zažil. V 70. letech minulého století jsem patřil ke studentům Vysoké školy zemědělské, a tudíž jsem za účelem pěstování i sklizně cukrovky absolvoval nejednu povinnou brigádu.

Začínalo to vykolíkováním 10 arů plodiny a povinností jejího vyjednání a okopávky za účelem likvidace plevele. Pro ty, kteří tyto pojmy vidí poprvé, uvádím na vysvětlenou, že to bylo v době, kdy se vysévalo víceklíčkové semeno, tehdy jediné existující odrůdy Dobrovická A. Později se i českým pěstitelům podařilo vyšlechtit odrůdy cukrovky s jednoklíčkovým semenem, to ještě obalit, tedy umožnit vysévat cukrovku na konečnou vzdálenost v řádku bez nutnosti jednocení. Nicméně přišla další studentská brigáda, tentokrát sklizeň cukrovky. Vyorané bulvy cukrovky spojené se zeleným chrástem bylo třeba nejdříve sházet z řádků na hromady. Po čase nastoupilo ruční oddělení chrástu od bulvy osekáním srpem. Často již při tom padal sníh a člověk i přes rukavice necítil zmrzlé prsty. Osekané bulvy se posléze vidlemi naložily na koňské či traktorové valníky a odvezly na blízké nádraží. Zde se náklad přeložil na vagóny a ty cukrovku odvezly do blízkého cukrovaru.

Blízké cukrovary

Pomalou se tak dostávám k meritum věci. V roce 1890 zde existovalo 197 aktivních cukrovarů. I Praha měla svých šest cukrovarů, dva nejznámější byly v Modřanech a Čakovicích. Všechny měly železniční vlečku a pro pěstitele byly relativně blízko. Přejímky dodaného množství cukrovky se zúčastnil i pěstitel, nejčastěji agronom zemědělského podniku. Podniková laboratoř cukrovaru potom na základě odebraného vzorku určila množství nečistot (příměsy chrástu, kamení, hlíny) a stanovila cenu. Kdo vydělal, kdo naopak prodělal, nechci zde řešit. Cenu již tenkrát nestanovil pěstitel, ale cukrovar! Nelze vynechat ani to, že v důsledku existence socialistického tábora východních zemí byla zde „internacionální povinnost“ hospodářsky pomáhat i další „socialisticky perspektivní“ zemi, kterou byla vzdálená Kuba. I proto se z Kuby do vybraných cukrovarů loděmi dovážela k dalšímu zpracování na cukr cukrová třtina! O tom se ale ve veřejnosti moc nemluvalo.

Daleké cukrovary

Od popisované doby se po změně režimu v ČR při pěstování, sklizni, dopravě cukrovky i v cukrovaroch všechno změnilo. Zemědělcům usnadnila pěstitelskou technologii cukrovky řada nově vyvinutých herbicidů

i insekticidů. Osivářské firmy v plně konkurenčním prostředí přicházely s celou řadou nových jednoklíčkových odrůd. Pozadu nebyla ani mechanizace pro setí, plečkování a hlavně sklizeň cukrovky. Největší změna ale nastala u cukrovarů a následně i v logistice plodiny ke zpracování.

Z počtu 50 cukrovarů na počátku devadesátých let zůstalo v Čechách pouze 7 cukrovarů patřících 3 velkým západoevropským firmám z Francie, Německa a Rakouska vyrábějících cukr. Jde o francouzsko-německý Tereos TTD, a.s. v Dobrovici a Českém Meziříčí a Moravskoslezské cukrovary a.s. rakouského vlastníka Agrana v Hrušovanech nad Jevišovkou a Opavě. Ty doplňují cukrovary v Prosenici, Vrbátkách a Litovli s českými vlastníky. To znamená, že tři největší cukrovary jsou dnes v rukách zahraničních společností z Francie, Německa a Rakouska! Všechny si také diktují podmínky.

Odrůdy, výměru, složiště bulev pro odvoz, termíny odvozu, a hlavně ceny! Tím se dostávám k odpovědi na úvodní otázku. V žádném případě neurčuje cenu cukru pěstitel. Cenu cukrovky při výkupu určuje cukrovar! Je-li v zahraničních rukách, potom asi i globální cena. Pěstitel navíc musí platit i dopravu a čekat na zaplacení dodané cukrovky často

Razantní snížení počtu cukrovarů mimo jiné značně prodloužilo cesty cukrovky od pěstitelů.

i ve třech splátkách. Železniční vlečky neexistují, cukrovka se nepřeváží ve vagónech, ale po silnici v kamionech. Schválně si udělejte na mapě kružnici kolem cukrovaru v Dobrovici. Zjistíte, že doprava od litoměřického pěstitele do cukrovaru v Dobrovici to pro něho jedním směrem znamená vzdálenost přibližně 110 km. Myslíte, že to nemá vliv na cenu cukru při současných cenách nafty? Já si to nemyslím. A to neuvádím celou řadu vzájemně nepropojených DZES. Jedinou svobodou pěstitele cukrovky dnes, je volba rozhodnutí, zda bude cukrovku pěstovat, nebo zda s touto plodinou skončí. Bohužel o těchto faktorech jsem při hledání zdůvodnění vysoké ceny cukru nikde nic neslyšel, ani nečetl. Proč asi? Dost možná, že již brzy i zbývající cukrovary na území České republiky budou vyrábět cukr z cukrové třtiny.

Ing. Michal Vokřál, CSc.

Výzkumná stanice travinářská v Zubří

Výzkumná stanice travinářská v Rožnově-Zubří má více než stoletou tradici. Stanice byla založena v roce 1920 Usnesením Moravského zemského výboru v Brně jako Krajská pobočná stanice pro pícniny v Rožnově pod Radhoštěm a byla začleněna do Moravských zemských výzkumných ústavů.

Pohled na areál stanice s genofondovou zahradou během výstavy Kouzelný svět trav

O založení stanice se zasloužili především Emanuel Vencel (1874–1939), ředitel Hospodářsko-lukařské školy (HLŠ) v Rožnově pod Radhoštěm (zal. 1897). Jejím hlavním úkolem bylo především zvelebení dosud málo produktivních luk a pastvin prostřednictvím domácích odrůd trav a jetelovin, které budou lépe snášet středoevropské klima na rozdíl od zahraničních.

Travinářská odyssey začala ve skrovných podmínkách hospodářské školy a od roku 1925 v nové, stylové budově v Zemědělské ulici. Prvního ředitele, Emanuela Vencela, vystřídal po jeho odchodu do vysoké politiky v témže roce mladý absolvent zemědělského odboru Vysoké školy technické v Praze Dr. Ing. Ladislav Brada. Ve stejném roce přišel do Rožnova i jeho osudový kolega Dr. Ing. Josef Demela. Práce na tvorbě domácích odrůd, jejichž původ lze většinou hledat na Valašsku, pokračovala ruce s výstavbou čističky travních

semen s nezbytným strojním vybavením. V roce 1931 je tedy založeno „Sdružení množitelů travních semen v Rožnově pod Radhoštěm“. Počet členů rostl a objem produkce se zvyšoval.

Šlechtitelská, výzkumná, testovací a poradenská činnost stanice neochabovala ani ve válečných letech, kdy je do vedení dosazen Dr. J. F. Lokscha. Rok 1940 znamenal vyvrcholení šlechtitelského úsilí přiznáním originality 15 odrůd trav pod označením Rožnovský(á). I ve dvou poválečných letech pokračovala úspěšná činnost tohoto pracoviště. Množitelé rožnovských odrůd trav vyprodukovali v roce 1949 na 1200 t uznaného travního osiva na ploše 5 000 ha. Pěstování trav na semeno se rozšířilo z Valaška i do ostatních regionů Čech, Moravy i Slovenska. Dovoz této komodity prakticky zmizel, naopak rožnovská semena byla exportována do řady evropských zemí a ceněna především pro svou kvalitu

a druhovou pestrost. Význam rožnovského travinářství nespočíval pouze v oblasti hospodářské, resp. produkční, ale i sociální. Dosud zaostalé valašské zemědělství se díky travám výrazně zmodernizovalo.

Více než čtvrt století trvající rožnovská travinářská legenda skončila v 50. letech 20. století. Hlavní tvůrci tohoto úspěchu byli persekuováni a nuceni odejít jinam. Semenářství trav a šlechtění bylo reorganizováno a Výzkumná stanice se ve své činnosti dostala na vedlejší kolej. Sdružení množitelů travních semen, nerozlučně spojené s Rožnovem, bylo administrativně zrušeno. Únorové události roku 1948 výrazně omezily tuto výjimečnou a záslužnou zemědělskou aktivitu. Samotná produkce travních a jetelových semen se stala v 50. letech 20. století, naštěstí nakrátko, činností trpěnou a mnohdy nežádoucí. Po mnoha personálních a organizačních změnách přešla v roce 1956 Výzkumná stanice travinářská pod správu Československé akademie zemědělských věd. Nevelký tým výzkumníků pod vedením ředitele Ing. Jaroslava Janáčka, CSc. (1956–1980) se soustředil především na analýzu faktorů ovlivňujících semenářskou výkonnost pěstovaných travních druhů a na studium vlastností světového sortimentu odrůd trav, který stanice udržovala. Polní hodnocení bylo doplňováno chemickými a cytologickými rozbory. Krátce bylo pracoviště i součástí nově zřízeného Ústavu pro vědeckou soustavu hospodaření (ÚVSH).

Velký zlom ve vývoji Výzkumné stanice travinářské nastal v r. 1977, kdy byla organizačně začleněna do výrobně hospodářské jednotky Oseva, která zahrnovala výzkum, šlechtění a semenářství polních plodin v české a moravské části Československa. Výzkumná stanice travinářská společně s Výzkumnou stanicí pícninářskou v Troubsku a 7 šlechtitelskými stanicemi, jejichž hlavní náplní byla tvorba nových odrůd trav a jetelovin, vytvořila Výzkumný a šlechtitelský ústav pícninářský (VŠÚP) se sídlem v Troubsku. Toto začlenění znamenalo mimo studia kolekce genetických zdrojů výraznou orientaci na řešení praktických otázek semenářské produkce pícnin. Jednotlivé výzkumné úkoly (agrotechnika, ochrana, ekonomika) každoročně obhajované

na ústavních vědeckých radách, byly součástí centrálního výzkumného projektu koordinovaného ředitelem VŠÚP Ing. Josefem Kopřivou, CSc. Jejich financování bylo zajišťováno z prostředků Osevy.

V 70. letech nastalo výrazné rozšíření a obohacení řešené problematiky s příchodem nových, mladých pracovníků. Do studia světových sortimentů se oprávněně dostal znovu sběr a hodnocení planých ekotypů trav, začaly se řešit otázky výskytu chorob, škůdců a plevelů trávosemenných kultur a jejich praktické ochrany. Stanice se hlouběji zabývala otázkami výživy, možnostmi stabilizace výnosu, posklizňové úpravy i ekonomiky těchto kultur v zemědělských podnicích. Pracoviště rozpracovalo využití tkáňových kultur při tvorbě mezirodových hybridů trav. Problémem zůstávalo prostorové i odborné vybavení. Původní budova stanice již kapacitně nestačila novým požadavkům výzkumu. Pozemky pro pokusnou činnost byly lokalizovány v Zubří, mechanizace i nezbytné pokusnické zázemí se nacházely v budovách zuberského statku, jehož stav již nebyl vyhovující. V roce 1980 vystřídal Ing. Zbyněk Ševčík, CSc. (1980–1987) ve vedení pracoviště J. Janáska. Díky velkému úsilí hospodářského vedení stanice i VŠÚP bylo rozhodnuto o výstavbě nové budovy stanice v Zubří, která byla dokončena v roce 1982. Zároveň byla zahájena asanace zuberského dvora a přestavba budovy stanice v Rožnově na rekreační objekt Travinář. Velkou výhodou nového pracoviště byla blízkost pokusných pozemků, moderní vybavení laboratoří i důstojné zázemí pro zaměstnance. V roce 1987 převzal vedení pracoviště Ing. Bohumír Cagaš, CSc. (1987–2012).

Po roce 1989 docházelo k postupnému rozpadu státního podniku Oseva. Stanice měla v té době 90 zaměstnanců (včetně statku v Brankách). V následujících letech nastalo nelehké období privatizace, jak vlastního pracoviště v Zubří, tak statku v Brankách. Po zamítnutí privatizačního projektu Osevy Olomouc se v roce 1994 stala Výzkumná stanice travinářská Rožnov-Zubří odštěpným závodem společnosti s ručením omezeným OSEVA PRO. Celé toto velmi složité období bylo provázáno razantním snížením počtu zaměstnanců, nejasnostmi ve financování výzkumné činnosti, ale také velkou snahou zbylých pracovníků získat prostředky pro vlastní činnost i její rozvoj. Počet zaměstnanců stanice klesl v r. 1994 na 22 a měl za následek redukci, resp. omezení některých aktivit. V roce 1990 bylo z iniciativy Výzkumné stanice travinářské obnoveno Sdružení pěstitelů travních a jeteľových semen, nejprve v rámci Osevy, později jako samostatný subjekt.

Přechod na nové podmínky, spojený se samofinancováním chodu stanice a zároveň s povinností splácet zakoupený majetek, nebyl jednoduchý. Pozitivem bylo začlenění studia

Množení plané flory

genetických zdrojů trav do Národního programu konzervace a využití genofondu rostlin, který byl ošetřen dotací ze státních zdrojů. Dále to byl úspěch při získání finančních prostředků na řešení projektů zaměřených především na inovaci pěstitelských technologií v travním semenářství, plané trávy, tvorbu regionálních kolekcí, studium endofytů a odolnosti trav vůči některým mykózám u nově vzniklé Agentury pro zemědělský výzkum a Grantové agentury České republiky. Bylo obnoveno šlechtění trav a stanice se stala opět vlastníky či spoluvlastníky rožnovských odrůd trav. Pracoviště zahájilo pokusnické práce na smluvně uzavřených úkolech pro některé zahraniční společnosti (DSV Lippstadt, RvP Merelbeke, DP Roskilde, Barenbrug, Boreal). A také převzalo garanci za smluvní množení zahraničních odrůd trav.

V letech 1994–2022 byla hlavní náplní činnosti Výzkumné stanice travinářské a její dceřiné organizace OSEVA vývoj a výzkum s.r.o. (založena 2002) výzkumná činnost, převážně orientovaná na využití trav ve výrobní a nevyrobní sféře. Počet projektů financovaných z prostředků tzv. Národního programu, NAZV, GAČR, MŠMT, SPTJS, včetně zahraničních zdrojů, kolísal v těchto letech od 6 do 16 a náklady na jejich řešení se pohybovaly od 6 do 12 mil. Kč. Závěry vyřešených a obhájených projektů vyústily v knižní publikace, metodiky pro praxi a články ve vědeckých a populárních časopisech. Řada výsledků se stala nejen podkladem pro prezentace na domácích i zahraničních konferencích a seminářích pořádaných výzkumnou stanicí či jinými subjekty, ale také pro získání tolik potřebných odborných kontaktů. Jen díky tomuto úsilí mohla být Výzkumná stanice travinářská společně s Výzkumným ústavem pícninářským v Troubsku pořadatelem dvou velkých mezinárodních konferencí (EUCARPIA 2003

a EGF 2009). Odborná činnost se podílela výrazným způsobem na zajištění chodu celého odštěpného závodu v Zubří.

Ve šlechtění se VST zaměřila na méně frekventované, ale žádané druhy. Po testech v ÚKZÚZ bylo registrováno 13 odrůd trav, 4 odrůdy pohanky obecné a jedna odrůda lupiny bílé. Pracoviště zajišťovalo jejich udržovací šlechtění včetně dalších 7 rožnovských odrůd trav. Významnou činností jsou služby i pro jiné šlechtitelské a chemické firmy z ČR i zahraničí.

V roce 2012 převzal vedení pracoviště Ing. Radek Macháč, Ph.D. Hlavní náplní činnosti zůstala činnost výzkumná a šlechtitelská. Došlo však k podstatnému rozšíření obchodní a množitelenské aktivity. Pracoviště se stalo prostřednictvím své dceřiné společnosti od r. 2012 příjemcem institucionální podpory ze státních prostředků. Od téhož roku se pravidelně v polovině září koná v genofondové zahradě výstava „Kouzelný svět trav“. Od roku 2019 došlo k další vlastnické změně, kdy se majitelem pracoviště jakožto celé OSEVY PRO s.r.o. stala šlechtitelská firma Selgen a.s.

www.oseva.cz

Areál stanice se šlechtitelskými školkami trav

Návrh na zavedení daně z tichého vína vzbudil vlnu emocí. Vinaři podepisují petici

Láhev vína za 200 Kč, klučení vinic, zavírání firem, propouštění. To by podle tuzemských vinařů byly jen některé důsledky po zavedení spotřební daně na tichá vína. O jejím zavedení nyní uvažuje vláda v rámci úsporných opatření s cílem snížit výdaje a navýšit příjmy státního rozpočtu.

„Ve veřejném prostoru je v této souvislosti často zmiňována současná nulová spotřební daň na tichá vína a ministru financí Stanjurovi poskytnuté doporučení NERV na její zvýšení. Jednalo by se o krok vedoucí k pohřbení moravského vinařství,“ uvedl na úvod oficiálního stanoviska Svazu vinařů ČR jeho prezident Martin Chlad.

„Doporučení NERV a případný plán ministra Stanjury zavést ve vinařské zemi nevídanou spotřební daň, navíc v drastické výši 23,40 Kč na litr tichého vína, vyvolává u vinařů, vinařských firem a vinařských spolků sdružených ve Svazu vinařů ČR doslova existenciální obavy. Nulová spotřební daň totiž není nesyntémová výjimka, jak bývá často prezentováno, ale standard ve všech vinařských zemích, tedy zemích, kde pěstování révy a výroba vína představuje významnou složku národního hospodářství. Ve vinařství a vinohradnictví dnes pracuje asi 20 % všech zaměstnanců českého zemědělství! Ze sousedních zemí České republiky je spotřební daň na tichá vína zavedena pouze v Polsku ve výši 10,20 Kč na litr vína. (Polsko s pouhými 300 ha vinic není vinařská země.),“ poukázal Chlad.

Snížení konkurenceschopnosti

Nárůst ceny vína o spotřební daň by podle něj v první řadě dopadl na spotřebitele. „Který vše zaplatí, nebo také nezaplatí, protože nekoupí, nebo koupí levný dovoz, případně si pro víno bude jezdit za hranice k našim sousedům! To je jednoznačný negativní efekt. Zavedením spotřební daně tak musíme zákonitě hovořit o drastickém snížení konkurenceschopnosti moravských a českých vinařů. Důsledkem by byl výrazný propad výroby vína a vinohradnictví jako zemědělského oboru. Podle studií, které si nechal vypracovat Svaz vinařů ČR, by šlo o pokles až o desítky procent,“ upozornil Martin Chlad.

Dalším negativním důsledkem, jenž by se podle vinařů dostavil, by byl úbytek vinic. V lepším případě by se mohl zastavit někde pod hranicí 10 tis. ha ze současných 18 tisíc. Logicky by tak kromě nevratného poškození

30 let budovaného oboru byl i nižší než předpokládaný výběr spotřební daně, nižší výběr ostatních daní a odvodů než dosud (DPH, DPPO a DPFO atp.) a pokles zaměstnanosti ve vinařství, vinohradnictví a navázaných oborech, a to obzvláště v oblastech, kde se stát s problematikou zaměstnanosti a sociálních dopadů potýká – Znojemsko, Hodonínsko,“ uvedl v prohlášení svaz.

Nově vzniklé náklady na výběr daně by podle prohlášení vznikly jak u vinařů (přes 60 mil. Kč – daňový sklad, administrativa), tak na straně státu (přes 70 mil. Kč – finanční úřady, celní správa), které by u naprosté většiny vinařů (malých je 91 %) neodpovídaly výši vybrané daně.

„Jak je patrné už ze současné praxe, státní správa není schopna účelně kontrolovat daňové sklady, a nelze tedy předpokládat, že by se to změnilo zvýšením spotřební daně na tichá vína. Naopak, zavedení daně, zvláště ve výši nemající v regionu obdoby, by bylo jednoznačným impulzem pro rozvoj šedé ekonomiky, černého trhu a nákupní turistiky. Opět by šlo o rozpor s vládou nedávno schválenými postupy v rámci Akčního plánu politiky v oblasti závislosti 2023–2025 a vedlo by to také vedle podpory nekalosoutěžních praktik k nižšímu než předpokládanému výběru daně,“ uvádí dále v prohlášení.

„Tuzemské vinařství je bez ohledu na spotřební daň v náročné situaci a nepřípadá v úvahu, že by bylo schopno daň, byť jen její část, absorbovat ve svých maržích a bylo by nuceno celou její výši promítnout do konečných cen. Po započtení DPH a dalších s daní spojených nákladů (povinné zavedení daňových skladů, administrativa atp.) by výsledná cena nejběžnějšího moravského či českého tichého vína dosud v cenové hladině kolem 100 Kč vzrostla o cca třetinu, tedy o 35 Kč na cca 135 Kč a přívlastkových vín dosud za cca 150 Kč by vzrostla o 45 Kč na 195 Kč,“ spočítali vinaři.

Česká republika si podle nich musí jasně odpovědět na otázku, zda víno a vinařství patří

k oborům, na kterých záleží a které přinášejí a uchovávají hodnoty, za něž má smysl se postavit. „Zda vinařská turistika podílejí se na tom, že Jihomoravský kraj je po Praze nejnavštěvovanějším regionem republiky, stojí za uchování, nebo zda turisty ochotně přenecháme například Rakousku. Zda kultura, folklór a odkazy předků jsou položky jednoduše vyčíslitelné a nahraditelné imaginárním výběrem daně. Zda pětina pracovníků českého zemědělství je, či není relevantní skupina obyvatel, nad jejíž budoucností se má smysl zamýšlet,“ upozornili vinaři v oficiálním stanovisku.

„Všichni víme, že na tom státní rozpočet není nejlépe. Vidíme to i na svých firmách. Také hledáme úspory, také hledáme cesty k vyšším příjmům. My vinaři patříme do této země a nechceme bojovat. Jsme otevření jednáním a diskusi, chceme se podílet i na úsporách a růstu příjmu státu, o který se mimo jiné již řadu let s důležitým vlivem na regiony staráme,“ vyzvali k diskusi vinaři zastoupení Martinem Chladem.

Vinaři také sepsali proti zavedení spotřební daně na tichá vína petici a vyzývají k jejímu podpisu. Archy už kolují po vinařských akcích, petice je dostupná i na stránkách Svazu vinařů ČR.

Vinařství v České republice

- 17 900 ha vinic; 13 900 pěstitelů révy; 1 390 producentů vína
- 650–850 tis. hl roční produkce ČR při spotřebě cca 2 140 tis. hl
- Malých výrobců vína (do 1 000 hl/rok4) je 91 % (1315) a vyrobí 27 % produkce ČR
- Nad 1 000 hl/rok produkuje 9 % firem (76) a vyrobí 73 % produkce ČR
- Přes 30 000 pracovních míst (pěstování, výroba a navázané obory), cca 20 % zaměstnanosti v zemědělství
- Bezmála 5 mld./rok odvodů do státního rozpočtu

Dagmar Sedláčková

www.renomiaagro.cz

Obchodní sdělení RENOMIA, a. s.

Nové možnosti pro Váš růst

RENOMIA AGRO dlouhodobě patří mezi největší odborníky v oblasti řízení zemědělských rizik, pojišťujeme již více než třetinu českých zemědělců. Naše služby neustále zlepšujeme a rozšiřujeme. Díky partnerství s firmami GRANTEX dotace a Agdata Vám můžeme pomoci i se zajišťováním dotací a implementací nejmodernějších technologií pro precizní zemědělství. Obratě se na náš tým specialistů.

PARTNEŘI AGRÁRNÍ KOMORY ČR

Selský rozum v zemědělské politice

Na prvý pohled by se zdálo, že když už by se selský a logický rozum měl v politice vyskytovat, tak kde jinde než v té zemědělské. Nejde zdaleka jen o slovní spojení, ale i o pud sebezáchovy, který by občané coby konzumenti potravin a jejich političtí reprezentanti měli mít. Bohužel historicky je známo, že takový pud sebezáchovy spojený se selským rozumem se často u vyspělých civilizací před jejich zánikem ztrácel. Navíc též víme, že většina oborů včetně zemědělství je celkově tak propracovaná a složitá, že velká část obyvatel včetně jejich reprezentantů má problém je pochopit.

Problém demokracie je, když hlasy většinové populistické přehluší hlasy odborné. Takový problém cítíme i v zemědělství, protože tomu rozumí každý a živit spoluobčany a starat se o krajinu může při všech moderních poznatcích paradoxně podle dotačních pravidel každý absolvent krátkého kurzu s dostatečným ekologickým nadšením. Půda je přitom nenahraditelná a stále ji na rozdíl od obyvatel této země ubývá. Je důležité, aby i v zemědělství politická reprezentace naslouchala zemědělským odborníkům a praktikům. Také bychom asi nechtěli, aby se zdravotnictví ubíralo směrem, který se bude vytyčovat na pátečních demonstracích středoškoláků za školou.

Tím však vůbec nepochybněji řešit klima a plně chápu obavy mladé generace o budoucnost. Nebude to podle selského rozumu však řešitelné tím, že zlikvidujeme zemědělství na evropském kontinentě. Klima nelze řešit zákazy v zemědělství, ale naopak skutečným pokrokem v oboru, který spotřebovává uhlík, aby živil lidstvo.

Z pohledu selského rozumu a zemědělské politiky a s pocitem potřeby sebereflexe, a protože se nám zase blíží Sněm AK ČR, si dovoluji ohlédnout se za tím, co se nám povedlo a co ne a kde byl ten selský rozum.

Snažili jsme se prosadit odložení reformy nové Společné zemědělské politiky. Chápeme, že už se odkládala dlouho, ale je tu nově poměrně velký válečný konflikt, je tu nestabilita v cenách komodit a tlačit výrazné změny v zemědělském podnikání často měnící se v podstatných bodech na poslední chvíli mi selský rozum nebere. Až se budeme zase bavit, kdo může za vysoké ceny potravin, tak je třeba připomenout, že nastavení pro naše produkční zemědělství ve Strategickém plánu v konkurenceschopnosti oproti významným agrárním sousedům nám moc nepomáhá. Vedle toho, že se obchodní řetězce mohou u nás chovat jako utržené z řetězu, tak nastavení podpor pro naše zemědělce tomu, aby naši obyvatelé měli kvalitní, levné a místní potraviny, nepomáhá.

Nejnižší přímá platba na plochu v EU, ale nejvyšší podíl plateb na ekoplatbu sice dobře zní uchu voličstva do té doby, než mu dojde, že to souvisí s cenou potravin, a co hůř a co je často nenapravitelné, souvisí to s naší potravinovou soběstačností. Je skvělé, že budeme mít krajinu plnou mokřadů, remízků, vlčíh smetček. Jako většina zemědělců mám moc rád pestrou přírodu a krajinu, ale aby tam pro naše potomky zbylo místo.

Obyvatel Země i České republiky stále přibývá a i nadále bude potřeba dostatek kvalitních potravin. Mezi odbornou veřejností není pochyb, kdo vládne cenám zemědělských komodit. Ceny rozhodně určují světové trhy, kde i naši největší zemědělci nejsou až tak významní. V kolbišti národním například třeba u mléka, to asi nebudou zemědělci, kdo určuje ceny, když většinu cen zjistíme zpětně až měsíc po dodání.

Ceny zemědělských komodit u nás jsou nižší téměř u všech než v Německu, takže selský rozum nebere, že by pak naši zemědělci mohli být příčinou vysokých cen potravin. Jsme však špičkou v množství obchodní plochy supermarketů na obyvatele. Stát v této situaci musí hledat legislativní a kontrolní řešení, aby uchránil tu slabší část vertikály, tj. české zemědělce a potravináře před zahraničními obchodníky. Potřebujeme v naší velmi otevřené ekonomice nejen stejné podmínky pro rozšiřování obchodních řetězců, ale i stejné podmínky pro podporu citlivých komodit, jakou jsou v Německu a Polsku. Je řada citlivých komodit, které potřebují srovnatelné podmínky, jinak tu budeme mít pestrou krajinu na orné půdě, ale s neprodukčními plochami a prázdné regály.

Z pohledu národního hospodářství jsou však citlivé komodity s vyšší přidanou hodnotou více návratné (potraviny apod.) a jedna z těchto komodit, a to je chov skotu a produkce mléka, je páteří příjmů řady zemědělců a zdrojem organické hmoty pro úrodnost půd

a efektivní využití luk a pastvin. Právě proto alespoň u této komodity bychom měli znát všechny podpory v okolních agrárně významných zemích.

V oblasti daňové právě selský rozum velí, podpořme přidanou hodnotu a pečujme o ni v celé vertikále včetně zahraničního obchodu tak jako okolní hospodářsky úspěšné státy. Je sice důležité podporovat pestrou krajinu, ale je fajn, když to přinese pro obyvatele něco zpět a rozhodně chov hospodářských zvířat, osevní postup s plodinami pro místní potraviny přinese více než metan produkující umělé mokřady či nic neprodukcující úhory. Z daňového pohledu mi přijde přičítat se selském rozumu, že toto stát nedělá dostatečně.

Daleko více se podporuje investice, kde je to možná prima pro krajinu, ale už ne pro spotřebitele a daňového poplatníka. Aktivní zemědělec v ČR by měl z pohledu národního hospodářství upřednostnit dotlačně ty zemědělce, kteří živí národ a přitom plní veškeré požadavky na udržitelnou krajinu. Úkolem nevládních organizací, ale i MZe ČR je, aby to byly požadavky smysluplné.

V daňové soustavě bychom si měli vytvořit vyšší základnu pro daň z příjmů od skutečných zemědělců, potravinářů, ale i obchodníků (odliv dividend je také nemalá částka). Tak bychom si mohli dovolit DPH na potraviny srovnatelné s okolními zeměmi, menší zdanění skutečné práce a zrušit nesmyslné dvojí zdanění zemědělských dotací.

Národní dotace potřebujeme mít na úrovni okolních zemí a to není krátkozraká otázka našeho státního rozpočtu, ale otázka konkurenceschopnosti odvětví důležitého pro stát. Jsme dnes závislí už tak příliš na dovozu a pak se divíme, až jsme si vyzkoušeli na vlastní kůži chybějící komodity jako zdravotní pomůcky a léky, energie a čipy. Přitom však pracujeme nepochopitelně na další závislosti u elektromobilů a často i obnovitelných zdrojů a není rozhodně třeba, abychom se stali závislími u potravin, které zde dokážeme vyrobit.

Do daňové oblasti spadá i nastavení redistributivní platby tím, že v politické rychlosti se jedná o nastavení, které nepomáhá zemědělské produkci, a tím jsme zbytečně přišli o mnoho peněz v národním hospodářství. Nejedná se ve finále o malé a velké, ale o produkční zemědělství, které tímto utrpí.

Naopak skuteční zemědělci bez ohledu na velikost právě v době, kdy se na nás valí řada nesmyslů mimo selský rozum z EU, se nesmí znepřátelit a stát proti sobě v zájmu politických bojů. I to je úkol nadstranické AK ČR.

Když už jsem zmínil EU, je i tady třeba, aby hlas zemědělců, potravinářů a spotřebitelů byl společně více slyšet. Chtějí opravdu

i nezemědělci, abychom měli v EU krajinu ekonomicky neudržitelnou a byli závislí na dovozech i potravin? Vždyť v řadě zemí nejen kvůli válce, ale i kvůli nesmyslným nařízením v Evropě o přerozdělování peněz kolem uhlíkových povolenek jsou vysoké ceny potravin a někde dokonce i na příděl! Zdá se, že lidem jakoby chyběla vlastní zkušenost s válečným utrpením, jakoby lidem ve starých zemích EU chyběla skutečnost s reálným socialismem a jeho totalitním přerozdělováním všeho.

Uhlíkové povolenky a sociální fondy zachraňující obyvatele EU před chudobou s povolenkami související mi přijde jako šílené přerozdělování. A to tím spíš, že EU nemá sílu prosadit v celosvětovém měřítku ani zákaz dovozu surovin ze zemí, kde pravidla hospodaření nerespektují požadavky EU. Nad tím určitě všichni ekologové pláčou a nechápu, a předpokládám, že brání hranice EU před těmito dovozy. Jestliže tomu tak není, tak nechápu, proč by tito ekologové prosazovali omezení hospodaření v EU.

Pro budoucnost našeho zemědělství potřebujeme také obdobnou úpravu jako v okolních zemích, která by umožňovala regulaci trhu s půdou ve prospěch místních zemědělců.

Pod vlivem důležitých diskusí o Strategickém plánu a Zelené dohodě jsme na některé důležité věci z našich cílů neměli prostor. Domnívám se, že bojujeme s poměrně aktivním přijímáním zelených opatření z EU do našeho života a zapomínáme dlouhodobě, aby naše země stejně tak rychle a aktivně přijímala opatření, která zemědělcům s přidanou hodnotou pomůžou. Není to jen zmiňovaná srovnatelnost národních dotací, srovnatelnost chování obchodních řetězců, regulace trhu s půdou, nedanění dotací aj., ale je to i rozdílná míra kontrol nařízení, omezení a byrokracie, která rozhodně je u nás přísnější než

u našich severních sousedů a v řadě případů i západních.

Přes ohromnou snahu vedení AK ČR a řady členů, za kterou velmi děkuji, se bohužel prostor pro zemědělské podnikání v tomto roce velmi zhorší. Jako člověka z praxe mě to velmi mrzí a chci poprosit a požádat – pojďme v rámci AK ČR využít maximálně naše rezervy, a to nejenom ve vlastním zájmu. Rezervy, a to přesto, že se mnohé zlepšilo, jsou v řadě oblastí a na tom musíme společně zapracovat.

Selský rozum vždy na konec zvítězí, jen je mu třeba pomáhat, aby to netrvalo tak dlouho.

*Ing. Leoš Říha
viceprezident AK ČR
předseda představenstva RAK
Pardubického kraje*

Aktuální výzvy a hrozby pro (jiho)české zemědělství

Z povědomí lidí se v dnešním konzumním blahobytu vytratilo, jak těžké a náročné je zemědělství, nejenom z každodenního pohledu, v průběhu celého roku a vegetačního období, ale samozřejmě také pod tlakem stále se zvyšujících nároků národní a evropské zemědělské politiky.

„Na to, kde má být na prvním místě odbornost, zkušenosti, láska k zemi a zdravý selský rozum, dnes máme tisíce a tisíce stran nařízení a úřednických výkladů odtržených od každodenní praxe, které definují prakticky veškerou činnost. Do toho často vstupují až nesmyslná a populistická rozhodnutí politiků, která jsou dělána ad hoc a bez rozmyslu, natož pak ekonomických rozvah,“ konstatuje prezident Agrární komory České republiky (AK ČR) Jan Doležal a uvádí další, zemědělcům škodící souvislosti: „Když se dnes podíváme na administrativní nároky na pěstování plodin, chov zvířat, péče o krajinu či výrobu potravin, tak je až s podivem, že se celý agrární systém ještě nezhroutil. K tomu se přidává také nepochopení naší práce a rozsahu všech provázaných činností ze strany většiny naší společnosti.“

„Je logické, že nedostatečné finanční i společenské ohodnocení a nestabilní dotační pravidla pro zemědělství vedou k omezování náročných a dlouhodobě prodělečných odvět-

ví, jako je třeba živočišná výroba. Například v Jihočeském kraji za posledních 20 let ubylo 80 % prasat a téměř třetina pracovníků ze zemědělské prvovýroby odešla,“ doplňuje Hana Štátná, ředitelka Regionální agrární komory Jihočeského kraje (RAK JK). Ze stejných důvodů podle jejích slov dochází v celé republice k likvidaci tisíců hektarů zeleniny, ovoce, brambor i celých ovocných sadů! O to větší ocenění a respekt podle ní zasluhují ti, kteří u zemědělství zůstali.

Farmářka JUDr. Jana Marečková uvádí, že (jiho)české zemědělce oslabuje stát s jeho nestabilní agrární a energetickou politikou. Zvyšuje se politický tlak na plnění stále nových a stále více omezujících požadavků, jejichž odborná důvodnost je diskutabilní. „Jako zemědělec a právník v jednom jsem zděšena z neúvodně eskalace averze části veřejnosti, některých politiků a ekologických aktivistů vůči těm, kteří ve stále složitějších podmínkách zajišťují výrobu potravin, což je odvětví stejně

důležité jako energetika. Každý útok na zemědělce jde proti zájmům občanů České republiky, toto říkám se vsí odpovědností a vážností. Dokud jsou obdělána pole, mohou si být lidé jisti, že v případě jakéhokoliv konfliktu, jakéhokoliv nenadálé události, zde potraviny budou a že jsou zde lidé, kteří to umí. To, že na poli vzejde zaseté zrno, není samozřejmost! Práce v zemědělství je těžká, fyzicky náročná, prováděná v jakýchkoliv klimatických podmínkách na denní bázi, kterou zvládne pouze ten, který v ní našel smysl a je na ni zvyklý. Nyní čelíme rozbouřeným emocím ohledně cen potravin. Kde byl ale zájem veřejnosti o naši existenci například v letech 2015–2019, kdy jarní sucha způsobovala zkázu na polích, kdy se sklízelo v noci, neboť žár byl tak velký, že sklizeť ve dne bylo příliš rizikové pro pracovníky samotné, ale především z hlediska požáru, výkupní ceny obilovin byly v částkách kolem 3 500 Kč za jednu tunu? Rentabilita zemědělství totiž funguje v dlouhodobých cyklech a vliv zemědělců na ceny komodit není žádný. Vždy věříme, že

Tiskové konference k aktuálním tématům nejenom jihočeského zemědělství se vedle dalších zúčastnili (zleva) Vlastimil Daňhel, ze společnosti Oseva Protivín, Jiří Spěváček ze zemědělské společnosti Dubné, Hana Štátná, ředitelka Regionální agrární komory Jihočeského kraje, Jan Doležal, prezident AK ČR a Petr Bartoš, děkan Zemědělské a technologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

letos to už bude lepší," konstatuje hospodařící advokátka. Zásadně nesouhlasí s obviňováním zemědělských a dalších oborů lidské činnosti za původce globálního oteplování. Jeho hlavní příčinu spatřuje v celosvětovém masivním odlesňování.

„Aktuální selhání států vidím v neřešení a přehlížení největších problémů zemědělství, jako jsou dlouhodobě vysoké ceny vstupů, tedy energií, hnojiv i lidské práce, špatně nastavená zemědělská politika, která nerespektuje povahu a strukturu sektoru, náš marný boj s obchodními řetězci, které si tu nastavily vlastní pravidla, na která doplácí jak spotřebitelé, tak především dodavatelé z řad našich zemědělců a potravinářů. Trhy východních zemí EU jsou momentálně zaplaveny ukrajinskou pšenicí a dalšími komoditami, u nichž nejsou zajištěny stejné parametry kvality a nezávadnosti, jaké musí plnit české potraviny a krmiva," vyjmenovává Jan Doležal další překážky pro udržitelné fungování agropotravinářského komplexu v České republice a poukazuje na další aktuální hrozby: „V mnoha regionech nám řadí přemnožení hraboši a dotčená ministerstva se chovají alibisticky a ustrašeně. Do toho se dozvíme, že politické sliby neplatí a členové vlády nejsou nejenom schopni dodržet veřejně prezentovanou pomoc, ale naopak ještě chtějí do zemědělců dále kopnout tím, že jim seberou už i tak krácené podpory. Přitom na to, že účinnou a rychlou pomoc vlastním zemědělcům zařídí lze, se můžeme podívat třeba hned za jihočeské hranice. Bohužel musím podotknout, že ani média nám v mnoha případech nepomáhají a vytváří zkreslený a zkratkový obraz.“

Momentálně dělá (jiho)českým zemědělcům vrásky na čele souběh vysokých nákladů na přípravu na sklizeň 2023 (pohonné hmoty, minerální hnojiva) a nízké realizační ceny, které jsou ve střední Evropě o cca 50-100 euro nižší, než uvádí MATIF, tedy pod 200 euro za tunu. Agrární komora rozhodně neviní z problému ukrajinské zeměděle. „Máme informace, že již zhruba od poloviny minulého roku docházelo k porušování pravidel především na polské straně. Na unijní trh se tak dostávala pod „ukrajinskou vlajkou“ dokonce ruská nebo běloruská produkce a také docházelo k míchání technického obilí (určeného na energetické účely) s obilím potravinářským! Je proto nutné před obnovením bezcelní dohody stanovit jasná pravidla a kontrolní systém, který ochrání jak místní producenty, tak spotřebitele," říká prezident AK ČR, požadující po Evropské komisi místo pouhého odškodnění polských zemědělců komplexní řešení pro letošní rok tak, aby se obiloviny na trhu dále nehromadily a aby byly před novou sklizní volné skladovací kapacity a běžný stav zásob. „Co nejdříve potřebujeme funkční kontrolní systém pro tranzit (zaplombování nákladu a GPS tracking) a výhledově také uvolnit evropský trh pomocí všech dostup-

Problémem, který momentálně znemožňuje řádný průběh jarních agrotechnických prací, ale i vzházení zasetých jarních plodin, jsou nejenom v jižních Čechách silně podmáčené pozemky, již teď je zřejmé, že bude docházet k přesevům. I proto se AK ČR obrátila na Ministerstvo zemědělství a SZIF se žádostí k posunu termínu uzavření podávání jednotné žádosti

ných nástrojů (intervenční nákupy) či exportní subvence pro evropskou a/nebo ukrajinskou produkci s cílem zásobit třetí trhy, pro které byla ukrajinská zemědělská produkce původní destinací," uzavírá Doležal.

Agrární komora České republiky považuje za prioritní nástroj pro zachování konkurenční schopnosti českého zemědělství moderní odborné školství a jeho přizpůsobování požadavkům praxe. Příkladný směr udává Fakulta zemědělská a technologická Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (FZT JU).

„Snažíme se ve spolupráci s podniky aktivně reagovat na současný vývoj v zemědělství a potravinářství. Inovujeme například skladbu studijních programů tak, aby absolventi disponovali znalostmi v nových oblastech, jako je robotizace, umělá inteligence nebo vytěžování komplexních dat. Cílem je připravit mladé odborníky, kteří budou schopni naplno

využít potenciál nových technologií, tj. v konečném důsledku provozům umožní do praxe implementovat systémy, které napomohou řešit problémy s nedostatkem pracovní síly," popisuje aktuální zaměření fakulty FZT JU její děkan doc. Petr Bartoš.

Fakulta se zároveň snaží podpořit podniky při zavádění i vývoji nových technologií prakticky ve všech oblastech zemědělské činnosti, a to formou společně realizovaného výzkumu a inovací. Do budoucna chce fakulta posílit roli celoživotního vzdělávání, což by mělo umožnit zvyšování kvalifikace pracovníků, kteří mají potřebu získat nové kompetence ve vybraných oblastech. Zároveň podnikům nabízí realizaci kvalifikačních prací na jimi definovaná odborná témata, která jsou pro rozvoj podniku důležitá.

Regionální agrární komora Jihočeského kraje a Úřad AK ČR

AK ČR schválila strategii šlechtění

Zajištění produkce zemědělských plodin v požadovaném množství a kvalitě v podmínkách změny klimatu a při snaze o naplnění cílů Zelené dohody pro Evropu, tj. snížení spotřeby pesticidů o 50 % a minerálních hnojiv o 20 % nebude možné bez nové generace plodin. Jejich získání je obtížným úkolem, na který tradiční metody šlechtění nestačí, zejména pokud je nutné těchto náročných cílů dosáhnout v co nejkratší době.

Svou účastí na jednání představenstva AK ČR a aktivním přístupem k této problematice a zároveň avizem k přednesení tohoto materiálu na jednání vlády ČR zaštitili místopředseda vlády a ministr zdravotnictví prof. Vlastimil Válek, CSc., MBA, EBIR a ministr zemědělství Zdeněk Nekula, kteří také budou garanty pro jmenování členů koordinační skupiny, pro zajištění potřebné alokace finančních prostředků a zakotvení Národního akčního plánu do legislativního rámce. Iniciativní materiál Agrární komory ČR a Ústavu experimentální botaniky AV ČR, v.v.i. v Olomouci vznikl proto, aby byly na úrovni státu a vědeckých a výzkumných institucí zajištěny kroky řešící aktuální výzvy v oblasti šlechtění plodin.

Zásadním nástrojem pro získání plodin nové generace budou nové techniky šlechtění, které vedle klasických postupů založených

na křížení a výběru potomstev využívají nejnovější metody molekulární biologie, genomiky a biotechnologie. V případě využití metody CRISPR/Cas pro editaci genomu je pak možné získat rostliny se zcela novými vlastnostmi, které vedle tolerance vůči extrémům počasí, lepšího využití živin v půdě a odolnosti vůči chorobám a škůdcům, mají lepší obsah zdraví prospěšných látek, sníženou alergenicitou apod.

V současné době není v EU metoda editování genomu povolena. Nicméně metody molekulární biologie a biotechnologie už dnes umožňují šlechtění podstatně urychlit a zefektivnit. Jedná se zejména o využití molekulárních markerů pro charakterizaci genových zdrojů, genotypování a výběr potomstev. Kroky směřující k plnému využití potenciálu nových metod šlechtění tedy budou nejdříve

zahrnovat rutinní využití metod výběru pomocí molekulárních markerů a po schválení metod editování genomu v EU pak jejich plné využití.

Situace v zavádění nových metod ve šlechtění zemědělských plodin je v České republice v současnosti velmi neuspokojivá. V porovnání s oblastí šlechtění hospodářských zvířat došlo ke zpoždění v řádu jedné generace. Zároveň, ve srovnání s vyspělými státy, kde se tyto postupy rutinně využívají, je pak současný stav ještě více znepokojivý. Je to důsledek nekoordinovanosti aktivit, tříštění sil a izolovaných a časově omezených projektů možných partnerů. Současná situace je alarmující i proto, že potenciální partneři, jako jsou šlechtitelé, ústavy aplikovaného výzkumu, univerzity a ústavy Akademie věd ČR jednotlivé komponenty nových metod šlechtění umí do určité míry používat. Z mnoha příčin je ale za současných podmínek nemožné tyto aktivity propojit a současné znalosti a účelně využívat. Efektivním řešením může být právě národní program, který využije synergie partnerů a bude koordinovat a podporovat jejich spolupráci.

Pro zajištění konkurenceschopnosti českého zemědělství a potravinové bezpečnosti a dále s ohledem na rozvoj venkova a udržitelnost kulturní krajiny se jeví jako nezbytné urychlené zavedení nových molekulárních metod do šlechtitelských programů. Efektivní využití nových metod šlechtění bude vyžadovat komplex opatření realizovaných v rámci navrhovaného národního programu, který zajistí koordinaci a účelné využití vynaložených prostředků. Navrhovaná opatření by měla směřovat ke zvýšení suchovzdornosti a rezistence pěstovaných plodin a efektivnějšímu využívání dusíku, ať již ve formě organických, nebo anorganických hnojiv.

Hlavní opatření k zavedení nových metod šlechtění budou v první etapě zahrnovat: ustavení platformy pro genotypování, charakterizace genetické diverzity včetně položek v genových bankách, vývoj molekulárních markerů pro agronomicky významné znaky, který bude využívat efektivní metody genotypování, izolaci agronomicky důležitých genů a po schválení metod editování genů v EU pak ustavení platformy pro editování genomu.

Společný návrh předpokládá, že národní koordinační plán bude odborně garantovat a řídit Koordinační skupina složená z odborníků zastupujících jednotlivé výzkumné instituce, profesní organizace a řídicí a správní orgány. Dále, že budou ustanoveny pracovní skupiny pro jednotlivé plodiny a skupiny plodin. Z provozního hlediska je žádoucí zřízení 2–3 centrálních pracovišť, která budou adekvátně technicky a personálně vybavena a která budou poskytovat servis a konzultace všem šlechtitelským programům.

Dále bude nezbytné pro centrální pracoviště zajistit vybavení přístroji a výpočetní technikou pro genomiku, molekulární biologii a bioinformatickou. Se vznikem plánované platformy pro

editování genomu bude nezbytné vybudování zázemí pro vysokokapacitní pěstování plodin v kontrolovaných podmínkách. Je zřejmé, že pro práci v nově zřízených pracovištích bude nezbytné zajistit kvalifikovaný personál. Souvisejícím požadavkem je potřeba zajistit financování potřebné pro zřízení centrálních pracovišť. Dále také zajištění financování nákladů centrálních pracovišť v průběhu realizace národního strategického plánu, jejíž první etapa se předpokládá v průběhu let 2024–2028.

Z pohledu úprav legislativy je nezbytné kodifikovat národní akční plán a ukotvit jej v rámci právního pořádku ČR. Dále je třeba urychleně dořešit na evropské i národní úrovni legis-

lativu související s využitím technik editace genomu ve šlechtění a také urychleně dořešit otázku tzv. šlechtitelské výjimky pro odrůdy, které budou získány pomocí nových technik šlechtění, zejména metodou CRISPR/Cas.

Výstupem aktivit realizovaných v rámci národního akčního plánu budou nové odrůdy plodin s vylepšenými nebo zcela novými vlastnostmi získané pomocí nových technik šlechtění, které přispějí k udržitelnosti českého zemědělství a potravinové bezpečnosti. Předpokládá se, že první odrůdy budou přihlášeny k registraci do konce roku 2028, tedy s koncem realizace první etapy.

Úřad AK ČR

Nový výskyt afrického moru prasat byl potvrzen na Českolipsku

Africký mor prasat (AMP) byl nově potvrzen na Českolipsku, mimo současná uzavřená pásma na Frýdlantsku. Vyšetření ve Státním veterinárním ústavu Jihlava potvrdilo nákazu u uloveného prasete divokého v katastru obce Hradčany u Mimoně v Libereckém kraji.

Státní veterinární správa proto (SVS) dnes vymezila takzvané pásmo infekce kolem uvedeného místa. V této oblasti o výměře přes 230 km² nařídila SVS mimořádná veterinární opatření. V jejich rámci bude mimo jiné zakázán lov zvěře a krmení prasat divokých. V pásmu bude také omezen pohyb obyvatel mimo vyznačené cesty a zintenzivněno vyhledávání a sběr těl uhynulých divočáků.

„Přijatá opatření mají za cíl minimalizovat šíření nákazy v populaci prasat divokých a především ochránit chovy prasat domácích před zavlečením nákazy,“ uvedl ústřední ředitel SVS Zbyněk Semerád.

Do oblasti je zahrnuto a v nařízení vyjmenováno 14 katastrálních území obcí v Libereckém kraji. Lokalita s novým výskytem nákazy je od potvrzených míst na Frýdlantsku vzdálena cca 50 km. Obce, na něž se mimořádná opatření vztahují, musí nejpozději do 12. 5. 2023 provést soupis všech prasat chovaných v domácnostech. Chovatelé, kteří chovají prasata k nekomerčním účelům, budou muset nechat prasata do 10 dnů porazit.

V pásmu infekce je zakázáno chovat prasata ve venkovních prostorech. Je zakázáno také přemísťování prasat do pásma infekce s výjimkou přesunu k okamžité porážce na jatka. Produkty živočišného původu získané z volně žijících prasat v oblasti bude možné přemís-

řovat jedině na základě odůvodněné výjimky udělené Krajskou veterinární správou pro Liberecký kraj.

V případě nálezu uhynulých prasat divokých či úhynů v chovech prasat domácích je nutné kontaktovat SVS na telefonních číslech 485 246 691 nebo 720 995 207 nebo e-mailové adrese epodatelna.kvsl@svs.cz.

AMP je akutní onemocnění prasat podobné klasickému moru prasat. Je charakteristický

vysokou, téměř 100% úmrtností. V populaci divokých prasat se virus šíří zejména přímým kontaktem, ale také krmivem a podestýlkou, vodou či předměty.

„Ochrana chovů spočívá zejména v dodržování zásad biologické bezpečnosti. Mezi tyto zásady patří především zamezení kontaktu s volně žijícími prasaty a zajištění bezpečnosti krmiva,“ uvedl Semerád.

Petr Vorlíček, tiskový mluvčí SVS

**Váš spolehlivý
partner pro digitální
zemědělství.**

Sledujte nás také, ať první víte, co zaznělo na Facebooku Agrární komory ČR

f K výročí přejeme lásku k Česku

Lobbista supermarketů Tomáš Prouza oslavil významné životní jubileum. Poslali jsme mu dárkový koš plný výrobků značky Pilos, aby věděl, co obhajuje. Nedávno totiž o této privátní značce jednoho obchodního řetězce tak básnil, jak je pro české dodavatele skvělá, až je tak skvělá, že velká část mlékárenských výrobků Pilos je naopak vyráběna mimo Česko. Asi z lásky k Česku. Pane Prouzo, upřímně vám přejeme k padesátinám všechno nejlepší, pevně zdraví a také více selského rozumu a méně vymyšlení pohádek a nepravd proti českým zemědělcům a potravinářům. I když... chápeme, jste za to jistě dobře placený.

3. května 2023

f Cenový diktát i u jablek

Jak probíhá jednání v obchodních řetězcích? Většina českých ovocnářů vypráví stejný příběh. Přijdou s nabídkou své produkce jablek do obchodního řetězce, a když by rádi navýšili prodejní cenu o 10 %, protože objektivně mají v poslední době vyšší náklady, tak všichni velcí obchodníci řeknou něco podobného:

„Klidně bychom nakoupili vaše česká jablka, ale vaši cenu nemůžeme akceptovat. Polští pěstitelé prodávají za levnější ceny, takže pokud nám necháte jablka za stejnou cenu jako oni, tak se domluvíme.“

Polští zemědělci jsou ale ve své zemi štedře dotováni. Navíc teď nemohou dodávat do Ruska ani Běloruska, tak přebytky své produkce vozí za levno k nám. Tady je zcela jasné vidět, kdo se snaží parazitovat na válce, a ještě navíc má plno řečí o tom, jak nabízí zákazníkům domácí českou produkci. Kdepak! Přístup řetězců je pořád stejný – co nejlevněji odkudkoli nakoupit a co nejdraž pak zákazníkům prodat. Hlavně, ať pořádně zaplatí!

14. dubna 2023

f Prase domácí bude exponátem

S prasaty to jde u nás od deseti k pěti. Počet chovaných prasat v ČR bohužel trvale klesá. Chovy drtí vysoké ceny krmných směsí a energií. Zvláště drahé energie jsou problém. Prasata totiž vyžadují topení a podobné teploty, jako mají lidé doma. Chovatelé proto buď snižují počty chovaných zvířat, nebo rovnou ruší celé vepřiny. Podle ČSÚ došlo meziročně k výraznému propadu, kdy celkový počet chovaných jedinců klesl o 165 000 kusů na 1,329 mil. A vyhlídky nejsou vůbec příznivé. Řada dalších podniků avizuje útlum nebo rovnou rušení chovů. Jestli to takhle půjde dál, jednou se budeme chodit koukat na prasce do ZOO. Bohužel.

24. dubna 2023

f Pozor na kvalitu drůbežního masa z dovozu

Sousední státy k nám v poslední době posílají čím dál víc tohoto masa. Bohužel existuje vážné podezření, že může jít o maso pochybného původu a kvality. Takzvaný ovál se zkratkou země členského státu EU totiž neznamená původ. Spekuluje se, že se k nám vozí zboží původem z Ukrajiny, ale je přebalené v Polsku nebo na Slovensku a může tak docházet ke klamání spotřebitele. A dovoz drůbežního masa z těchto sousedních zemí v poslední době roste. Meziměsíčně k nám dovoz z Polska vzrostl o více než 1,7 mil. kg masa. V případě Slovenska to bylo o 0,5 mil. kg více. Co s tím? Jednoduchá rada pro spotřebitele – kupujte české výrobky. U nich je jistota, že jsou skutečně tuzemské a nezávadné.

DOVOZ DRŮBEŽÍHO MASA (zdroj: Státní veterinární správa)

Polsko	02/2023: 3 814 713 kg	Slovensko	02/2023: 569 165 kg
	03/2023: 5 563 778 kg		03/2023: 1 115 245 kg

19. dubna 2023

ŽIJEME

na venkově

ZPRAVODAJ
AGRObase

23. KVĚTNA 2023

Kauza ukrajinského obilí poškozuje naše zemědělce i pekaře

Zejména ze strany EU (a především Polska) nevládnutý transport ukrajinské pšenice a dalších komodit přes území EU do třetích zemí, ale i následné myty nadhodnocující podíl ukrajinské pšenice na evropském trhu i rizika kvality této komodity vyústily do situace, která v mnoha rovinách poškozuje tuzemské producenty pšenice a obilí vůbec a také celý obor tuzemského pekárenství.

Minimálně část spotřebitelské veřejnosti přitom nevnímá, případně vnímat nechce do-
ložitelný fakt, že se ukrajinská pšenice na na-
šem trhu prakticky vůbec nenachází a obává
se konzumace i základních pekárenských
produktů. To se následně projevuje v poklesu
odbytu těchto výrobků, což zase znamená

nižší odbyt potravinářské pšenice a to zvy-
šuje napětí na domácím trhu této komodity,
v citlivém období před blížící se sklizní. I když
se většina šířitelů katastrofických informa-
cí považuje za zastánce našich zemědělců
a potravinářů, ve skutečnosti jim tím poskytují
doslova medvědí službu a zhoršují stav, který

má i tak do optimálního vývoje daleko, přede-
vším z pohledu dynamiky poklesu cen.

Ještě letos v únoru činila cena za tunu potravi-
nářské pšenice v ČR v průměru podle Tržního
informačního systému Státního zemědělského
intervenčního fondu (SZIF) 7 221 Kč/t, v březnu

letošního roku pak podle Českého statistického úřadu poklesla na 6 787 Kč/t (tedy na nižší hodnotu než na začátku války na Ukrajině), v současné době se už blíží některé ceny k hranici 5 000 Kč/t, a podle všeho ještě poklesnou. Pokud totiž přepočteme bušly na tuny a americké dolary na koruny, zjistíme, že se na konci dubna letošního roku cena pšenice v zahraničí pod hranici 5 000 Kč (na 4 922 Kč) za tunu již dostala, i když na přelomu května a dubna došlo k nepatrnému oživení cen. I tak ale poklesly světové ceny pšenice jen od počátku letošního roku zhruba o 20 %.

Obdobně dynamický vývoj probíhá v zahraničním obchodu. Zatímco ještě v lednu zaznamenal SZIF meziměsíční nárůst exportů pšenice z území naší země, za první dva měsíce letošního roku již meziročně vývoz poklesl, a navíc se opět zvyšuje rychlost exportů z Polska. To by mělo do doby letošní sklizně vyvézt podle polského Rzeczpospolita zhruba 7 mil. t obilí, kapacita polských přístavů, ale údajně stačí pouze na 750 000 t měsíčně. I proto, že ceny pšenice ve světě i v EU doslova „letí“ dolů, je velmi obtížné vyvézt loňské přebytky tuzemského obilí (kdeže jsou ty časy, kdy ně-

kteří poukazovali na jeho možný nedostatek?), a právě tato skutečnost je největší komplikací nejen pro tuzemské pěstitele.

Pokles cen obilí si přitom veřejnost a řada médií spojuje s nutným poklesem cen chleba a pečiva. Bohužel se přitom zapomíná, že spotřebitelé obvykle nekonzumují obilí jako takové, ale produkty upečené z mouky. Většina mouky k výrobě pečárenské produkce je ale již namletá, a to ze suroviny zatížené loňskými vysokými náklady. Tyto náklady se samozřejmě do cen mouky také promítly, a porovnáme-li cenu kilogramu hladké pšeničné mouky v posledních letech, je to zcela patrné. Zatímco v únoru roku 2021 byla v ČR průměrná cena kilogramu hladké mouky zhruba 12 Kč, v roce 2022 to bylo ve srovnatelném období asi 16 Kč a v únoru 2023 činila cena kilogramy hladké mouky v průměru přibližně 22 Kč. Jinými slovy – pokles cen obilí neznamená automaticky pokles cen chleba, neboť nákladovou položkou na jeho výrobu není obilí, ale mouka. Faktem ale je, že již od počátku letošního roku klesají, a tento vývoj dále pokračuje, jak ceny energií, tak ceny pohonných hmot, což by se mělo minimálně

do stabilizace, ale spíše do mírného poklesu cen chleba a pečiva promítnout. Psychologickým faktorem je také nesmyslná reakce spotřebitelů na „jedovaté“ ukrajinské obilí, která, jak již bylo řečeno, snižuje poptávku po pekařských produktech.

Teoreticky je jisté možné, že se v podobě reexportů i do ČR dostalo více ukrajinské pšenice, než uvádějí statistiky Ministerstva zemědělství. Vzhledem k nadprodukcí tuzemské pšenice, a tedy i z ní vyrobené mouky, ale k tomu není logický důvod. Pokud se pak týká nadlimitního množství v EU v současné době zakázané (ale po desítky let běžně a hojně používané) látky chlorpyrifos, která byla nalezena v některých partiích pšenice na Slovensku, pak je možné zklidnit vášně spotřebitelů alespoň jedním, v této chvíli 7 let starým dokumentem. Jde o analýzu nevládní organizace PAN Europe, která odhalila mnohem vyšší koncentrace uvedené látky a pesticidů obecně v citrusových plodech, a to (podle druhu komodity) ve 30 až 40 % produktů prodávaných na trhu. V těchto symbolech zdravé stravy tak občané EU, včetně těch našich, tedy uvedenou látku nevědomky konzumovali, aniž by kdokoli veřejně protestoval. Jinými slovy – konzumace tuzemského chleba a pečiva, a to i kdyby v něm byla příměs ukrajinské mouky, není třeba se obávat.

Tak či tak je ale zřejmé, že řešením přebytku ukrajinské pšenice (případně dalších komodit) na evropském trhu nejsou a nemohou být finanční kompenzace újmy způsobené poklesem cen. Žádné kompenzace totiž nadbytek jakékoli suroviny z trhu neodčerpají, a skutečným řešením je tak stažení příslušné suroviny z trhu, což EU v minulosti v případě jiných komodit, právě kvůli zastavení poklesu cen, často činila. Není tedy důvod, aby ke stejnému opatření nesáhla i v případě pšenice, řešení ale musí být uskutečněné jako celoevropské. Tedy ne selektivní, jako je tomu právě v případě kompenzací, které navíc mají dostat především ti, kteří jednostranným zákazem exportů z Ukrajiny porušili pravidla společného unijního i světového trhu.

Není mouka jako mouka

Stejně jako patří mezi naše potravinářská specifika celé odvětví pečárenské produkce (celá řada produktů nemá ve světě ani v Evropě obdoby, a nejde jen o legitimní a hojně využívanou možnost potravinářského použití máku), lze to samé konstatovat také o tuzemském trhu mouk.

Jen v případě pšeničné mouky si mohou tuzemští spotřebitelé, podle zamýšleného způsobu využití, vybrat ze tří typů mouk (hrubá, polohrubá a hladká), a kromě toho také z celé řady dalších typů mouk, včetně mouk, u nichž

výchozí surovinou nejsou obiloviny. Tím spíše platí, že „není mouka jako mouka“, a to právě i kategorii obilných mouk. Také proto patří mouky mezi často doporučované, nebo naopak ztracované potraviny, přičemž příslušná

doporučení bývají hojně provázána zavádějícími či z kontextu vytrženými údaji a mýty.

Patrně nejhorší image má v této souvislosti poněkud nezaslouženě bílá mouka, zatím-

co za zdravější a přínosnější pro lidský organismus jsou považovány mouky celozrnné. S tím lze sice v obecné rovině souhlasit, ani v tomto případě ale, jak už to tak bývá, není vše tak jednoznačné. Ačkoli je totiž bílá pšeničná mouka vnímána jako surovina s nižšími přínosy pro organismus, má oproti celozrnným moukám také svá pozitiva – především delší trvanlivost a také vyšší obsah a kvalitu bílkovin. Výsledkem je pak mimo jiné „hezčí“, kyprý chléb. Na rozdíl od celozrnné mouky ale obsahuje taková mouka výrazně méně minerálů a vitamínů, a to zhruba o 80 %.

To je ale logické – stejně jako jsou pro tělo vhodné látky koncentrovány nejvíce ve slupkách a těsně pod nimi v případě ovoce nebo brambor, ale také třeba hub nebo v kůži a těsně pod kůží ryb či drůbeže, platí to samé pro obilné zrna. Pakliže se jeho obal obrousí a zbaví své „slupky“, přichází konzument o látky z obalu zrn, což jsou právě různé minerály, tuky, vitamíny či rostlinné oleje. Ty jsou naopak součástí celozrnných mouk, avšak i to má svůj háček – například výše zmíněné oleje poměrně záhy žluknou, takže celozrnné mouky se oproti bílým moukám o dost rychleji kazí. Z pekárenského pohledu (i senzorického vjemu) je přitom výhodnější využití bílých mouk. Ty obsahují, jak již bylo řečeno, vyšší kvalitu v nich obsažených bílkovin, a proto má chléb z bílé mouky kvalitnější střídu. Bílkovina totiž vytváří plyny, které těsto nafukují, tvoří póry a tím zvětšují jeho objem a dávají chlebu tvar.

S rozvojem domácí pekárenské výroby (i když se zrovna pečení chleba při započtení času stráveném při výrobě chleba a při spotřebě energie v domácnosti ekonomicky zas tak moc nevyplatí), je nicméně vhodné naučit se alespoň senzorycky rozpoznat kvalitu zakoupené mouky. Platí přitom, že kvalitní mouka stisknutá mezi prsty by měla držet tvar a poté, co je položena na pevný podklad, by se neměla „rozsypat“. Smyslově lze také poznat stáří a výchozí surovinu mouky – příliš stará

mouka je nahořklá a neměla by se k přípravě pekárenských výrobků jídel používat. Pokud má mouka nakyslou chuť, lze zase předpokládat, že bylo k její výrobě použito zapařené obilí. A pokud je mouka příliš sladká, pak byla zřejmě umleta z přerostlého obilí. To ovšem neplatí v případě žitné mouky – ta je oproti pšeničné mouce sladší zcela přirozeně.

Úřad AK ČR

RECEPT: HRNKOVÝ JAHODOVÝ KOLÁČ

Postup při pečení: Formu na pečení vymastíme a vysypeme hrubou moukou nebo ji vyložíme pečicím papírem, jahody zbavíme stopek i s lístečky, omyjeme je a necháme okapat. Větší jahody rozřízneme na půlky, před vložením do těsta je lehce poprášíme moukou, aby nepropadly v těstu ke dnu. Těsto si připravíme tak, že nejprve vyšleháme vejce s cukrem do konzistence pěny, následně přidáme šlehačku a dále šleháme, nakonec přidáme mouku,

Blížící se příchod léta je v ČR tradičně obdobím domácího pečení koláčů s využitím sezónního ovoce. Mezi to úplně první ovoce patří samozřejmě jahody, ale i třešně a višně, z nichž se peče všeobecně oblíbená bublanina. Prakticky stejný postup jako u klasické bublaniny lze zvolit i v případě jahod, které se velmi rychle kazí, a pokud se nám podaří například při samosběrech načesat větší množství jahod, není vždy možné je zkonzumovat jako čerstvé. Využit je tak můžeme například k upečení hrnkového jahodového koláče, jehož základní surovinu tvoří kromě jahod také mouka.

Suroviny k přípravě:

- 2 hrnky polohrubé mouky
- ¾ hrnku krupicového cukru
- 3 vejce
- 1 prášek do pečiva
- 1 smetana ke šlehání 250 g
- špetka soli
- lžice hrubé mouky na obalení jahod
- 500 g jahod (na myslt se má hrnek o obsahu 250 ml).

prášek do pečiva a sůl, těsto nalijeme do formy a poklademe na něj jahody. Pečeme v troubě při teplotě 180 °C zhruba po dobu 30 minut. Nejen jahody můžeme samozřejmě použít jako ovocnou surovinu k přípravě celé řady dalších druhů pečiva, včetně klasických kulatých koláčků, nebo i k přípravě hlavních jídel, například jahodových (nebo meruňkových) knedlíků. I v tomto případě jde přitom o spojení ovoce a produktů vyrobených z mouky.

Výstaviště Flora Olomouc

Výstaviště Flora Olomouc má již více než 60letou tradici. U veřejnosti je tato akciová společnost, jejímž výhradním vlastníkem je statutární město Olomouc, nejznámější svou výstavnickou činností. Věhlas olomouckých zahradnických a květinových výstav překračuje díky zdejšímu výstavišti nejen hranice Olomouckého kraje, ale i hranice České republiky.

Rodinným stříbrem olomouckého výstaviště je už 6 desetiletí největší a nejstarší česká květinová akce: zahradnická výstava a veletrh Flora Olomouc, která se koná na jaře a pak také na podzim, kdy nese známý přídomek Hortikomplex.

Neopakovatelné zážitky z hlavní expozice výstav Flora Olomouc

Výstaviště Flora při přípravách oblíbených výstav a přehlídek špičkových výpěstků květin, okrasných dřevin, zahradní architektury i floristického umění spolupracuje pouze s renomovanými architekty, floristy a grafiky. Každá z výstav Flora Olomouc pak do areálu výstaviště každý rok přivádí desítky tisíc spokojených návštěvníků.

Pro ty je na výstavách jedním z největších lákadel jedinečná hlavní expozice v pavilónu A, v němž vždy vznikne unikátní svět plný barev,

vůní a světla. Jde o neopakovatelný zážitek prodchnutý originální atmosférou, kterou mají návštěvníci šanci zažít pouze po dobu konání výstavy.

Po jejím skončení je hlavní expozice rozebrána a její koncept se už nikdy neopakuje. Platí to jak pro jarní výstavu Flora Olomouc, kdy je dominantním prvkem hlavní expozice floristická výzdoba, tak pro podzimní výstavu Flora Olomouc – Hortikomplex, kde hlavní roli hrají špičkové zemědělské výpěstky od českých a moravských producentů zeleniny a ovoce. Flora Olomouc – Hortikomplex jim tak tradičně poskytuje velkorysý prostor pro veřejnou prezentaci.

Toto zviditelnění českých a moravských pěstitelů má i ekologický rozměr, neboť podpora odbytu tuzemských výpěstků přináší – oproti ovoci a zelenině z dovozu – životnímu prostře-

dí nižší uhlíkovou stopu a také zajištění další péče o krajinu v České republice.

Součástí všech výstav Flora Olomouc vždy také bývá bohatý doprovodný a kulturní program a v neposlední řadě velké, u návštěvníků oblíbené Zahradnické trhy.

Kromě květinových a zahradnických výstav je Výstaviště Flora Olomouc přes rok dějištěm celé řady oborových a jinak zaměřených akcí typu For Model, Moravia Sport Expo, Exota Olomouc či Svět kostek.

Péče o olomoucké historické parky, rozárium i skleníky

Další významnou aktivitou Výstaviště Flora Olomouc je správa a údržba historických parků i další olomoucké veřejné zeleně, botanické zahrady a také olomouckého rozária na třídě 17. listopadu.

Olomoucké historické parky tvoří zelený prstenec kolem centra Olomouce, jde o oblíbené místo pro odpočinek a pořádání řady akcí.

Jejich celková rozloha dosahuje 50 ha, konkrétně jde o Smetanovy, Bezručovy a Čechovy sady, dále Park pod domem a ASO park. Jejich součástí jsou ikonické mimoúrovňové chodníky, sochařská výzdoba anebo městské hrady či Mlýnský potok.

Nejfrekventovanějším místem je ve Smetanových sadech 700 m dlouhá Rudolfova alej. Zdobí ji velké záhony, o které pečují zahradníci z Výstaviště Flora Olomouc. Díky nim návštěvníci ve středu aleje obdivují ornamentální záhony plné cibulovin a letniček, zbývající část aleje ke spokojenosti podstatné části Olomoučanů vyplňují štěrkové záhony profesionálně osázené podle aktuálních zahradnických trendů květinami odolnými vůči suchu.

Mezi významné objekty moderní zahradní architektury ve střední Evropě patří olomoucké rozárium na třídě 17. listopadu, které je 2. největší v České republice. Na rozloze 3,5 ha se nachází 4 000 keřů růží. Rozárium Olomouc bylo založeno v roce 1972, v loňském roce tak oslavilo 50. výročí.

Tento jedinečný areál je každoročně využíván pro pořádání červnového festivalu Vyznání růžím, během kterého rozárium zdobí tisíce keřů růží v plném květu a také floristická aranžmá. Připraven bývá i bohatý doprovodný program a kvalitní gastronomie. V letošním roce se akce koná od 10. do 11. června.

Na rozárium navazuje areál botanické zahrady s rozlohou 3,5 ha, jež díky řadě přírodních expozic tvoří u centra Olomouce unikátní zelenou oázu.

Dalším významným turistickým cílem, který má Výstaviště Flora Olomouc ve správě, jsou sbírkové skleníky ve Smetanových sadech.

Areál, který ročně navštíví desítky tisíc lidí, tvoří palmový, kaktusový, tropický a také subtropický skleník.

Návštěvníci zde během celého roku mohou obdivovat mohutné palmy, největší leknín světa s jeho vzácným květem, voňavou úrodu citrusů či jedny z největších kulovitých kaktusů v celé Evropě. Na své si v olomouckých sbírkových sklenících přijdou také milovníci fauny, dojem z návštěvy tropů umocňuje mořské i sladkovodní akvárium a také exotičtí ptáci a plazi.

Zázemí pro vaši akci aneb pronájmy na Výstavišti Flora

Výstaviště Flora současně nabízí pronájmy – zázemí pro akce všeho typu: kulturní, společenské, charitativní, firemní eventy, dětské dny, výstavy, prezentace, workshopy atd.

Pro vystavovatele a pořadatele akcí je k dispozici moderní pavilon A o rozloze téměř 4 000 m², tři menší pavilony a historická budova oranžerie. K pronájmu jsou i okolní historické parky

se sbírkovými skleníky, unikátní botanická zahrada, rozárium a také plocha olomoucké městské tržnice v těsné blízkosti historického centra Olomouce.

Neméně významnou je pro Výstaviště Flora Olomouc činnost kulturní a osvětová, které se tato společnost dlouhodobě věnuje a která je i součástí její dlouhodobé strategie.

Výstaviště Flora Olomouc

Výstaviště Flora Olomouc
 Wolkerova 37/17, Olomouc 779 00
 tel. +420 5585 726 111
 e-mail: info@flora-ol.cz
pronajmy@flora-ol.cz

Současný stav květinářského oboru pohledem pěstitelů i prodejců květin

Čeští zahradníci také bojují s vysokými náklady, především na energie. Zvýšily se ale ceny všech vstupních nákladů včetně personálních. Na fotografii zahradník Petr Zörkler v podniku TU-flor, Tušimice s.r.o. Kultura *Cyclamen persicum*

Jak se v současné době prodejci květin vypořádávají s vysokou mírou inflace a rostoucími náklady? Máte nějaké statistiky, či dokážete odhadnout, kolik z nich je vážně ohroženo?

Problémy prodejců květin se táhnou již delší dobu, v podstatě je odstartoval, stejně jako v ostatních oborech, covid-19. Nyní se problémy jen prohlubují a prodejci mají obavy, zda konečný zákazník bude v této době kupovat květiny, protože se jedná o komoditu zbytnou a navíc se květiny musely také zdražit. Nemáme zatím signály, že by prodejci masově krachovali, ale jen za cenu velkých úspor, které se týkají především personální

optimalizace, zmenšení prodejní plochy a tím i nájmu, které musí platit, šetření v oblasti energií atd. Kdo například prodává ve svém a nemusí platit nájem, je na tom líp než jiný, který nájem platí.

Na květiny se momentálně vztahuje snížená sazba DPH 15%. Jak reagujete na plánované změny v systému DPH? Jaké by to mělo na prodejce podle Vás dopady?

Před vstupem do Evropské unie byla v naší zemi na květinářské a školkařské výpěstky 5% daň z přidané hodnoty. Bohužel od 1. května 2004 byly okrasné a ovocné rostliny přeřazeny do vyšší 19% sazby. Toto neuvážené rozhodnutí našich politiků mělo pro některé pěstitele, ale i prodejce zmíněných komodit skoro likvidační efekt. Byli jsme jediní ve střední Evropě s tak vysokým daňovým zatížením. Na nátlak profesních svazů, především Asociace zahradnických společenstev, Svazu květinářů a floristů a Svazu školkařů ČR byla

v roce 2006 výše DPH pro skupinu květin legislativně zařazena do 10% sazby a od roku 2018 jsou květiny v sazbě 15%.

Co se týká plánovaných změn v hladinách DPH, očekáváme z logiky věci, že květiny budou v plánované nižší sazbě, tedy 12% DPH. Pokud by čistě akademicky byly přeřazeny do vyšší hladiny, byli bychom opět znevýhodněni vůči celé EU a obávám se, že by to opravdu mohlo pro mnohé prodejce květin znamenat podnikatelskou likvidaci. Jsem přesvědčena, že legislativní orgány budou v této záležitosti vstřícní, přičemž v uhájení nižší sazby počítáme také s podporou MZE ČR a AK ČR.

Změnilo se chování zákazníků s ohledem na současnou situaci?

Chování lidí se změnilo, reálné mzdy poklesly o 10% a inflace je meziročně 17%. Je tedy zřejmé, že lidé i domácnosti chudnou. Opticky

se poptávka snížila, prodejci zaznamenávají méně zákazníků, prodává se méně květin, ale za vyšší ceny. Ceny květin, především dovozo- vých, stouply o 20 % a tuzemských o 5–15 % oproti minulému roku. Čeští producenti jsou v cenové politice opatrnější, protože si nejsou jisti, co trh ještě vstřebá. Přitom pokles cenové rentability českých zahradníků bude radikální. Za rok 2022 nižší než 1 % nebo i pod nulou. Hlavním důvodem byl samozřejmě růst cen energií ve všech položkách, a to více než 100%. Příloha není nikde uvedena, a tak je třeba text změnit na: Z dostupných zdrojů však víme, že ještě v loňském roce spotřeba květin vzrostla, stejně tak vlastní produkce i dovoz se zvýšily.

Pozorují producenti a prodejci propad v tržbách?

Ano, u prodejců aktuálně zaznamenáváme pokles tržeb (5–15 %), který může být způsobený i tím, že se sice více vypěstovalo a dovezlo, ale zvláště v nesezónních termínech (leden, únor a letní měsíce) pěstitelé vyhazovali a do maloprodeje se tak zboží vůbec nedostalo. Propady tržeb jsou také velmi rozdílné v jednotlivých regionech. Rozdíly jsou způsobeny především lokací (velká města, malá města) počtem podobných prodejen v okolí, ale i rozmanitostí nabízených služeb, reklamou atd. Za poklesem tržeb může být i konkurence v podobě vietnamských prodejců. Chtěli jsme věřit, že kupní síla bude dostatečná a zákazníci budou při svých nákupech preferovat květiny vypěstované v Česku. To se popravdě neděje a opět vyhrává cena. Vietnamští překupníci zjistili, že jsou květiny v jarním období žádaná komodita a jejich rozpínavost nezná mezí. Ještě před pár lety se jim před obchody krčily dvě bedýnky letniček a nyní jedou ve „velkém“. Balkónové květiny a letničky, ale i sadbu zeleniny nakupují levně v Polsku a ve velkém nabízejí za dampin- gové ceny po celé České republice. O jejich odvádění daní do společné pokladny státu bychom mohli polemizovat a všichni víme, jak to ve skutečnosti je.

Alarmující je, že v České republice kromě ČOI neexistuje žádný kontrolní mechanismus, který by tuto nekalou konkurenci zkontroloval. Bohužel jim nahrává i zrušení EET. Českým zahradníkům, kteří se potýkají s násobně vyššími náklady na energie a plyn, vyššími náklady na mzdy, tudíž odvody, zdražili se i veškeré vstupní náklady včetně ceny vody, hnojiv, květináčů, substrátů atd., zůstávají jen oči pro pláč. Evidentně mnohým českým zákazníkům nevádí, že ušetří na nákupu květin často nevalné kvality možná desítku korun a házejí přes palubu české poctivé zahradníky, kteří odvádí veškeré daně.

Co upřednostňují zákazníci při nákupu květin?

Prodejci sledují trend, že si mnozí zákazníci chtějí vypěstovat především zeleninu, ale také květiny sami. Zákazníci se v zahradnic-

V jarním období realizují květináři 70 % svých tržeb. Nabídka je velmi široká.

kých centrech poptávají po osivu okrasných balkónových květin nebo se ve zvýšené míře snaží o prezimování rostlin. Což v konečném důsledku prodejci také poskytnou tržbu, jen v jiné formě a možná i větší. Dříve si zákazník koupil 5 muškátů a dnes, ve snaze ušetřit, si koupí semínka, květináče, substrát, hnojivo. Někteří prodejci květin zaznamenali třeba i více zákazníků než třeba v loňském roce, kteří ale šetří a kupují menší množství. Pokud si třeba v loňském roce koupili 18 muškátů do 6 truhlíků na celý dům, letos koupí jen 6 ks do dvou truhlíků.

Jsou květiny vyprodukované v České republice nějak označeny? Jak zákazník pozná, odkud květina pochází?

Pod záštitou Svazu květinářů a floristů ČR vzniklo označení pro produkty českého květinářství Česká květina. Toto označení je zárukou kvality a původu českých výpěstků tradičních pěstitelů okrasných rostlin v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Na květináčích jsou označeny logem Česká květina.

Jak se mění služby v prodeji květin? Je podle Vás více žádaný rozvoz a květinářství se na tuto službu ve větší míře reorientovávají.

Dlouhodobě jsou služby v květinovém oboru velmi podhodnocené a zákazníci mnohdy vazbu květin vnímají jako něco, co umí každý, a obávám se, že stále ještě nedokážou adekvátně ocenit profesionálně uvázané kytice a kvalitní řemeslné zpracování. Dnešní situace se zvyšováním cen všeho a pocho- pitelně květin vede k tomu, že květináři a floristé musí zvýšit cenu svých služeb. Podíl služeb v jakémkoliv oboru spolu s potřebami a životní úrovní roste. V loňském i letošním roce se realizuje násobně více svateb (zřejmě odložených z covidového období). Rozvoz květin funguje a možná se i trochu zvyšuje spíše ve větších městech, kde je kupní síla a finanční možnosti větší než v ekonomicky slabších regionech.

*Text a foto Ing. Bc. Marcela Nachlingerová
Svaz květinářů a floristů ČR*

Česká zahradnictví se potýkají s problémy. Náklady na energie jsou násobně vyšší než v minulých letech. Kultura Pelargonium zonale, Zahradnictví Cinke, s.r.o.

FLORASIS spol. s.r.o.

Obchodní zastoupení SMITHERS-OASIS

SVAZ KVĚTINÁŘŮ A FLORISTŮ ČR PŘEDSTAVUJE

FLORASIS spol. s.r.o. - historie

Společnost FLORASIS, spol. s.r.o. byla založena v roce 1993. Jednatelka a majitelka paní Bohumila Joštová navázala na svou předešlou činnost v JZD Svítkov, které vyrábělo od roku 1986 ve své přidružené výrobě aranžovací hmotu FLOREX, jehož vynálezcem byl pan ing. Jaromír Šňupárek CSc., a převzala výrobu aranžovací hmoty v Bezděkově u Pardubic. Díky nabídce spolupráce od německé pobočky společnosti SMITHERS-OASIS upustila od výroby a začala dovážet bloky a řezat aranžovací hmotu na cihly. Současně se začaly prodávat a hlavně propagovat všechny dosud neznámé výrobky firmy SMITHERS-OA-

SIS. Vzájemně dobrá spolupráce mezi FLORASIS a SMITHERS-OASIS vyústila v rozhodnutí o výrobě aranžovací hmoty OASIS přímo v České republice, proto byla v roce 1997 založena firma SMITHERS-OASIS CZECH REPUBLIC s.r.o. V roce 2009 byla výroba ve více pobočkách společnosti zrušena. Proto došlo opět k obnovení činnosti firmy FLORASIS, která převzala zastoupení na českém a slovenském trhu a pokračuje v mnohaletých zkušenostech a komplexnosti nabídky.

Smithers-Oasis Company

V roce 1954 učinil chemik pan V. I. Smithers revoluci v aranžování květin. Ve své laboratoři vyvinul pěnu, jež rychle absorbovala vodu a sloužila jako základ pro aranžování čerstvých květin. Tato hmotu byla pojmenována OASIS® a postupně se stala nejoblíbenější a nepoužívanější aranžovací hmotou. Její jedinečná struktura zásobuje stonky květin vodou a udržuje tak květiny maximálně

čerstvé. Takto vznikla americká společnost SMITHERS-OASIS v Ohio a stala se tak nejstarší firmou vyrábějící aranžovací hmotu nejlepší kvality na světě.

FLORASIS spol. s.r.o. - současnost

Do naší bohaté sortimentní nabídky patří především aranžovací hmoty FLOREX® a OASIS® pro floristy a květináře. Aranžovací hmotu je ve všech možných tvarech a velikostech. V naší nabídce máme celý sortiment společnosti SMITHERS-OASIS. Do naší pestré nabídky patří také lesky na listy, FLORALIFE® výživy pro řezané květiny, dále barevné spreje pro řezané, sušené a umělé květiny, které jsou vhodné i na ostatní využití, nechybí ani spreje proti vypařování vody z listů. Dále pro profesionály i laiky v oboru floristika nabízíme široký sortiment drátů, andělských vlasů, plastových misek, špendlíků, perel, pásků, drátů, stuh, přísavek a ostatních floristických doplňků

atd. Naše produkty najdete na našich internetových stránkách, na vyžádání zašleme naše ceníky i produktové katalogy. Nyní jsme pro vás připravili e-shop, který vám umožní snadnější nákupy. Naši pracovníci vám vždy velmi odborně a spolehlivě poradí s výběrem a způsobem použití našich produktů. Pravidelně inzerujeme v odborných časopisech, podporujeme vydávání odborných publikací, cenově zvýhodňujeme školy, aby začínající floristé měli co nejvíce příležitostí se učit pracovat s našimi výrobky, zúčastňujeme se veletrhů a podporujeme floristické soutěže jako DĚČÍNSKÁ KOTVA, BRNĚNSKÁ RŮŽE a také EUROPA CUP 2011 Mistrovství Evropy ve floristice, kde společnost zastupovala hlavního sponzora SMITHERS-OASIS.

FLORASIS spol. s.r.o. – podporuje

Naše společnost je členem a podporovatelem Svazu květinářů a floristů ČR, Slovenskú asociáciu kvetinarov a floristov. Dále podporuje floristické soutěže Děčínská kotva, Brněnská růže a Victoria Regia – Piešťany. V roce 2016 se stala dárce pardubického Babyboxu. Naše společnost je zároveň členem organizace MAS Železné hory.

www.florasis.cz

Objevte raritní a netypické ubytování v Česku. Spěte na medu či v pivovaru

Hledáte při svých výletech originální a vtipné ubytování? Bydlet můžete na stromech, v sudu, mezi včelami nebo na slámě. Výjimkou není ani ubytování ve vlakových vagoncích nebo mořských kontejnerech. Pro toho, kdo má raději klasičtější styl, nabízáme tipy na ubytování v kláštřech, pivovarech nebo mlýnech. Nechejte se inspirovat dalšími zajímavými tipy, kde můžete přenocovat.

Jurty v Sadu – glamping po mongolsku

Jen pár kilometrů od Prahy ve Štoltmíři u Českého Brodu naleznete malebnou jurtovou vesničku schovanou ve starém jablonořovém sadu. Můžete zde zažít romantickou noc uvnitř originální mongolské jurty. V blízkosti krásné přírody při pozorování noční oblohy, večeru stráveném u ohně objevíte pravé kouzlo glampingu. V Česku se jedná o téměř ojedinělý styl ubytování. www.jurtyvsadu.cz

Africa House – africký glamping u Zoo Lešná

Spojení luxusu, přírody a kempování v autentickém Safari stanu dovezeném z jižní Afriky nabízí africký glamping nedaleko Zlína, u obce Štípa. Srnky vám zde budou dávat dobrou noc a sny o Africe budou na denním pořádku. Ke stanu patří vlastní vyhříváná koupelna, venkovní vybavená kuchyň s lednicí i gril a ohniště. www.africahouse.cz

Včelíny Želiv – glamping v maringotce

Maringotka, louka a výhled na blízký les, to je Včelín na Vysočině na Pelhřimovsku. Ideální místo, pokud si chcete užít ničím nerušený pobyt, a to buď ve dvou, anebo maximálně ve čtyřech. Maringotky jsou tu totiž na výběr rovnou 2. Nachází se na kraji louky u lesa, s krásným výhledem do krajiny a vzrostlého lesa. Nabízí veškerý komfort hotelového ubytování uprostřed přírody, daleko od lidí. www.vcelinyzeliv.cz

Ubytování ve vagonu na stanici Kovářská na krušnohorském nádraží

Dva zrekonstruované služební vagony nabízí pohodlné ubytování na vedlejší koleji nádraží Kovářská v Krušných horách. Užijte si nádražní romantiku v nadmořské výšce 850 m a přispějte tím na rekonstrukci opuštěné stanice Kovářská. Nádraží se nachází na klidném místě uprostřed lesů a luk, daleko za obcí.

Provoz vlaků je zde jen o víkendech v letní sezóně. www.vagonynahorach.cz

Spaní na medu – medový glamping v Říčkách v Orlických horách

Budete bydlet v designové maringotce uprostřed horské louky v Orlických horách s jedinečným výhledem na nedaleký vrch Zakletý. Majitelé vás přivítají na místě, kde je realita vibrujícího města vzdálená a kde velmi snadno zapomenete na okolní svět. Jednoduše splynete s přírodou. Zatímco úly obytného včelína jsou zabudovány ve spodní části, vaše království bude v prostoru nad nimi. www.spaninameu.cz

Glamping v divočině

Ubytování jako stvořené pro všechny milovníky přírody. Pozemek v obci Voltuš u Rožmitálu pod Třemšínem je obklopen CHKO Brdy. Na pozemku budou ubytování hosté i v karavanech a každé místo nabízí naprosté soukro-

mí. Ve stanu je umístěna postel s klasickými lůžkovinami, plynový vařič, nádobí, hrnce, plynové topení a lednici. Na pozemku je omezena elektřina, vodu dováží ze studánky. www.glampingdivivocine.cz

Glamping u hraběte Kinského s nádechem safari v oboře Kněžíčky

Ticho a klid s výhledem na rybník Žehuň nabízí prastará lovecká obora Kněžíčky hraběte Francesco Kinského dal Borgo. Ten zde nabízí ubytování v luxusním stanu. Neodmyslitelnou součástí je snídaně zanesená až do stanu. Máte jedinečnou šanci na vlastní oči vidět několik stovek vysoké zvěře a zažít digitální detox. www.glampingcz.cz

Treehouse Zvičina

Jedinečný treehouse s horkým sudem kousek pod vrcholem Zvičina u Třebihoště na Králověhradecku. Prožijte romantiku s dokonalou

relaxací v panenské přírodě za zpěvu ptáků a šumění stromů. Vyladěný treehouse s horkou lázní, permakulturní zahradou a samoobslužným barem. Jedinečná konstrukce z přírodních materiálů zajistí příjemné klima a komfortní teplotu v teplém i studeném počasí. www.treehouse-zvicina.cz

Ubytování v dřevěných sudech ve Vinařství pod Hradem

Prožijte romantickou noc uprostřed jihomoravských vinic pod Pálavou. Vinařství pod Hradem nabízí netradiční ubytování v dřevěných sudech. Sklepy vinařství naleznete v Klentnici a v Pavlově, v obcích, které leží uprostřed zajímavých přírodních lokalit. Do jejich katastru zasahují přírodní rezervace CHKO Pálava. www.vinarstvipodhradem.cz

Pivovar Dalešice – místo známé z filmových Postřižin

Pivovarský hotel je součástí komplexu budov Postřižinského turistického a kulturního centra v městyse Dalešice, ve kterých se před více než 30 lety natáčel známý film režiséra Jiřího Menzela Postřižiny. Ubytovat se můžete ve 2, 3, a 4lůžkových pokojích s originální atmosférou starého pivovaru. www.pivovar-dalesice.cz

Dagmar Sedláčková
Zdroj: Kudy z nudy

Na jižní Moravě začala sklizeň chřestu

Jednou za rok a jen pár týdnů v roce se mohou gurmáni těšit z unikátní pochoutky. Čerstvý chřest začali v těchto dnech sklízet farmáři v Hraběticích na Znojensku. Jako jediná na Moravě ho pěstuje tamní rodina Bártových. Zájemci ho mohou získat například na Zelném trhu Brně.

První křehké výhonky chřestu, jinak také šparglu, vykukují ze země na poli v chráněné krajinné oblasti u řeky Dyje. Chutnají po čerstvě utrženém hrášku a jí se od špičky. Sklízet se musí ale denně. S nožkem v ruce a hlubokém předklonu. „Denně vyroste zhruba o 5 centimetrů, nesmí přerůst, aby neztratil charakteristickou chuť a zachoval si křehkost,“ ukazuje pěstitelka Eva Bártová.

Další stovky výhonků putují z rukou zručných sběraček do košíků a pak do bedýnek. Náklad pak odveze její syn Vítězslav do takzvané chřestovny. „S tříděním a čištěním chřestu už nám tady pomáhá technika. Výhonky osprchuje vodou a nařeže na přesnou míru. Ta je nastavená na 27 centimetrů. Podle požadavků zákazníků je třídíme na silnější a tenčí výhonky a balíme do svazků,“ ukazuje Vítězslav

Bárta. Svazky drží pevně pohromadě úhledná páska s názvem výrobce.

Dřív lidé chřest pěstovali na jižní Moravě běžně doma. Dokud ho neoznačili představitelé totalitního režimu za pochoutku aristokratů. Pochutnávat si na specialitě však mohou lidé jen necelé dva měsíce. Tak krátce totiž trvá sezóna vhodná ke sběru.

Chřest z Hrabětic nekáží žádná chemie. „Je to dáno také tím, že ho pěstujeme v chráněném přírodním území. Škůdce nám sbírají na poli konipasi, kvůli úporné housence tesařika jsme v sousedství vysázeli kukuřici, aby ho odlákala. Jiné škůdce se snažíme odradit keři levandule, plevele likvidujeme ručně,“ zdůraznila Eva Bártová.

Dagmar Sedláčková

U zámku v Lednici vyrostly obří sochy z písku. K vidění je Matka Země, bůh slonů i vinař

Na začátku byly jen hromady speciálního písku, na konci jsou už k vidění obdivuhodné sochy dosahující i několik metrů na výšku. Poslední úpravy na svých dílech dokončují v těchto hodinách umělci v Lednici na Břeclavsku. Výstavu Sochy z písku mohou zájemci navštívit zatím o víkendech, přes týden teď jen příležitostně.

Letošní turistickou sezónu si mohou výstavu pod širým nebem v blízkosti zámku prohlédnout návštěvníci už podesáté.

„Letos jsme žádné jednotné téma jako v předchozích letech nevymýšleli. Umělcům jsme nechali volnou ruku. Pohádkové bytosti ze světa fantazie se tu prolínají s indiány, chrámy z Asie, já dělám detail starobylého chrámu v kambodžském Angkoru. Vedle je socha boha slonů Ganéše či fantaskní knihomol a řada dalších děl,“ ukazuje organizátor Michal Olšiak.

Na více než dvě desítky soch spotřebovali tvůrci přes 1 500 tun speciálního jemného písku. Jeho původ je tajemstvím. S čím se naopak pořadatel Olšiak netají, je, že letos jim práci ztěžovalo silně deštivé počasí. „Byla tu potopa, pod tíhou vody sochy padaly, podmáčely se jejich základy, mnozí je museli i 2krát dělat znovu,“ komentuje následky silných dešťů v posledních dnech.

Mezi zkušené tvůrce se neváhali přidat i teprve začínající autoři, jako třeba zhruba 10letý Max Olšiak i jeho starší bratr, oba synové organizátora umělecké dílny. „Jednou jsme byli v Kambodži, tam jsem viděl velkou sochu Ganéše a řekl jsem si, že ho dneska udělám. Je to pro mě zatím složitá práce. Ještě nevím, jestli budu sochařem nebo kuchařem,“ přemýšlí u práce Max.

Zednickou špachtlí zvyrazňuje poslední detaily na soše s názvem Matka Země, Zuzana Boucníková z Letovic. Ze Žďáru nad Sázavou přijela do Lednice tvořit i Kateřina Žáková. Běžně se věnuje tvorbě keramiky, tady se ale pustila do mnohem většího díla. „Dělám sochu s názvem Sen ženy, měla by to být postava ze snu,“ říká z vysokého žebříku umělkyně.

Do kočičího světa fantazie se pustil zase Harald Aichor z Teplíc. „Mám rád kočky, když

nevím co, udělám prostě nějakou kočku. Stavět z písku je trochu jednodušší než sochat do kamene, ale na druhé straně to může zase spadnout,“ zamýšlí se umělec.

Světovou i pohádkovou exotiku doplňuje i pravá jihomoravská. Zcela skutečně zapůsobí na příchozí vinař s košťárem v ruce, stojící před typickým vinným sklepem. Návštěvníci si už mohou sochy prohlížet o víkendech, přes týden zatím příležitostně, především po dobu dokončovacích prací umělců.

Ruch na sochařském území pod hlavním parkovištěm u zámku a otevřená vrata lákají k návštěvě třeba Ivu Malíkovou se synem. „Bylo velmi zajímavé pozorovat umělce při práci, určitě se sem ještě vrátíme,“ oceňuje turistickou atrakci v Lednici žena z Brna.

Dagmar Sedláčková

O něco snazší nákup bio hovězího

Prodáváte bio hovězí a rádi byste svým zákazníkům nákupní proces co nejvíce usnadnili? Ne každý nosí v hlavě konkrétní recept, často hledáme inspiraci na internetu nebo v kuchařkách.

Znáte to koneckonců nejlépe sami, protože zákazníci často směřují své dotazy právě na vás. Jak ale přinést dostatek informací zákazníkovi v době, kdy se rozhoduje, který produkt zvolí? Někdo volí ústní radu, někdo si vytváří letáčky s recepty.

Řešením přitom může být jednoduchý QR kód ve formě nálepky umístěný přímo na konkrétním produktu. Do webové sekce Inspirace z hovězího jsme proto v rámci stejnojmenného projektu umístili 50 originálních receptů členěných podle jednotlivých partií hovězího masa, jež byly připraveny ve spolu-

práci s kuchařem Hugo Hromasem. Na každou partii přitom odkazuje unikátní QR kód, který si můžete vy, jako producenti, v podobě nálepek umísťovat přímo na obaly svých bio produktů! Pro steaková masa byla vytvořena jednotná edukační sekce s vlastním QR kódem a pro obecnou prezentaci máme připraven obecný QR kód směřující na přehled všech receptů.

Výběr a nákup masa tak zkrátka nikdy nebyl jednodušší! Další informace o projektu naleznete na myjsmebio.cz.

**Mrkněte na recepty
z **BIO** hovězího**

Kytice jako z babiččiny zahrádky. Kveetkomat v Němčičkách je plný tulipánů

Stačí přibrzdit na kole nebo zastavit autem a kytice je vaše. Nevšední budka pro samoobslužný nákup květin u hřbitova v Němčičkách na Břeclavsku je opět v provozu. Výhradně lokálními druhy čerstvých květin je neustále doplňuje nadšená zahradnice Slávka Horáček. Sází na důvěru lidí už 4. sezónu a s uspokojením říká: „Kytiky se nekradou.“

V tuto dobu plní budku zvanou Kveetkomat pestrobarevnými tulipány. Za čerstvou kytici dávají lidé do pokladničky 300 Kč. „Květiny pěstujeme ve třech fóliovnících. Zaměřujeme se výhradně na tradiční lokální druhy, jaké známe z babiččiny zahrádky. Tulipány pomalu končí, následovat budou pryskyřníky, hledíky, cíně, hvozdíky a na podzim třeba jirřiny,“ vyjmenovává Horáček.

Ročně vypěstuje na farmě Kveetko přibližně 2 000 rostlin určených k řezu, do stánku doplňuje kytice i několikrát denně. Od dubna do podzimu. „Přehled o prodeji nám nově zajišťuje pohybová kamera, nemusíme tak stále jezdit na kontrolu, ale rovnou s kyticemi na doplnění,“ pochvaluje si Horáček.

Výjimku z tradičních druhů tvoří mezi lidmi oblíbený eukalyptus, který budou moci ve stánku kupovat jako sazenice v nejbližších dnech. Žádaný je také do svatebních kytic, které farmářka váže na zakázku.

Do Kveetkomatu jezdí nejen místní, ale i lidé z dalekého okolí. Zájemci si mohou nechat květiny dovézt i domů. Zahradnice je rozváží třeba do Břeclavi, Brna či Moravského Krumlova. „Zásadně nepoužíváme žádnou chemii, a tak k nám jezdí nakupovat i cukráři a berou si jedlé květiny na zdobení dortů,“ doplňuje Horáček.

Dagmar Sedláčková

Vztah k řemeslu získávají učni ve Znojmě přímo v pekárně. Spolupracuje se školou

Tradiční řemesla se v Česku mnohde potýkají s nezájmem mladých i problémy s jejich praktickou výukou. Ve Znojmě funguje výborně spolupráce místní Střední odborné školy s pekárnou PEK Group. „Díky skvělé spolupráci se znojemskou pekárnou se nám daří vychovávat novou generaci pekařů,“ říká Anna Jedličková, mistrová učebního oboru pekař.

Na praxi do pekárny PEK Group v centru Znojma začali docházet žáci aktuálního I. ročníku učebního oboru pekař v září 2022. Jejich první seznámení se podle tematického plánu týkalo běžného pečiva. „Seznámili se komplexně s výrobou rohlíků, housek a vek, po praxi napsali práci o tom, co se naučili,“

uvádí Anna Jedličková. Poté se prakticky zapojili i do výroby jemného pečiva, jako jsou záviny, mazance, vánočky.

„Jejich praxe nespočívá pouze v seznámení se s výrobou, mají za sebou i přejímky surovin, učí se, jak funguje v pekárně skladové hospo-

dářství,“ upřesňuje mistrová. Ke konci školního roku žáky čeká i výroba chleba. Do pekárny PEK Group dochází 9 žáků I. ročníku učebního oboru pekař, jejich třída je spojena s budoucími řezníky. „Zájem o řemeslo tady je. Musím konstatovat, že praxe přímo v pekárně je velice přínosná,“ pochvaluje si Anna Jedličková.

Není praxe žáků pro pekárnu přítěží? Tuto otázku jsme položili vedoucímu pekárny Liboru Kolmanovi. „Vnímáme ji naopak jako přínos, jsme rádi, že přispíváme k výchově nové generace pekařů. Věříme, že někteří žáci budou pracovat po vyučení u nás,“ odpovídá Libor Kolman.

Znojemská spolupráce Střední odborné školy s PEK Group je evidentně oboustranně přínosná. A přínosná je i celospolečensky, protože bez nových pekařů se zkrátka neobejdeme.

Na praxi dochází do znojenské pekárny i učeň Leoš Novák. „Pekařinu jsem si vybral proto, že mě baví pečení a vidím v tom smysl pro někoho něco udělat třeba na snídani, svačinu nebo jiné jídlo. Baví mě na tom to, že od navážení suroviny přes tvarování a konečné upečení si mohu udělat sám rozličné pekařské výrobky. Po vyučení bych chtěl pokračovat v pekařském oboru nadále,“ má jasno o svém budoucnosti.

Dagmar Sedláčková, Foto: PEK Group

Zásah proti komárům na Pastvisku u Lednice. Ochránci zvažují možnosti do budoucna

Preventivní zásah proti množícím se larvám komárů uskutečnili na konci dubna pracovníci Agentury ochrany přírody a krajiny v národní přírodní památce Pastvisko u Lednice. Na žádost tamního starosty obce použili proti komářím larvám biologický přípravek VectoBac WDG.

„Zvolený biologický přípravek má tu výhodu, že působí selektivně jen na larvy komárů a muchniček. Právě proto jsme jej mohli v národní přírodní památce použít. Mimocho-dem, právě použití prostředků proti komárům je jedním z dotazů, které se objevují v souvislosti s přípravou vyhlášení chráněné krajinné oblasti Soutok. Jejich použití je v I. a II. zóně CHKO možné na základě výjimek. Ty platí ve všech chráněných krajinných oblastech, které se někdy potýkají s komářím kalamiťou – tedy v CHKO Treboňsko, Litovelské Pomoraví

či Poodří,“ vysvětlil Vlastimil Sajrť z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

To, jak by mohla chráněná krajinná oblast na Soutoku vypadat, představují z pověření Ministerstva životního prostředí v těchto dnech zástupci Agentury nejen zdejšími obcím, ale také rybářům, významným vlastníkům, Povádí Moravy a spolům. „Potkali jsme se se zastupiteli obcí Týnec, Ladaná, Kostice, Podivín, Lanžhot nebo Tvrdonice a další jednání jsou naplánována. Zastupitelé Lanžhota

také vyrazili do CHKO Litovelské Pomoraví, aby zjistili, jak se v chráněné krajinné oblasti žije. Připravili jsme speciální webové stránky, kde se každý může s plány na vyhlášení CHKO seznámit,“ dodal Pavel Pešout.

Není to poprvé, co se záměr na vyhlášení CHKO diskutuje. Obce a další subjekty o něm byly oficiálně informovány v posledních letech několikrát – například na setkání zástupce MŽP se starosty v Břeclavi na podzim roku 2021 či na setkání s ministryní v Lanžhotě o rok později. Záměr na velkoplošnou ochranu tohoto území je zakotven i v programovém prohlášení vlády.

Cílem předjednání návrhu CHKO je shromáždit připomínky a podněty partnerů a zohlednit je tak, aby návrh představoval co nejširší shodu regionu ještě před zahájením oficiálního procesu vyhlášení ze strany Ministerstva životního prostředí. Chráněná krajinná oblast by měla vzniknout přibližně na 12 000 hektarech, více než 90 % zdejších lesů je ve vlastnictví státu.

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky je celostátní instituce, která zajišťuje odbornou i praktickou péči o naši přírodu, zejména o chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace a národní přírodní památky.

Dagmar Sedláčková

FOTOREPORTÁŽ:

Soutěž chladnokrevných koní v Brdech

Pro veřejnost atraktivní prezentaci k přírodě blízkého lesnického hospodaření pomocí chladnokrevných koní zorganizovaly koncem dubna v Brdech ve spolupráci s obcí Láz Vojenské lesy a statky.

Koně si mohli účastníci akce prohlédnout opravdu zblízka

Pro vítěze lesní bitvy byly připraveny poháry a ceny

Součástí akce byla i lesní pedagogika zaměřená na děti

Vzhled některých koní byl velmi atraktivní

Příznivé počasí přilákalo opravdu hodně návštěvníků...

... kteří se mohli seznámit s prací koní v nepřístupném terénu

Redakce Agrobaze

Stanovisko SPPK k aktuálnej politickej situácii

Slovenskí poľnohospodári a potravinári sa stali vazalmi absurdnej politickej situácie. Namiesto kontinuálneho riadenia rezortu odborníkmi na čele s ministrom a štátnymi tajomníkmi sa za ostatné tri roky na najdôležitejších postoch rezortu vystriedalo až 27 ľudí.

Odchodom Samuela Vlčana vyvstáva mimoriadne zásadná otázka: kto vlastne bude rezort na najbližšie obdobie riadiť? Postoj Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory je jednoznačný. V tejto mimoriadne politicky a ekonomicky nestabilnej situácii potrebujeme na čele rezortu skutočného profesionála, nie politického nominanta bez dostatočných skúseností.

Odchod povereného ministra Samuela Vlčana navyše prichádza v mimoriadne nestabilnom a náročnom období, keď sú poľnohospodári a potravinári vystavení dramatickým dôsledkom vojny na Ukrajine a zásadným zmenám výroby potravín, ktoré súvisia s novou Spoločnou poľnohospodárskou politikou a zelenými pravidlami Bruselu. Slovenskí poľnohospodári a potravinári neustále volajú po stabilnom vedení rezortu, pretože pokračujúce perso-

nálne zmeny neprispievajú k ozdravnému procesu agropotravinárstva. Zakaždým sa komunikácia so samosprávnou organizáciou a novým vedením ministerstva či rezortných organizácií začína odznova, čo spomaľuje riešenie problémov. Vzniknutá situácia preto Slovenskú poľnohospodársku a potravinársku komoru absolútne neteší a s napätím bude očakávať, ako sa uzavrie.

„Za tri roky sme zažili 2 ministrov, 6 štátnych tajomníkov a 19 generálnych riaditeľov na kľúčových pozíciách. A v tejto situácii víťaz posledných volieb a človek, ktorý si vybral náš rezort, sa z nášho pohľadu de facto vysmieva poverenému premiérovi, že už bude štvorjediný člen vlády. Sme vazalmi šialenej politickej situácie. Stav je natoľko vážny, že je nutné, aby rezort riadil skutočný odborník rešpektovaný medzi poľnohospodármi a potravinármi,

ktorý nebude mať čas na zaúčanie sa. Žiadame pani prezidentku, aby tento dôležitý fakt zobrala do úvahy pri svojom ďalšom postupe,“ uviedol predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Emil Macho.

Stoja pred nami v krátkej dobe naliehavé a neodkladné výzvy. Máme krátky čas na uzatvorenie podávania žiadostí o tohtoročné priame platby. Je tu nedoriešených veľa zásadných otázok. Bez schopného, zodpovedného a rešpektovaného odborníka sa tieto otázky nedajú správne uchopiť. Krajina, agropotravinárstvo a v neposlednom rade aj samotní spotrebiteľia čelia dôsledkom inflácie, vojny na Ukrajine, dozvukom pandémie. K tomu je nutné riešiť na európskej úrovni aj aktuálnu problematiku ukrajinského obilia.

Jana Holéciová, hovorkyňa SPPK

Krátke odbytové reťazce významne pomôžu zásobovaniu jedální od slovenských výrobcov

V prípade, že Národná rada Slovenskej republiky schváli návrh zákona poslancu Patricka Linharta, už na jeseň môžu vzniknúť tzv. krátke odbytové reťazce. Cieľom návrhu je vytvorenie a podpora systému na zabezpečenie dodávky slovenských lokálnych poľnohospodárskych a potravinárskych produktov do jedální sociálnych zariadení a škôl.

Návrh predpokladá vznik priemerne dvoch odbytových združení v každom samosprávnom kraji, teda spolu maximálne 16 subjektov, ktoré budú združovať pestovateľov, chovateľov a potravinárov, aby zabezpečili potrebné produkty na spotrebu v stravovacích zariadeniach. „Okrem podpory produkcie, spracovania a spotreby našich lokálnych produktov má takáto dodávka aj environmentálny rozmer. K stravníkom v školách a domovoch sociálnych služieb sa dostanú po krátkej ceste a v krátkom čase, čím je zaručená ich kvalita, čerstvosť a minimalizuje sa uhlíková stopa. Predložený návrh tiež obsahuje možnosť

zabezpečenia dodávok poľnohospodárskych produktov a potravín pre potravinové púšte, čo dnes významnou mierou trápí odľahlé obce a regióny,“ zhrnula prínosy návrhu generálna tajomníčka služobného úradu MPRV SR Zuzana Nouzovská. Umožňuje tiež spoluprácu s charitatívnymi organizáciami v oblasti dodávok potravín z krátkeho odbytového reťazca. „Budem rád, ak kolegovia v NR SR podporia môj legislatívny návrh, keďže má do budúcnosti ambíciu zjednodušiť dodávky potravín lokálnych producentov a spracovateľov do jedální v školách a domovoch sociálnych služieb. A keď sa systém osvedčí, tak v budúcnosti by

možli takto dodávať potraviny aj do nemocníc či väzníc a ďalších stravovacích služieb verejných poskytovateľov,“ zdôvodnil predkladateľ návrhu, poslanec NR SR Patrick Linhart. Úlohou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) bude vytvoriť registráciu spomínaných odbytových združení a v budúcnosti aj jednotný informačný systém na evidenciu ponuky a dopytu poľnohospodárskych produktov a potravín dodávaných odbytovými združeniami.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Hodnocení odolnosti pšenice ke klasovým fuzariózám ve spolupráci VÚRV, v.v.i. a ÚKZÚZ

Fuzariózy klasu (růžovění klasu pšenice) patří mezi závažná onemocnění obilnin. Význam této houbové choroby se zvyšuje v závislosti na změnách v zemědělské výrobě (úzké osevní postupy – riziková předplodina kukuřice, bezorebné systémy).

*Hodnocení odolnosti pšenice v polních pokusech s umělou infekcí *F. culmorum**

Fuzariózy klasu mají za následek kromě redukce výnosu i přítomnost mykotoxinů ve sklizeném zrna a negativní vliv na technologickou kvalitu. Řady studií ukazují, že druhy *Fusarium graminearum*, *F. culmo-*

rum, *F. poae* a *F. avenaceum* jsou v Evropě nejčastějšími původci klasových fuzarióz. Dosavadní studie ukázaly, že převažujícím mykotoxinem je ve středoevropských podmínkách deoxynivalenol (DON), který patří

VÚRV
Výzkumný ústav
rostlinné výroby

Poznatky pro udržitelné zemědělství

stejně jako nivalenol (NIV), HT-2 a T-2 toxin mezi trichothecenové deriváty. DON je považován za určitý indikátor kontaminace zrna mykotoxiny. Producenty tohoto mykotoxinu jsou především druhy *Fusarium graminearum* a *F. culmorum*. V Evropě je DON běžně detekován v komoditách, jako je kukuřice, pšenice, žito, triticales i v krmných směsích pro prasata. Významným mykotoxinem produkovaným druhy *F. graminearum* a *F. culmorum* je rovněž zearalenon (ZEA) a jeho deriváty. Významnou roli hrají povětrnostní podmínky v jednotlivých letech.

V současné době jsou stanoveny pro některé mykotoxiny maximální přípustné limity, a to pro potraviny a suroviny pro jejich výrobu (Nařízení Komise (ES) č. 1881/2006) i pro krmiva (Směrnice 2002/32/ES). Limit pro DON v potravinářské pšenici je 1 250 µg/kg (1,25 mg/kg). Pro kukuřici, pšeniici tvrdou (*Triticum durum*, používanou pro výrobu těstovin) a pro oves platí limit méně přísný, a to 1 750 µg/kg (1,75 mg/kg). Dále je limitován ZEA – pro všechny obilniny s výjimkou kukuřice 100 µg/kg (0,1 mg/kg), kukuřice 350 µg/kg (0,35 mg/kg). U kukuřice je limitována také suma fumonisinů (4 000 µg/kg – 4 mg/kg).

Ochrana

K minimalizaci mykotoxinové kontaminace obilnin lze přispět dodržováním tzv. zásad správné zemědělské praxe (Good Agricultural Practice). Ty zahrnují mimo jiné střídání plodin, správné ošetření půdy po sklizni i před setím a racionální aplikaci hnojiv a pesticidů.

Jako nejúčinnější ochranné opatření se jeví volba odrůdy s vyšší rezistencí v kombinaci

s cílenou ochranou fungicidy. Kvalitní fungicidní ochrana obilnin podstatně napomáhá k omezení výskytu choroby a výskytu toxinů v zrně. Účinnost fungicidů je však silně variabilní, protože je ovlivněná podmínkami aplikace (především průběh počasí). Aplikace fungicidu by měla proběhnout od počátku kvetení – BBCH 61 do konce kvetení – BBCH 69. Vhodnější je aplikace fungicidu na počátku kvetení (do fáze 65).

Šlechtění na odolnost je složité, rezistentní odrůdy dosud nebyly vyšlechtěny. Při pěstování současných komerčně využívaných odrůd je třeba vždy počítat s určitou mírou rizika spojenou s výskytem klasových fuzarióz. Zjištěné rozdíly mezi reakcí odrůd na infekci jsou však velké a je třeba, aby zemědělská praxe i zpracovatelé měli údaje o rezistenci odrůd k dispozici.

Hodnocení rezistence

Rezistence k fuzarióze klasu u pšenice je hodnocena dlouhodobě ve spolupráci VÚRV, v.v.i. a ÚKZÚZ. Hodnocení probíhá u registrovaných odrůd doporučených pro pěstování v ČR a u novošlechtění ve druhém a třetím roce registračních zkoušek.

Na lokalitách ÚKZÚZ je aplikována metoda přirozené infekce na pozemcích po předplodině kukuřici s definovaným množstvím kukuřičných zbytků na povrchu půdy. Původcem napadení je zde především *F. graminearum*. V pokusech VÚRV, v.v.i. Praha-Ruzyně se provádí přímá infekce klasů suspenzí konidií *F. culmorum*. V rámci obou typů pokusů je bodově hodnocena intenzita napadení klasů a obsah deoxynivalenu (DON). Využití přirozené infekce v provokačních podmínkách (předplodina kukuřice s definovaným množstvím kukuřičných zbytků) imituje přirozený způsob infekce, ke kterému dochází v zemědělské praxi. Mohou se zde uplatnit i pasivní mechanismy rezistence jako např. výška rostliny a hustota klasu. Výhodou pokusů s umělou infekcí postřikem do klasů a s podporou závlahy je možnost dosáhnout vysokých hodnot obsahu DON, což umožňuje lépe zjistit schopnost odrůd akumulovat mykotoxiny v zrně.

U pšenice ozimé je odolnost k fuzarióze klasu hodnocena od roku 2004. Jsou hodnoceny symptomy v klasech (Obr. 1) a po sklizni je stanoven obsah DON v zrně. Hodnocení odrůdy vychází vždy nejméně ze tří ročníků zkoušení. Průběh počasí v jednotlivých letech významně ovlivňuje rozvoj infekce i akumulaci DON. Na základě obou způsobů hodnocení byla střední až vyšší odolnost k fuzarióze klasu průběžně zjištěna u odrůd: Alana, Dromos, Simila, Sakura, Anduril, Bakfis, Baletka, Federer, Aladin, Cimrmanova raná, Dagmar, Evina, Chevalier, Turandot, Brilliant, Sailor, Campesino, Mercedes a RGT Telemark. Prokázaná vysoká náchylnost, především k aku-

Odrůda Mercedes středně odolná k napadení fuzariózami klasů

mulaci mykotoxinů, byla v minulosti důvodem k vyřazení ze Seznamu doporučených odrůd (např. odrůdy Florett, Bagou, Altigo).

Pšenice jarní je hodnocena od roku 2007. Rozdíly mezi odrůdami nejsou tak velké jako u pšenice ozimé. Nejvyšší úroveň rezistence byla zjištěna u odrůdy Vánek (registrace 2004), která byla využívána jako mírně rezistentní kontrola. Největší akumulace DON byla zaznamenána u odrůd Kabot a Unis.

Výsledky jsou k dispozici v publikaci „Seznam doporučených odrůd, obilniny“ v tištěné formě a na webových stránkách ÚKZÚZ (Seznam doporučených odrůd (ÚKZÚZ) (eagri.cz) a na stránkách Agrární komory ČR (informace – komodity – seznam doporučených odrůd).

Závěr

Pokusy umožňují zjistit významné rozdíly mezi odrůdami. Obě použité metody hodnocení odolnosti k fuzarióze klasu se doplňují. Při hodnocení rezistence oběma způsoby je do-

Napadení klasů fuzariózou způsobuje snížení výnosů zrna a zátěž mykotoxiny.

sahována velké shoda, především při detekci odrůd s vyšším stupněm rezistence a odrůd náchylných. Pěstitelé by měli upřednostňovat doporučené odrůdy a při volbě odrůdy zohlednit rizika spojená s akumulací mykotoxinů (předplodina, zpracování půdy, předchozí zkušenosti se zvýšeným obsahem mykotoxinů na lokalitě, intenzitu pěstování).

Výsledky vznikly ve spolupráci VÚRV, v.v.i. a ÚKZÚZ s přispěním podpory Výzkumného záměru MZE-R00423.

J. Chrpová, J. Palicová, A. Kozak Kotrbová, VÚRV, v.v.i.
V. Horáková, ÚKZÚZ

Situace intenzivního zemědělství v nejúrodnější oblasti české republiky z pohledu zemědělce

Od příštího roku čeká produkční zemědělce velmi složité období, dokonce bych ho označil za nejhorší od sametové revoluce v roce 1989. Rozhodně nejde o svobodné podnikání, je totiž ze všech stran omezováno neskutečným množstvím předpisů EU, zákonů a nařízení ČR, která se stávají nepřehlednými, protichůdnými a často mění zažité a staletými prověřené technologie.

Příkladem bezprecedentního stavu jsou nová pravidla podmíněnosti plateb zemědělcům stanovená v tzv. Společné zemědělské politice 2023–2027 České republiky (SZP 2027). V případě našeho podniku budeme muset dodržet 7 v zásadě nových podmínek Strategického plánu České republiky, kvůli kterým se bezprostředně zhorší naše zemědělské hospodaření. Problémy vidím především v následujících oblastech.

Standard zřízení ochranných pásů podél vodních toků (DZES 4)

Tato podmínka neoddiskutovatelné ochrany povrchových vod před možnou kontaminací přípravky na ochranu rostlin a hnojiv nám znemožní pěstovat plodiny na těch nejúrodnějších inundačních částech polí. Tato nevyhoda se násobí v suchých obdobích vegetace, kterých přibývá. Abychom do jisté míry eliminovali snížení dotací na plochu a získali tak částečně náhradu za bývalý Greening, jsme nuceni rozšířit tyto neproduktivní ochranné pásy podél vodních toků a přistoupit na podmínky základní úrovně celofaremní ekoplátby. Tímto nařízením se zemědělství přestane podílet na znečištění

toků, protože na těchto plochách je zakázáno hnojit a používat přípravky na ochranu rostlin. A teď je na společnosti a na armádě ekologů a ochránců přírody, aby zabránili kontaminaci povrchových vod znečišťujícími látkami, jako jsou saponáty, zbytky pracích prášků, léčiv a rozpustných sloučenin dusíku a fosforu. Jsem zvědavý, za jak dlouho a jakým zákonem toto bude zajištěno a dodržováno. V souvislosti s tímto nařízením zároveň vyvstávají další otázky: Jak se zachovají vlastníci půdy ochranných pásů podél vodních toků, když tyto pozemky nebudou ekonomicky zhodnocené a budou závislé na stále se snižujících dotacích!?!)

Standard obhospodařování půdy způsobem, který snižuje riziko degradace půdy a eroze, včetně zohlednění sklonu svahu (DZES 5)

Od roku 2024 se podstatně změní podmínky pěstování plodin na plochách označených jako erozně ohrožené. Ministerstvo životního prostředí prosadilo vyhláškou č. 240/2021 Sb. výrazné zpřísnění ohrožení půd erozí do podmínek dotací pro Českou republiku na základě teoretického výpočtu podle matematického vzorce a stanovení teoretického množství

úbytku ornice erozí ze 17 t/ha na 9 t/ha. Pro náš podnik to znamená, že na 1/3 ploch, na kterých jsme celé roky pěstovali cukrovku, kukuřici a jiné širokořádkové plodiny, budeme tyto plodiny mít zakázáno osévat. Navíc budeme muset takto označené, silně erozní pozemky rozdělit po 10 hektarech a pěstovat zde v podstatě jen 3 plodiny současného rozsahu hospodaření. Jde o neúměrně zpřísněné kontraproduktivní nařízení, které povede ke zhoršení střídání plodin, k extenzivnímu způsobu hospodaření a vysokým nákladům na nákup speciální techniky pro půdoochrannou technologii (strip till, speciální secí stroje, podrváky). V podmínkách řepařské výroby oblasti se tak na 1/3 plochy dostáváme na úroveň ANC – oblasti s přírodními a jinými omezeními, v našem případě s omezenými možnostmi využití půdy, takže by nám Ministerstvo zemědělství mělo toto omezení kompenzovat. I přesto, že dochází ke zpřísnění, jsou některé případy paradoxní; např. na půdním bloku, který je označený jako silně erozní, je vyměřený samostatný pozemek sousedního uživatele, který má stejný profil, ale není označen jako silně erozní jen proto, že má výměru menší než 2 hektary. Na tomto pozemku „asi k žádné erozi“ nedochází!?!)

Standard minimální pokryv půdy pro zamezení vzniku holé půdy v nejcitlivějších obdobích (DZES 6)

Jak známo, nařizuje se tímto povinnost mít 80 % ploch do 30. 10. s pokryvem, tedy nezoraných. Tato podmínka je mezi agronomy nazývána „DZES zakazující orbu“. Jasně ukazuje na silný vliv „přátel“ revolučního způsobu hospodaření, tzv. regenerativního zemědělství, při tvorbě SPZ ČR. Pro zemědělce, nacházející se v podhorské nebo obilnářské výrobní oblasti, je lehce splnitelná, protože se zde pěstují převážně ozimé plodiny, s tím, že velká část bývalé orné půdy je v těchto oblastech navíc zatravněna. Pro nás, zemědělce hospodařící v řepařské výrobní oblasti, je to doslova „házení klád pod nohy“. Doposud jsme totiž měli vyvážený osevní postup s 50 %

ozimů a 50 % jařin. Tímto nařízením se nám nyní zhorší podmínky pěstování všech jarních plodin včetně těch, které jsou typické pro naši oblast, jako je cukrovka a sladovnícky jarní ječmen. Tyto pěstitelsky a technologicky náročné druhy rostlin nelze v souladu s touto podmínkou pěstovat. Potřebují precizní přípravu půdy, spočívající v včasné orbě za příznivých povětrnostních podmínek a podzimní urovňání půdy, aby se na jaře snížilo zhoršení struktury půdy přejezdy po poli a zamezilo úniku vláhy. Agronomové si v souvislosti s prosazováním tohoto standardu kladou otázky: Jak budeme zapravovat chlévskou mrvu pod jarní plodiny? Co hraboši, když jedno z mála opatření proti jejich přemnožení je udržovat pole bez vegetace, bude se období gradace tohoto škůdce touto podmínkou zkracovat? Co když se protáhne období žní až do začátku září, stihneme zaset meziploidy, nachystat a zaset ozimy a splnit pokryvnost? Co když bude mokrá podzim, jak stihneme zorat? Jen budoucnost ukáže, jaké problémy toto nařízení vyvolá a to, jak je zemědělská činnost stále čím dál tím více nesvobodná, podmíněná a tím pádem frustrující. Kde jsou ty časy, kdy si sedlák mohl orat, kdy uznal za vhodné, a kdy platilo: „Na svatého Řehoře líný sedlák, který neoře.“ [12. 3.] V omezování orby patří Česká republika, země, ve které bratřenci Veveřkovi z Rybitví u Pardubic v roce 1827 vynalezli pluh, k těm nejprogresivnějším v EU.

Standard střídání plodin na orné půdě (DZES 7A)

Tento standard je z našeho pohledu zbytečný. Každý správný a vzdělaný agronom dbá na to, aby nepěstoval stejnou plodinu po sobě. Moc dobře ví, že když tuto zásadu poruší, zadělává si na řadu problémů. Jednak by se snížil výnos, u některých plodin méně, u některých více. A navíc by docházelo k šíření chorob a škůdců. Omezování přípravků na ochranu rostlin by neměl možnost snížit škodlivost těchto činitelů. Příroda je prostě pestrá a nemá v oblíbě monokulturu. Jednotlivá nařízení nejsou propojená, erozní standard (DZES 5) a standard střídání plodin (DZES 7A) si totiž vzájemně protřečují, což dokazuje, že jednotliví rádcové ministerstva prosazovali své zájmy, aniž by promysleli důsledky jednotlivých nařízení. Praktickým důsledkem erozního standardu bude pěstování obilovin po obilovině na erozních plochách a na rovinách širokořádkových plodin po sobě, což jde proti standardu střídání plodin na orné půdě.

Standard omezení plochy jedné plodiny (DZES 7B)

Požadavek, aby se na neerozních půdních blocích nepěstovala jedna plodina na výměře vyšší než 30 hektarů, je umělý a zcela odtržený od současné zemědělské reality. Příroda neví, co přesně je 30 hektarů. Existují pole, která vznikla přirozeným vývojem, tj.

sločením půdních parcel, vytvářejícím celky se stejnými vlastnostmi, ohraničená po desetiletí majetkovým dělením a polními cestami. Proč dělit rovinatý pozemek o výměře 33 ha? Dělení pozemků by se mělo řešit citlivým způsobem po dohodě uživatelů, vlastníků a obecních úřadů v rámci komplexních pozemkových úprav, a ne umělým stanovením jakési hranice výměry. V žádné evropské zemi, včetně vyspělého Německa, Francie a Anglie, omezení výměry není zavedeno.

Podmínka dělit silně erozní plochy nebo na nich nepěstovat jednu plodinu na ploše větší než 10 hektarů též neřeší snížení eroze. Je to uměle včleněná podmínka podmíněnosti. Z praktických zkušeností víme, že ani pěstování víceletých pícnin na některém půdním bloku s menší výměrou, než je stanovených 10 hektarů, erozi nezabránilo, pokud je profil terénu v určitých místech extrémně svažité. To by měly opět řešit komplexní pozemkové úpravy krajinnými prvky, citlivé ke krajině a zároveň k zemědělskému obdělávání, a ne plošné stanovování umělých hranic výměr.

Standard minimálního podílu výměry zemědělské plochy vyhrazené pro neproduktivní plochy (DZES 8A)

Z pohledu zemědělce, který v oboru pracuje více než 35 let, je v naší úrodné Hané nepochopitelné nařízení, které podmiňuje vyčlenit 3–5 % plochy orné půdy jako úhor. To bude pro náš podnik znamenat zákaz pěstovat cokoliv na 35 hektarech kvalitní orné půdy. Toto opatření ornou půdu nijak nezúrodní, naopak povede k šíření plevelů, škůdců a chorob a tím pádem ke zvýšení spotřeby tolik kritizovaných pesticidů. Přiznám se, že o úhoru jsem se poprvé dověděl při studiu Vysoké školy zemědělské v Brně v předmětu zemědělských soustav, kdy nás profesori učili historii střídání plodin na orné půdě. Vracíme se tak do 12. století, kdy se přirozená půdní úrodnost v době nízkých výnosů udržovala trojpolní soustavou, střídáním úhoru, ozimu a jařiny. Tento nedokonalý systém zlepšování úrodnosti půdy byl převratným způsobem překonán v anglickém Norfolku v 19. století čtyřročním osevním postupem. Úhor byl nahrazen jednoletou, později víceletou pícninou z čeledi vikvovitých rostlin, která na svých kořenech díky symbióze s hlízkovými bakteriemi váže vzdušný dusík. Tento způsob hospodaření na produkčních plochách nebyl dosud překonán a spolu s pravidelným zapravováním kvalitní organické hmoty z živočišné výroby, pravidelným vápněním a dohnojením živin podle bilančních metod zabezpečuje zachování a zlepšení úrodnosti půdy. V minulém dotačním období splňovali environmentální povinnost zemědělci s živočišnou výrobou tím, že pěstovali víceleté pícniny, v našem případě vojtěšku, kterou nehnojili umělými hnojivy a neošetřovali přípravky na ochranu rostlin. To už však nebude stačit. Zemědělským podnikům hospodařícím s živočišnou výrobou

se tak ještě více zhorší jejich ekonomická situace, protože budou muset kromě ploch s krmnými plodinami vyčlenit povinně další plochu netravních plodin na úhorech.

Standard zachování krajinných prvků (DZES 8B)

Se zachováním krajinných prvků, které tvoří součást kulturní krajiny, nelze než souhlasit. Mají mnoho environmentálních funkcí, z nichž pro zemědělce je nejdůležitější funkce protierozní. Krajinné prvky patří právem mezi povinné neproduktivní plochy. Je tu však opět jedno „ale“. A tím je pro nás nepochopitelná podmínka začlenit mezi krajinné prvky jen neproduktivní prvky uvnitř půdních bloků. Jakoby aleje podél cest, o které se staráme, meze a příkopy na kraji polí nebyly také prvky ekologické rovnováhy krajiny.

Pár vět závěrem...

Pravidla Společné zemědělské politiky České republiky jsou házením klacků pod nohy produkčním zemědělcům, zemědělcům zabývajícím se současně rostlinnou a živočišnou výrobou, kteří v této republice vyrábějí potraviny. Ve svém důsledku povedou tato pravidla k ještě větší nesoběstačnosti ve výrobě potravin, k závislosti na dovozech a tím pádem k vyšší uhlíkové stopě potravin v obchodech. Z 90 % pravidla podmíněnosti vymysleli naši politici, úředníci a poradci, a ne, jak je nám prezentováno, úředníci a politici Evropské unie. Pravidla jsou nepřehledná a složitá. Budou zátěží nejen pro kontrolní úředníky, ale obzvlášť pro agronomy produkčních zemědělských podniků. Bude na ně vyvíjen neúměrný tlak, aby splnili ekonomické požadavky ředitelů podniků, aby dodrželi to, co je nařízeno v SZP 2027, včetně podmínek přímých plateb, environmentálně-klimatických podmínek a dalších zákonů typu povinných požadavků na hospodaření, to všechno pod podmínkou neúměrných sankcí. Byrokracie bují jako rakovina. Je to nedůstojné, nespravedlivé a nikdy s tímto byrokratickým nesvobodným systémem zemědělského podnikání my zemědělci nebudeme souhlasit.

Svět, příroda a lidé nejsou černobílí. Není to tak dávno, kdy jsem četl Smrt krásných srnců od Oty Pavla. Jednou z hlavních postav příběhu je otec spisovatele, milující a chránící přírodu. V životě se dostal do zcela jiné situace, než jak bylo obvyklé. Potřeboval se ještě jednou pořádně najíst, protože byl Žid a byl povolán do koncentračního tábora. V té chvíli změnil svůj postoj k přírodě a neváhal zabít srnce, kterého dobře znal, kterého obdivoval a chránil. Představil jsem si paralelu tohoto příběhu s dnešní dobou. Všeho máme dost, ale až bude zle, budeme se chovat jinak.

*Ing. Josef Sedláček
předseda Zemědělského obchodního družstva
Rataje, Rataje u Kroměříže
Foto archiv společnosti*

Embargované ruské potraviny na českém trhu?

Je mi jasné, že těmito řádky vstupuji na tenký led. Předpokládám ale, že se z mé strany nejedná o dezinformaci, ale o informaci. Mohu být snadno označen za pomýleného, který brání svobodnému, mezinárodnímu obchodu. Ale...

Můj tchán, za první republiky řezník-uzenář a zkušený obchodník, tvrdil, že nejeden zdánlivě neřešitelný problém vyřeší obchod. Dnes se přesvědčuji o tom, že měl pravdu. Informace z poloviny dubna o ukrajinském obilí v zemích bývalého východního bloku, ale i o českém pivu a polském ovoci na „sankcionovaném“ ruském trhu to jen potvrzují.

Scénář prodeje

Je velice podobný tomu, co se v našich městech a obcích, včetně Prahy, stále ještě odehrává. V blízkosti mého pražského bydliště skončila svoji činnost prodejna potravin. Zřejmě neustála tlak blízkého supermarketu. V uvolněném prostoru se postupně vystřídaly prodejny kávy i cyklistických kol. Všichni ale velice brzy skončili. Když jsem tam po čase uviděl vietnamské tváře, domníval jsem se, že v uvolněném prostoru, bez ohledu na několik podobných v blízkém okolí, vzniká další, tentokrát trochu jiná „večerka“. Skutečnost je však jiná. Prodejna je v nové, moderní zástavbě, zcela jistě za vysokou cenu pronajaté plochy.

Ruské potraviny

Když se mi již třetí týden v poštovní schránce opět objevil nabídkový leták, zpozorněl jsem a ten si důkladně prohlédl. Jaké bylo mé překvapení, když jsem zjistil, že se týká sortimentu výše popsané prodejny, která se jmenuje Mix Markt. Stejně existují v Praze (3), Brně (2) a Karlových Varech (1). Jejich lokaci uvádějí webové stránky, ale bez dalších podrobností. To by stále ještě nevdánilo.

Embargo jedním směrem?

Jak je všeobecně známo, země EU, včetně České republiky, respektují rozhodnutí, kvůli válce na Ukrajině nevyvážet do Ruska žádné své potravinářské výrobky a nápoje. Ztráta tohoto trhu jim působí velké ekonomické ztráty. Kdy a zda vůbec se embargo zruší, nikdo dnes neví. Je proto velice překvapivé, že v letáku Mix Marktu je mi nabízeno mnoho potravinářských výrobků s ruskými nápisy a v originálních balení. Nejedná se o žádné delikatesy, ale základní potraviny. Můj notebook nedokáže psát azbukou, ale pokusím se je představit v češtině z letáku vydaného s nabídkou pro období 10. 4.

– 23. 4. 2023: salám „Doktorskaja Chochloma“, taštičky plněné vepřovým a hovězím masem „Retro-Pelmeni“, zrnitý tvaroh, zakysaná smetana „Smetana“, jogurtový výrobek „Rjazhenka“, kysané zelí, salátová majonéza „Zolotoy“, jemné pečivo „Holodok“ a „Assorti“, slunečnicová semínka pražená „Khomka“, sladké kukuřičné tyčinky „Vkusnyasha“, křen s červenou řepou. Všechny v letáku uvedené výrobky jsou, jak jinak, za super ceny! Na otázku, zda se jedná o ruské nebo ukrajinské výrobky, mi prodáváčka s ruským přízvukem a lámanou češtinou odpověděla, že se jedná o ruské a ukrajinské výrobky. Samozřejmě na azbukou uvedeném názvu to nikdo zcela bezpečně nepozná. Spíše se domnívám, že jde o výrobky ruské, aktuálně vydávané za ukrajinské. Nezbyvá než se ptát, není to náhodou dvojí diskriminace českých potravinářů? Nevyvážet do Ruska a současně dovážet jeho výrobky k nám? Já tam samozřejmě již z principu nikdy nepůjdu nakupovat. Ale dokáže mi to někdo vysvětlit? Nebo nad tím mávneme rukou.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

PŘEHLED DOTACÍ PRO ZEMĚDĚLCE

Naši specialisté v GRANTEX pro Vás připravili přehled nejzajímavějších dotací, které nás v tomto roce čekají.

2023

Energeticko - úsporná opatření

Příjem žádostí do 30. 11. 2023

Podporované aktivity:

- Zateplení obvodového pláště budovy, využití odpadní energie, rekuperace a větrání, modernizace výrobních procesů, technologických procesů, soustav osvětlení, rozvodů plynu, elektřiny, tepla a chladu aj.
- Dotace 500 tis. Kč - 200 mil. Kč
- Míra podpory 35 - 65 % dle velikosti žadatele a místa realizace
- Podmínka úspory min. 30 % z neobnovitelných zdrojů energie

Zemědělské investice

Jarní kolo červen/červenec

Do zemědělských podniků:

- Stavby a technologie pro živočišnou, rostlinnou a školkařskou výrobu, nákup speciálních mobilních strojů, náklady spojené s přípravou a realizací projektu
- Míra podpory 40 %, max. 30 mil. Kč

Do zpracování zem. produktů:

- Zřízení pro výrobu potravin, finální úprava, balení a označování produktů, skladování, a další investice související s uváděním produktů na trh
- Míra podpory 30 %, max. 30 mil. Kč

Zahájení činnosti mladého zemědělce:

- Podpora realizace podnikatelského plánu, prostředky na nákup, výstavbu či rekonstrukci zemědělských nemovitostí, pořízení technologií, strojů, osiv, sadby, prostředků na ochranu rostlin, investice pro zpracování vlastních produktů a jejich uvádění na trh aj.
- Výše dotace 58 tis. EUR (78 tis. EUR v případě, že bude zpracovávána vlastní produkce)

Obnovitelné zdroje energie

Vyhlášení očekáváme v průběhu roku 2023

Instalace fotovoltaických elektráren do 1 MWp a nad 1 MWp:

- Instalace pozemních či sdružených fotovoltaických elektráren, akumulace elektrické energie, systémy výroby vodíku elektrolýzou vody
- Míra podpory max. 50 %
- Dotace je určena pro stávající i budoucí držitele licence od ERU

GRANTEX
DOTACE

RENOMIA

800 151 111

www.grantex.cz

dotace@grantex.cz

Zaujaly Vás dotace anebo máte doplňující dotazy? Kontaktujte nás, rádi s Vámi nezávazně probereme Váš záměr.

Zákaz orby brání podnikání

Firma AGRO Rubín, a.s. to bude mít v letošním roce obzvlášť těžké. Na otázku proč, je zde heslovitá odpověď: velká výměra, rostlinná i živočišná výroba, ovocné sady, cukrovka a orba. To jsou z hlediska Společné zemědělské politiky EU faktory, uplatňované v ČR od roku 2023, nemilosrdně omezující podnikání. O všem, co s tím bude souviset, bylo obsahem diskuse s Ing. Petrem Šreiberem, předsedou představenstva a výrobním manažerem společnosti AGRO Rubín, a.s. se sídlem ve Svijanském Újezdě.

Ing. Petr Šreiber, předseda představenstva a výrobní manažer společnosti AGRO Rubín, a.s.

Třicet let praxe v oboru

Absolvent Střední zahradnické školy v Kopicích a Vysoké školy zemědělské v Praze ve stáří 53 let pracuje v zemědělském oboru již 30 let. Jeho specializací jsou osiva a poradenství. Je také externím spolupracovníkem Českomoravského svazu podnikatelů v zemědělství se zaměřením na problematiku pesticidů a eroze. Právnicky správně nastavený popis jeho činnosti předsedy představenstva a výrobního manažera v praxi znamená každodenní kontakt s lidmi včetně 4 techniků–specialistů. Ročně se služebním autem najezdí přibližně 20 000 km. Vezmeli v úvahu i večerní práci doma, kontakt s počítačem má přibližně 4 hodiny denně. A tak jsme si s Petrem Šreibrem pohovořili o situaci v českém zemědělství.

Kdo je AGRO Rubín?

Aktiová společnost byla založena 30. června 1993. Hospodaříme na zhruba 1 000 ha orné půdy a 250 ha luk zvláště v povodí řeky Jizery. Zaměstnáváme průměrně 45 pracovníků. V přidružené výrobě plastových desek je z toho zaměstnáno 9 pracovníků. Louky slouží

velmi dobře výrobě sena, které výhodně zpeněžíme stále klientele nejenom pražských „koňáků“. Naše seno a slámu využíváme také ke krmení vlastního chovu 80 jalovic, které se pasou v blízkosti Jablonce nad Nisou. Zde vzniklý hnůj je velmi důležitý pro námi pěstovanou cukrovku. Za účelem doplnění organického hnojení rozšiřujeme i pěstování meziplodin, zvláště ve směsi se svazenkou vrtičolistou. Po sklizni pšenice vyséváme brukvovité plodiny ve směsi, například lničku, řeřichu, ředkev olejnou. Tato směs roste velmi rychle a brzy vytvoří bohatou hmotu. Uvedený postup volíme i bez podpory dotace, protože přepočítávací koeficient 0,3 u meziplodin je praktický nesmysl.

Jaké jsou hlavní plodiny pěstované v rostlinné výrobě?

Z pohledu tržnosti můžeme hlavní plodiny seřadit takto: cukrovka (105 ha), řepka (170 ha), pšenice (270 ha), sója (65 ha), kukuřice na zrno (60 ha) a ozimý ječmen. Na SZP Sychrov, a.s. s výkrmem 5 500 prasat má naše společnost majoritní majetkovou účast. To znamená, že tam směřujeme naši produkci

obilnin a zpět odebíráme cenné hnojivo – kejdu. Cukrovku dodáváme do cukrovaru v Dobrovicích.

Tím, že postupně rušíme ovocné sady, jsme propustili již 12 pracovníků. Před 10 lety obhospodařovala společnost AGRO Rubín kolem 70 ha ovocných sadů. V současné době máme 14 ha a každý rok z důvodu nerentability likvidujeme přibližně 5 ha, i když se převážně jedná o moštová jablka. Ovocné sady nám každoročně přinášely ztrátu 2–3 mil. korun. Pouze jedna čtvrtina produkce jablek je určena pro přímý konzum. Produkci ovoce se nyní věnují 4 stálí pracovníci, v době sklizně přibývají brigádníci z řad důchodců.

Jak hodnotíte rok 2022, ať už z hlediska výroby, nebo podmínek?

Rok 2022 byl pro nás nadprůměrný výnosově. Také jsme při výkyvech počasí dokázali dobře založit další úrodu. Ale jenom proto, že máme k dispozici dva pluh a můžeme orat. Současně ale máme i radličky. Když bylo sucho, založili jsme řepku 2krát radličkami. Po orbě pluhem by řepka nevyšla. Po zasetí začalo vydatně pršet. Kdybychom neměli dva pluh, tak jsme nezaseli zbytek ozimů, tedy pšenice a ječmene, protože u radliček by se vše lepilo. Výnos obilnin se pohyboval v rozmezí 8–9 t/ha podle kvality pole. Výnos řepky 3,5 t/ha může u někoho vyvolat úsměv, ale my jsme ho dosáhli s použitím pouze 50 % přípravků na ochranu plodiny. Regulace řepky na podzim a na jaře byl pouze jeden fungicid do květu řepky a asi na 50 % ploch insekticid. Ne vždy platí, že větší počet postřiků navíc je vyvážen nárůstem výnosu. Snažíme se nepřehánět použitím přípravků. To samé platí i u obilnin. I tam snížením počtu vstupů přípravků i hnojiv lze ušetřit mnoho peněz. My si nestěžujeme. Spíše je problém v dotační politice, byrokracii a množství kontrol. To, že se zemědělství v roce 2022 dařilo, bych spíše připisoval pokroku a jeho využití v oblasti genetiky a ochrany rostlin, případně průběhu počasí.

Jak se díváte na zemědělství s časovým odstupem od Vašich začátků až do současnosti?

Odpovím úplně obráceně. My bychom si přáli, aby se dotace úplně zrušily, využíváme pouze

základní dotace na půdu. Dotace bych ponechal například při hospodaření v CHKO, je-li třeba na loukách chránit nějakou vzácnou orchidej a podobně. Je ale jasné, že by ceny komodit možná byly až dvojnásobné, ale ukázalo by se, kdo umí a kdo ne. Dotace by se ale musely zrušit mezinárodně. Bohužel je dnes jasné, že ani Němci, ani Francouzi se dotací nevzdají. V tom je hlavní problém. Oba sektory, rostlinná i živočišná výroba musí být přitom v rovnováze. Žádný z nich není důležitější více než ten druhý. Je to jako s levou a pravou nohou. K pohybu potřebujeme obě. Pozornost by se měla hlavně věnovat soběstačnosti výroby potravin.

V čem vidíte příležitost ke zlepšení a posuvu v zemědělství?

V souvislosti s módním pojmem a mediální podporou regenerativního zemědělství jsem oslovil hlavní univerzity, aby se k tomu objektivně vyjádřily a něco s tím udělaly. Bohužel, mnozí vyjádřili nezáměr, protože je to prý v rukou úředníků a ekologů, jiní se „pokabátí“ a nyní fandí módnímu regenerativnímu zemědělství. Naše příležitost je ve vyšší produktivitě práce na větších celcích. Netvrdím, že to musí být 5 000 ha. Příležitost ale vidím v precizním zemědělství. A to jak z pohledu ekonomiky, efektivity, využití přípravků na ochranu rostlin, hnojiv i eroze. Pokud bude výměra honu 30 ha a my budeme schopni tam střídat aplikaci různých přípravků tak, jak se střídají plodiny, budeme schopni eliminovat rezidua přípravků ve vodním toku.

Jaká opatření přijímáte za účelem zajištění vody v podniku pro případ sucha?

Rozšiřujeme pěstování meziplodin, samozřejmě, pokud nespotebujeme slámu pro skot, tak jí zapravujeme do půdy, pod cukrovku a kukuřici půdu podrýváme speciálním podrývákem na hloubku 45 cm. Vlastníme čerpací stanici a čistírnu vody z Jizery. Používáme ale i vodu z vodovodního řádu. Za účelem využití vody a i z důvodu ochrany před erozí a tím proti suchu spolupracuje naše společnost s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy. Přibližně dvě třetiny podryté půdy je potřeba vyvápnit, aby rostly kořeny. O tom ale nikdo nemluví.

Budete i nadále orat pozemky, nebo přejdete na systém regenerativního zemědělství?

Řeknu to úplně otevřeně. Zatím mám 13 let do odchodu do penze. Takže po dobu mé přítomnosti se zde bude i nadále orat.

Jak se podle Vašeho názoru změnilo trendy v oblasti ochrany a výživy rostlin?

Ve výživě rostlin je výrazným posunem nástup strategie precizního zemědělství, které by se mělo rozvíjet. Příkladem je naše spolupráce s firmou Varistar, která nám zajišťuje výnosové mapy. Také využíváme systém variabilního hnojení u všech plodin a variabilního setí u dvou třetin plodin. Obojího

využíváme druhým rokem. Šli jsme do toho, i když na to na poslední chvíli byly zrušeny dotace. Na druhou stranu nejde mít výnosově pouze na jednom kombajnu, v tom nám velice pomohla právě firma Varistar, která zajišťuje funkční a kompletní servis.

Co se týká ochrany rostlin, jsem hluboce znepokojen tím, že pokračuje úbytek registrovaných účinných látek. Podle mého názoru v polovině případů zcela bezdůvodně. V případě, že si hrajeme na integrovanou ochranu rostlin, již brzy nebude co kombinovat a poroste rezistence. Obdobně snahy omezovat orbu jako základní preventivní opatření k potlačení chorob, plevelů a škůdců může nařizovat jen zkorumpovaný pseudovůdce. Ochranu rostlin si děláme sami za pomoci taženého postřikovače Amazone, který má také v naší blízkosti zajištěný servis.

Jak hodnotíte populistické kroky s povinnou ekologizací zemědělství?

Na jedné straně zde jsou zemědělci, kteří v každé zemi mají prioritní úkol či poslání od předků vyrábět kvalitní a bezpečné potraviny. Současně vhodně obhospodařovat a udržovat krajinu. Zemědělci zároveň jsou a musí být ekonomicky soběstační podnikatelé. Na druhé straně jsou tu někteří úředníci a část ostatních občanů, kteří ve většině nejsou specialisté či odborníci na zemědělskou problematiku. Ti potom tvrdí, že maso a mléko jsou škodlivé. Ale protože většina našich zemědělců se řídí selským rozumem, tak je odhodlána bojovat nejen s extrémně se měnícím počasím, ale i s velkým tlakem evropské i celosvětové konkurence. Progresivní zemědělci se musí řídit tvrdou rovnicí: rentabilní ekonomika = ekologická výroba a naopak.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Společnost AGRO RUBÍN, a. s.

Vznikla za silného tlaku jak od státu, tak od některých vlastníků pozemků z části bývalého JZD Pěncín. Po složitých jednáních a schváleném transformačním projektu na ZD Pěncín byla zapsána 30. června 1993 do obchodního rejstříku. Sídli v areálu ve Svijanském Újezdu 55, Pěncín u Liberce.

V době vzniku začala společnost hospodařit na více než 1 450 ha zemědělské půdy. Hospodaří na katastrech těchto obcí: Pěncín, Kamení, Střížovice, Příšovice, Soběslavice, Svijanský Újezd, Svijany a Vlastibořice. Na konci 10. roku své existence měla celkem 1 063 ha orné půdy, 113 ha luk a pastvin, 61 ha sadů.

Bylo zrušeno pěstování zeleniny, byl zcela zrušen chov skotu a v roce 2011 ukončen chov prasat. Akciová společnost je tedy specializována na pěstování obilovin, řepky, cukrovky. Obiloviny jsou realizovány buď přímým prodejem, nebo jako krmné dávky do SZP Sychrov, kde je v současné době AGRO RUBÍN a. s. největším akcionářem.

Významným zdrojem tržeb je i bývalá přidružená výroba v JZD Pěncín – výroba plastových desek z materiálu PSH, ABS a PSPE v Soběslavicích. AGRO RUBÍN a. s. je také majoritním vlastníkem Moštovny Lažany.

Přesun vodného a stočného do vyšší sazby DPH nemá logiku

Kromě potravin a celé řady se zemědělstvím a potravinářstvím souvisejících služeb a produktů by měl být předmětem uvažovaných daňových změn také přesun vodného a stočného ze současné 10% DPH do 21% sazby DPH. Možné vyšší zdanění čehokoli vyvolává samozřejmě značné emoce a vlny protestů, v případě vody jsou ale emoce na místě dvojnásobně.

Dostupnost a kvalitu pitné vody, neboť o tu v zamýšleném zdanění jde, považují za zásadní prioritu všichni politici i nevládní organizace napříč veškerým názorovým spektrem. Ochrana vodních zdrojů má být dokonce předmětem ústavního zákona, nebo dokonce specificky zakotvená v Ústavě ČR, a je-li to politiky míněno vážně, rozhodně se to s úmyslem více zdanit vodné a stočné nepotkává. Vodné a stočné bylo navíc před několika lety přesunuto z DPH ve výši 15% na stávajících 10%, mimo jiné jako opatření snižující dynamiku růstu poplatků za pitnou vodu a její čištění, a lze jen připomenout, že se tak stalo v období, kdy nárůst nákladů na výrobu a čištění pitné vody nebyl zdaleka pod takovým tlakem zpřísňujících se legislativních požadavků ze strany EU, jako je tomu v současné době.

I když jsou přítom poplatky za vodné a stočné zpoplatněním služeb, a v obecné rovině lze souhlasit s principem, podle něhož by měly být více zdaněné služby a méně konkrétní produkty (například potraviny), má vodné a stočné nepochybně svá jedinečná specifika. Třeba v tom, že pitná voda nemá statut ani nápoje, ani potraviny, a parametry kvality stanovuje Státní zdravotní ústav. Což je také vyjádřením skutečnosti, že kvalita vody je velmi významná pro zdraví spotřebitele a její dostupnost je pak v nejobecnějším významu rozhodující pro existenci rostlin, živočichů a člověka vůbec.

Veřejnou reakci testující informace o zařazení vodného a stočného zazněly přítom jen den před letošní valnou hromadou Sdružení oborů

vodovodů a kanalizací ČR (SOVAK ČR) a valnou hromadou Svazu vodního hospodářství (SVH). I proto mohl SOVAK ČR na možné zvýšení DPH oficiálně reagovat na valné hromadě přijatým následujícím usnesením:

Usnesení valné hromady SOVAK ČR k návrhu MF ČR zařadit vodné a stočné do nejvyšší sazby DPH:

Valná hromada SOVAK ČR vítá legitimní snahu vlády ČR řešit negativní vývoj státního rozpočtu s jeho rekordním deficitem.

Valná hromada ale zásadně odmítá v médiích uvedený způsob řešení prostřednictvím zařazení vodného a stočného mezi služby a zboží s nejvyšší 21% sazbou DPH. Tento

návrh považujeme za nepochopitelný, mimo jiné v kontextu s vládním nařízením zavedeného zastropování cen energií, které mělo ochránit spotřebitele před vysokým růstem cen vodného a stočného.

Vodárenství je na rozdíl od řady jiných oborů s ohledem na zavedenou věcně usměrňovanou cenovou regulaci zárukou dodávky pitné vody jako nejzákladnější lidské potřeby za ceny vycházející z prokazatelných nákladů a pouze s přiměřeným ziskem. Celý vodárenský obor v nejbližším období navíc čekají miliardové investice vyplývající z již existujících, nebo připravovaných evropské legislativy (taxonomie, rámcová směrnice o čištění městských odpadních vod, rámcová směrnice o pitné vodě). Potřebné finanční prostředky obor může z podstatné části získat pouze prostřednictvím zvýšení cen vodného a stočného, což opět povede k jeho růstu.

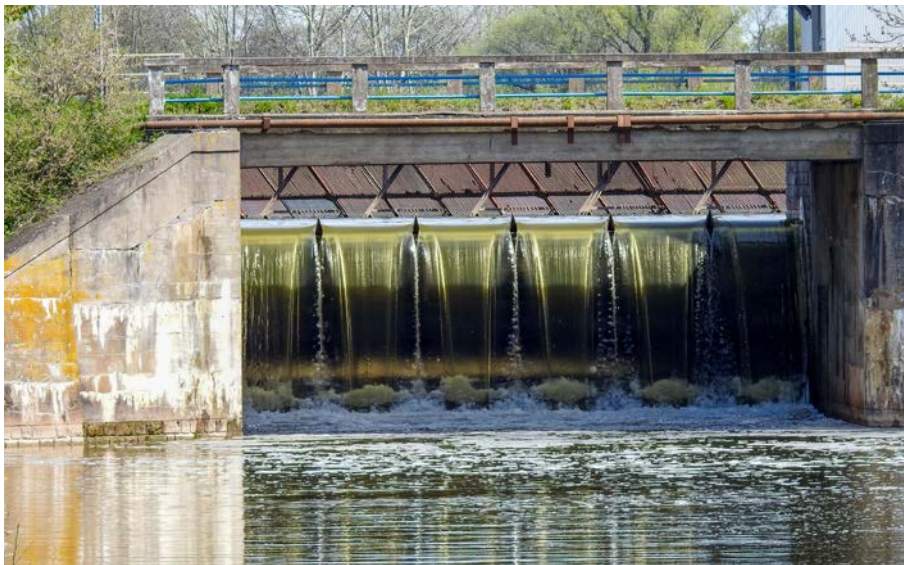
Navržené zavedení 21% sazby DPH s negativním dopadem na všechny občany ČR je proto neakceptovatelným řešením rozpočtového deficitu.

Schváleno valnou hromadou SOVAK ČR dne 12. 4. 2023.

V usnesení zmiňované investice navíc nebudou ani náhodou v řádu jednotek, ale mnoha desítek miliard korun. I když přitom nejde jen a pouze o připravovanou revizi Směrnice Rady o čištění městských odpadních vod, již pouze samotný zmiňovaný dokument zatíží vodohospodářské v ČR mimořádnými náklady. Alespoň tři z nich si proto představme podrobněji:

- Povinnost vybudování stokových systémů a čištění odpadních vod pro aglomerace větší než 1 000 EO (doposud 2 000 EO). Pro řadu menších obcí tento požadavek bude znamenat nákladné vybudování potřebné infrastruktury.
- Zpřísnění požadavků terciárního čištění odpadních vod až na úroveň 6 mg/l pro parametr celkový dusík a 0,5 mg/l pro parametr celkový fosfor. Limit 0,5 mg/l fosforu lze stabilně a dlouhodobě dosáhnout vybudováním separátního dávkování srážení fosforu mimo aerační nádrže včetně separace vzniklého chemického kalu, neboť excesivní dávky síranu (chloridu) železitého (hlinitého) mohou působit na aktivační směs toxicky. Pro zajištění účinné separace takto vzniklého chemického kalu, které nezhorší odtokové parametry především v ukazatelích CHSKCr, BSK5 či nerozpuštěných

Cena vodného a stočného se může i kvůli návrhu na zvýšení sazby DPH razantně zvýšit.

látek bude potřeba vybudovat sofistikované separační systémy, jako například pískovou či membránovou filtraci. Vyšší množství dávkování srážedla na bázi solí železa či hliníku se může negativně projevit změnou pH a vyšší koncentrací rozpuštěných organických solí (RAS) v recipientu. Hodnota 6 mg/l celkového dusíku není na stávajících ČOV využívající technologii předřazené denitrifikace (nejrozšířenější typ v ČR) dosažitelná. Požadavek na tento limit by vedl k rekonstrukci řady ČOV za účelem zvětšení objemu aktivačních nádrží či potřebě větší míry interní recirkulace aktivační směsi v průběhu biologického čištění odpadních vod.

- Vymezení oblastí, kde koncentrace nebo kumulace mikropolutantů představuje riziko pro lidské zdraví nebo životní prostředí. V těchto oblastech pak zavést kvarterní čištění, které zajistí minimální účinnost odstranění alespoň 80 % u vybraných látek

z řad mikropolutantů. Požadavek na kvarterní čištění odpadních vod bude mít značný dopad na OPEX (500–600 Kč na osobu a rok) i CAPEX včetně energetické náročnosti ČOV a možnosti dosažení energetické neutrality. Zavedení totiž povede ke zvýšení energetické náročnosti o 20–25 % ve srovnání se současnou potřebou energie.

Nejen výše zmiňované povinnosti tedy evidentně povedou k růstu cen vodného a stočného. Pokud se k tomu ještě přidá nárůst DPH o 11 % (ze současných 10 % na uvažovaných 21 %), pocítí kumulaci těchto faktorů všichni občané ČR, a to velmi významně. A možná zejména z toho důvodu se jeví jako strategické a pro udržení sociálního smíru žádoucí DPH v případě vodného a stočného neměnit, nebo je alespoň zařadit v případě dvou sazeb DPH do té nižší.

Úřad AK ČR

K přírodě blízké hospodaření v lesích lze zajistit i pomocí koní

I vzhledem ke klesajícím cenám dřeva čekají tuzemské vlastníky a správce lesů nelehké chvíle, zejména když před nimi stojí povinnost opětovné výsadby stromů po kůrovcové kalamitě. A navíc se v rámci úspor mluví o škrtech dotací právě do lesního hospodaření.

To může mít jistou logiku při škrtech týkající se státního podniku Lesy České republiky (Lesy ČR), který začal po kůrovcové kalamitě opět vytvářet zisk a který má končit jako posílení státního rozpočtu, čímž by byl naplněn slogan stát dal/stát vzal. Generální ředitel Lesů ČR Dalibor Šafařík už také v několika rozhovorech „rekordní zisk“ státních lesů za loňský rok avizoval, stejně jako možnost odvodu části předpokládaného zisku ve výši zhruba 3 mld. Kč do státního rozpočtu.

Jak ale dopadne v Lesích ČR a zejména u privátních majitelů a správců lesních porostů ekonomická bilance roku letošního, je doslova „ve hvězdách“. Ceny všech druhů dřeva se nejen na tuzemském trhu výrazně propadly, na což upozornila i dubnová konference Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR (SVOL). „Majitelé lesů čelí

vysokým nákladům souvisejícím s adaptací jejich lesů na měnící se klima a do budoucna lze očekávat, že se tyto náklady budou zvyšovat. Jenom z prodeje dřeva, jehož cena je otázkou trhu a v současné době klesá, nebudou vlastníci lesů schopni požadavek na trvalé plnění celospolečenských funkcí lesů naplnit,“ konstatoval SVOL ve své tiskové zprávě. I proto zůstává pro SVOL zásadní výzvou „dosažení právně nárokovatelného systému plateb za poskytování ekosystémových služeb lesních majetků“.

Zatím nedorušenou otázkou ale také zůstává „uhlíkové lesnictví“. „Za účelem kompenzace vyprodukovaných emisí roste v současné době poptávka soukromých firem po nákupu ověřených kreditů o pohlceném uhlíku, tzv. offsetech, k „ozelenění jejich aktivit“. Tyto offsety mají však různou cenovou úroveň, ale i různou

úroveň standardů, často nastavených pouze na bezzásahovost území a jeho samovolný vývoj, což je podle SVOL zavádějící a dlouhodobě neudržitelné,“ upozorňují představitelé sdružení na rizika principu, který by se sice mohl, ale také nemusel stát jedním z možných zdrojů příjmů při podpoře udržitelného lesnického hospodaření.

Je totiž zřejmé, že zmiňovaná bezzásahovost není a nemůže být jediným nebo dominantním měřítkem k přírodě blízkého lesního hospodaření. Výzvou doby je proto prezentovat nelesnické veřejnosti co nejširší možné spektrum způsobů, jakými lze lesní porosty obhospodařovat, a to i způsobů, které nejsou příliš viditelné, a veřejnost, i ta ochránářská, o nich nemá příliš velké povědomí. Forem a technologií zvyšujících ukládání uhlíku do lesní půdy, nebo, z opačného hlediska snižující

Lesy v České republice zaujímají zhruba třetinu její rozlohy. Pozornost a podporu si rozhodně zaslouží.

tvorbu emisí, je celá řada, což je také výzva pro Ministerstvo zemědělství k tomu, aby do parametrů udržitelnosti takové postupy a přístupy zabudovalo. To samé ale také platí pro hodnocení udržitelnosti lesního hospodaření za strany postupně se vynořujících „obchodníků s uhlíkovými povolenkami“.

Veřejná prezentace udržitelných postupů v lesnictví je v současné době ještě o řád důležitější než v předchozích letech. Jako jeden z kamínků do takové mozaiky lze proto hodnotit nedávnou, právě pro veřejnost určenou akci Vojenských lesů a statků (VLS) pod názvem „Bitva koní“, což byla ovšem ve skutečnosti jednak soutěž chladnokrevných koní v několika disciplínách, a jednak ukázka práce koní v lese, v obtížně přístupném terénu, při stahování kmenů poražených stromů na místo dalšího zpracování nebo odvozu. Využití koní při práci v lese, byť jde samozřejmě o okrajovou záležitost, je přitom nepochybně také jedním z prvků udržitelného lesnického hospodaření, na rozdíl od mnoha jiných je ale pro veřejnost velmi atraktivní a její výsledky okamžitě viditelné. Zdánlivý detail tak může výrazně napomoci pozitivní image lesnictví v ČR a na konkrétním příkladu demonstrovat politiky a laickou veřejností požadované udržitelné lesnictví. Jak navíc podotýká hlavní organizátor akce kočů Milan Jura, který již po řadu let s koňmi pro VLS pracuje, práce koní v lese může koně i svého majitele uživit, takže nejde jen a pouze o atrakci pro veřejnost.

SVOL zmiňované celospolečenské funkce lesa jsou navíc mnohem širší než jeho významný podíl na zadržování vody v krajině (studii k tomu, týkající se regionu horní Svatky nedávno publikoval Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivostil), prevence rizik eroze v podobě krajinných větrolamů, nebo podíl na snižování teploty krajiny, a to až o 20 °C oproti polním porostům. Stále častěji vycházejí najevo další pozitiva, například blahodárný účinek ovzduší v lese na lidský organismus, přičemž zdaleka nejde o tvorbu kyslíku v průběhu dne.

I když některé nové teze o komunikaci a reakcích stromů na vnější impulzy, stejně jako o způsobu jejich obrany proti škůdcům, mohou mít pro řadu lidí punc „sci-fi“, nebo vzbuzovat myšlenkové asociace na filmový trhák „Avatar“, mohou být také mnohé z takových myšlenek inspirací i pro reálné lesnické hospodaření. Není tak úplně na škodu si

alespoň prolistovat světový bestseller „Tajný život stromů“ (nakladatelství Kazda, 2022) německého autora, kterým je Peter Wohlleben, což je praktikující ekologický lesník. Důvody k tomu jsou zejména dva. Prvním z nich je monitoring zdrojů některých postojů ochránců přírody, jejichž prosazování do lesnické praxe lze v nějaké podobě očekávat, druhým pak právě rozšíření spektra pozitivních přínosů lesa pro člověka a životní prostředí.

Toho lze následně využít k prezentaci pozitivních benefitů lesa a hospodaření v něm tak, aby se ve veřejnosti šířilo povědomí o potřebě tyto benefity lesa, jakožto zajištění veřejného zájmu, také finančně ohodnotit. Rozdmýchává to sice emoce, ale ty, jak je vidět z nekonečného množství příkladů, v dnešní době nejvíce hýbou světem.

Úřad AK ČR

Přizpůsobí se borovice lesní změnám klimatu?

Borovice lesní je v České republice druhým nejrozšířenějším jehličnanem. V roce 2020 byl její podíl na skladbě lesů 16,1 %. Přibližně od počátku druhého desetiletí 21. století lze v mnoha oblastech pozorovat zhoršování zdravotního stavu borových porostů, a to v souvislosti s vývojem klimatu spojeným s nerovnoměrnou distribucí srážek a pozvolným zvyšováním průměrných teplot vzduchu, čímž narůstá frekvence period půdního sucha.

Chřadnutí borových porostů je natolik závažné, že si zaslouží pozornost z mnoha úhlů pohledu. Vědci z Výzkumné stanice Opočno, VÚLHM, v.v.i., proto publikovali studii Potenciál borovice lesní v podmínkách změny klimatu.

Jejich cílem bylo shrnout zásadní ekofyziologické aspekty borovice lesní, vývoj zdravotního stavu, přírůstu a plodivosti, ale i vliv smíšení a managementu na zdravotní stav této dřeviny a tím poskytnout souhrnné podklady pro optimalizaci jejího uplatňování v podmínkách probíhající globální klimatické změny, která je charakterizována především zvýšením teplot vzduchu a nerovnoměrnou distribucí srážek během vegetačního období.

Borovice lesní jako většina druhů dřevin vykazuje nejlepší přírůstu na stanovištích s optimální zásobou vody i živin. Vzhledem k nízké toleranci k zastínění se však nejvíce uplatňuje na lokalitách extrémně suchých i podmáčených, kde je vystavena minimálnímu konkurenčnímu tlaku dalších dřevin, a to bez výrazné ztráty na přírůstu.

Borovice lesní je díky svým pionýrským vlastnostem a fyziologickým dispozicím dřevinou snázející nepříznivé podmínky stanoviště. Dlouhodobě tak byla považována za dřevinu vůči suchu a dalším nepříznivým klimatu odolnou. Podmínky probíhajícího období změny klimatu, spojené s nepravidelnou distribucí srážek a zvyšováním průměrných teplot, však ukázaly na limity odolnosti této dřeviny.

Svou schopností růst na suchých písčích, dunách, vátých písčích, štěrku, kamenitých sutích a skalách z nejrůznějších hornin se borovice lesní zdála být rezistentní vůči suchu.

Již na přelomu milénia se ale začal v suchých oblastech Švýcarska projevovat ústup borovic z porostů a jejich náhrada dubem pýřitým. To ukazovalo, že borovice snáší více let trvající suché periody hůře než dub.

Stres suchem je vyšší na propustných kamenitých půdách s nízkou schopností zadržení

vody. Na chudých písčitých stanovištích je v období sucha nutné počítat s poklesem průsaku a snížením obnovy hladiny podzemní vody, zatímco roste potřeba transpirace.

Výzkum na druhou stranu prokázal, že borovice jsou méně stresovány přechodnými suchými periodami než např. smrk ztepilý. U borovice, na rozdíl od smrku, na stres suchem reagovaly poklesem transpirace citlivěji stromy větších dimenzí, zatímco slabší stromy vykazovaly rozdíl menší.

Množství srážek významně koreluje s tloušťkovým přírůstem borovic. V porovnání se smrkem jsou však ztráty na přírůstu vlivem snížené distribuce srážek u borovice nižší, obzvláště na vysychavých a chudých stanovištích.

Jako klíčové pro zhoršování zdravotního stavu borovice byly vyhodnoceny nízké srážky vrcholného léta a začátku podzimu (červenec až září). Vědci proto predikují ústup borovic z nižších nadmořských výšek.

Borovice lesní je více náchylná k embolismu xylému (přerušeni vodního sloupce ve vodivých pletivech) vlivem sucha než středomořské druhy borovic (např. borovice halepská, borovice přímořská), což se po několika po sobě jdoucích extrémních suchých periodách projevilo její vyšší defoliací a snížením růstu. Dále vědci zjistili, že borovice lesní má vyšší letní spotřebu vody než borovice černá.

Oslabení borovic vodním stresem vede k snížené obranyschopnosti vůči patogenům. Jedním z rozšiřujících se škůdců je jmelí.

Z borovic parazituje vodu a v suchých periodách zvyšuje stres suchem. Napadení může vést k odumření větve či části koruny, čímž je značně redukován asimilační aparát. V případě masivního výskytu tohoto poloparazita dochází až k odumření stromu.

Jmelí má průkazně negativní vliv na odolnost borovic vůči suchu a regeneraci stromů po období sucha. U stromů, které byly inten-

zivněji napadené jmelím, po uplynutí periody sucha dále pokračovalo prosvětlování korun.

Napadení jmelím může působit jako predispoziční faktor odumření stromu, neboť způsobuje pokles jeho olistění, ale také jako jedna z jeho příčin vlivem zvyšování vodního stresu v průběhu sucha.

Vědci v závěru konstatovali, že:

- synergický efekt působení houbových a hmyzích patogenů, v mnoha oblastech také nárůst výskytu jmelí, stres akceleruje, větší riziko zhoršování zdravotního stavu se projevuje na živnějších stanovištích a narůstá s věkem porostů;
- většinou mírná, avšak pozitivní reakce přírůstu borovice na tvorbu smíšených porostů naznačuje jeden z vhodných způsobů jejího dalšího využití s ohledem na nejistotu vývoje klimatu;
- zároveň se z preventivních důvodů bude potřebné soustředit na časnou výchovu se silnějšími zásahy zejména v mládí, spolu se snížením pěstebního intervalu, které zvýší dostupnost vody pod porostem;
- vzhledem k ověřené větší fyziologické odolnosti mladších porostů by vyšší bezpečnost produkce i plnění dalších funkcí lesa zaručilo také cílené snížení obmýti hospodářských lesů na ohrožených stanovištích.

Autoři studie: Ondřej Špulák, Jakub Černý, VÚLHM, v.v.i., VS Opočno, e-mail: cerny@vulhmop.cz

Zpracování a foto Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v.v.i., e-mail: rezac@vulhm.cz

Jak podpořit životaschopnost populací tetřívka obecného

Počet tetřívků obecných v České republice dlouhodobě výrazně klesá. Tento trend je zapříčiněn mnoha faktory, mezi které patří snižování hnízdní úspěšnosti, nárůst mortality mladých i dospělých jedinců, negativní změny charakteru stanovišť, nárůst populací původních i nepůvodních predátorů, turistika, působení globální klimatické změny a další vlivy. Jedním z nejpodstatnějších je v našich podmínkách postupné mizení vhodných biotopů. Tetřívek je zařazen mezi druhy silně ohrožené.

Ve vybraných oblastech s výskytem tetřívka obecného v České republice sice postupně dochází k úpravám stanovišť, avšak tyto změny jsou velmi pozvolné a lokální a jejich případný dopad na početnost bude možné pozorovat až se značným časovým odstupem. V některých oblastech mohou být tyto pozitivní a cílené úpravy biotopů realizovány již příliš pozdě. Mohou tak nastat situace, kdy se nepodaří zvrátit klesající trend snižující se početnosti tetřívků v oddělených subpopulacích. Proto je bezpodmínečně nutné tato managementová opatření realizovat bez zbytečných odkladů tak, aby se podařilo tento silně ohrožený druh v české přírodě zachovat i pro budoucí generace.

Pokles početnosti tetřívka byl v západní Evropě pozorován již od poloviny 19. století. Tento trend pokračuje na velké části areálu dodnes. Značné zrychlení poklesu je pak dokumentováno od 70. let minulého století. Z řady států druh již prakticky vymizel (např. Dánsko). Trvalý úbytek koreluje se zmenšováním obývaného území na jihu, západu i ve středu Evropy a urychluje zánik izolovaných populací. V posledních desetiletích se populační pokles začíná projevovat i v severovýchodních zemích, ve kterých byla populace dříve stabilní.

Celkový počet tetřívků v Evropě (bez Ruska) byl odhadnut na 450 000–800 000 párů, z toho 80 % ve Skandinávii. V České republice byl v letech 1973–1977 celkový stav odhadnut na 2 500–4 500 kohoutů, v období 1985–1989 na 1 100–2 200 a v roce 2000 na 1 000 kohoutů.

Tetřívčí populace v České republice je od ostatních populací nacházejících se ve střední Evropě izolovaná a jednotlivé populace v pohořích jsou relativně malé. V roce 2010 bylo na území ČR hlášeno 692 tetřívků a v roce 2021 se udává početnost 504 jedinců tetřívka obecného.

K obecně známým důvodům poklesu počtů tetřívka patří úbytek vhodných stanovišť, který byl v minulosti způsoben zejména vysušováním původně vhodných území, těžbou rašelinišť, rozoráváním luk, zalesňováním cenných bezlesých oblastí, zvýšením intenzifikace zemědělství spojeného s nadměrným používáním látek určených na ochranu rostlin a hnojiv. Zásadní změny prodělává lesnický sektor, v němž je patrný nárůst intenzifikace hospodaření, což lesním kurům neprospívá. K zarůstání dřívě otevřených ploch dochází také celkovým znečištěním ovzduší včetně nadměrného přísunu dusíku do prostředí, což negativně ovlivňuje ekosystémy agresivním růstem konkurenčně silných travin na úkor pro tetřívka vhodných druhů, jako jsou brusnicovitě. Nezanedbatelným faktorem jsou narůstající turistické a rekreační aktivity. Negativní roli hrají i vysoké stavy predátorů, především lišky obecné, kunovitých šelem, krkavce velkého a prasete divokého.

Doporučení vědců, sumarizovaná ve zpracované metodice, cílí na realizaci úprav lesního prostředí v místech s přežívající fragmentovanou populací tetřívka obecného na území České republiky. Opatření jsou pojata komplexně tak, aby zahrnovala převážnou část faktorů, ovlivňujících přežívání tetřívka obecného, a to jak kuřat, tak dospělých jedinců. Dlouhodobý klesající trend početnosti tetřívka napovídá, že pokud nedojde k nápravě, můžeme očekávat jeho ústup z našeho území

v příštích několika desetiletích. Nacházíme se tedy v bodě, který může znamenat zlomový okamžik a případné zachování či nevratné vymizení tohoto klenotu naší přírody.

Metodika proto popisuje jednotlivé příčiny úbytku tetřívka obecného, na které reaguje konkrétními opatřeními lesnického a mysliveckého managementu, včetně dalších aspektů ochrany přírody. Návrhy jsou popsány v co nejširším pojetí, které bude mít v případě uskutečnění dopad nejenom na populaci tetřívka, ale na celkovou biodiverzitu horských a podhorských stanovišť.

Předložená metodika, zaměřená na možnosti managementu lesních ekosystémů ve vztahu k podpoře a stabilizaci zbytkových populací tetřívka obecného, je unikátní svým pojetím, které kombinuje poznatky z oblasti výzkumu a nabízí jejich možné uplatnění v praxi. Samotné zpracování možností úprav lesního prostředí je rozděleno podle stanovištních nároků tetřívka v průběhu roku, které se v různých ročních obdobích mění.

Vědci kladou důraz na management stanovišť ve vztahu k průběhu toku, následnému vyhníždění a přežívání kuřat, což se ukazuje jako zásadní faktor trvalé udržitelnosti fragmentovaných subpopulací. Pouze cílený management všech zmiňovaných faktorů může v dlouhodobém horizontu zajistit zachování tetřívka obecného v naší přírodě a zabránit jeho úplnému vymizení.

Výsledky výzkumu jsou zpracovány do publikace Metodika úprav lesních ekosystémů ve vztahu k podpoře populací tetřívka obecného, pod kterou jsou podepsáni autoři Ing. Jan Cukor, Ph.D., Ing. František Havránek, CSc., Ing. Lucie Hambálková, Ing. Zdeněk Vacek, Ph.D., prof. RNDr. Stanislav Vacek, DrSc., je ke stažení na https://www.vulhm.cz/files/uploads/2023/03/LP_5_2022.pdf.

Ing. Jan Řezáč, VÚLHM, v. v. i.,
e-mail: rezac@vulhm.cz

Vypěstovat zdravý les si žádá i změnu v myslivosti

Do obnovy porostů vložily v posledních třech letech Lesy České republiky 4,1 mld. Kč. Na 57 tis. hektarech lesníci vysadili 250 mil. sazenic více než 50 druhů dřevin a kde je to možné, podporují přirozenou obnovu lesů. Zejména mladé porosty ale vážně poškozují přemnožená zvěř. Podnik tedy od letošního roku mění v některých svých honitbách myslivecký režim, aby vypěstoval zdravé lesy se zvěří, která je nebude nadměrně poškozovat.

Za oplocenky, nátěry sazenic a kmenů včetně jejich ovazování, tedy ochranu porostů před zvěří, zaplatily Lesy ČR v posledních třech letech bezmála 2 mld. Kč. I tak ale přemnožená zvěř způsobila v tomto období škody ve výši 70 mil. Kč, a to především okusem mladých stromků, loupáním a ohryzem kůry.

„I když spravujeme jen 17 % honiteb v celé zemi, rozhodli jsme se problém řešit a jasně tak říci, že zvěř do lesa patří, ale nesmí ho

likvidovat. Dobrý hospodář přece nevlóží do obnovy a ochrany lesů tolik prostředků, času i úsilí, aby pak nečinně přihlížel ničení této investice. Vypěstovat zdravý les si žádá i změnu v myslivosti,“ uvedl Dalibor Šafařík, generální ředitel Lesů ČR.

V České republice je 5 780 honiteb a Lesy ČR spravují 969 z nich na 977 tis. ha, na kterých podnik od roku 2021 detailně vyhodnocuje lesnické a myslivecké hospodaření. Většinu dosud pronajímá mysliveckým spolkům, fyzickým a právnickým osobám.

„Prostřednictvím nájemního vztahu se ale znatelně nedaří dosáhnout únosných stavů zvěře. Pro úspěšné odrůstání lesa, a tedy i snížení nákladů na ochranu mladých lesních porostů, a naopak zvýšení biodiverzity a přirozené obnovy lesa je nezbytné mít v naší režii alespoň čtvrtinu plochy honiteb a vykonávat v nich podle zákona i právo myslivosti,“ pokračoval Šafařík.

V režijních honitbách tak budou plnit plány

lovu především zaměstnanci podniku, pro další zájemce jsou připravené roční povolenky. Více o nich zde: <https://lesy.cz/myslivci-si-mohou-v-rezijnich-honitbach-koupit-rocni-povolenky-k-lovu-zvere/>.

Lesy ČR podle nové strategie pronajmou 746 honiteb včetně uznaných obor a bažantnic na 717 tis. ha a 223 na 260 tis. ha si ponechají ve vlastní režii. Dosud pronajímaly 846 honiteb na 808 tis. ha a v režii měly 122 honiteb na 168 tis. ha.

Nejvíce nájemních smluv končí letos, kdy podnik vyhlásí asi 460 výběrových řízení. „První smlouvy jsou už podepsané,“ dodal Šafařík.

Nejvíce lesy poškozují spárkatá zvěř přemnožená kvůli jejímu nedokonalému sčítání, ale i nesprávnému plánování lovu či malé ochotě uživatelů honiteb zvěř lovit, pokud se jim nově v honitbě vyskytne. To je třeba podle lesníků změnit.

Lesy České republiky, s. p.

Pro nestátní vlastníky lesů se otevírají nové možnosti prodeje dřeva

Společnost SVOL obchodní s.r.o., zahájila nový systém společného obchodu s dřívím nestátních vlastníků lesů. Dodavateli jsou primárně členové Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR (SVOL), nicméně společný obchod je otevřený i ostatním vlastníkům bez vazby na členství ve sdružení. Cílem je soustředit větší objem dřeva a získat tak lepší zpeněžení i pro menší vlastníky.

SVOL obchodní s.r.o. byla založena dnem 1. ledna letošního roku, jejím 100% vlastníkem je SVOL. Tímto krokem byl naplněn dlouhodobý záměr transformovat společný obchod se dřevem pro členy sdružení a zároveň nabídnout zajímavé podmínky ostatním obcím a fyzickým i právnickým osobám, které vlastní les.

Společnost je postavena na transparentnosti prodeje, důvěře a spolehlivosti, přidanou hodnotou jsou nepochybně poradenství a zkušenosti vedení i zaměstnanců. SVOL obchodní s.r.o. zajistí odbyt pro všechny sortimenty dřeva, prodávat hodlá mimo jiné také přes veřejné trhy – komoditní burzu nebo elektronické aukce.

Uzavírání kupních smluv mezi společností a vlastníky je dobrovolné, kupní smlouvy nejsou koncipovány jako exkluzivní a nevylučují, aby prodávající uzavíral za jiných podmínek jiné kupní smlouvy s jinými kupujícími. Prodávající společně neurčují cenu, za kterou bude dříví ze strany společnosti následně prodáno.

Společnost působí na trhu za stejných podmínek jako kterýkoliv jiný obchodník se dřívím.

„Navazujeme na předešlý systém společného obchodu SVOLu. Ten byl původně založen na dohodnutých množstevních bonusech od odběratelů. SVOL ale vysloveně neobchodoval. Přechodem na novou obchodní společnost se to mění. Dřevo nakoupíme a zobchodujeme na trhu. Díky velkému objemu takto nabízeného dřeva mohou odběratelé poskytnout cenu výhodnější, než by tak mohli získat individuální majitel lesa. Očekáváme, že v čase se bude výhodnost námi předkládaných nabídek zvyšovat. Naše představa je, že převážnou část dříví budeme expedovat přímo z lesa k odběrateli. Obchodními partnery budou prvotní zpracovatelé surového dříví jako papírní, dřevozpracující podniky, pily v ČR a i v zahraničí,“ vysvětluje jednatel společnosti Petr Král.

Předseda SVOL Jiří Svoboda zmiňuje, že myšlenka na založení obchodní společnosti rezonovala ve sdružení již několik let. „Z mnoha důvodů, mezi které můžeme počítat velmi složitou ekonomickou situaci nestátních vlastníků lesů v souvislosti s kůrovcovou kalamitou nebo energetickou krizí, nastal čas udělat krok kupředu. Chceme realizovat obchody v tuzemsku i zahraničí podle toho, jaké budou nabídky na trhu. Příležitost obchodovat dříví budeme nabízet našim členům, ale

pokud nás osloví někdo mimo SVOL, budeme se snažit dohodnout.“

Podle SVOL lze vývoj trhu se dřívím označit za turbulentní. Nestátní vlastníci lesů během několika posledních let dosáhli dna i vrcholu cen za dřevo.

„Uplynulý rok 2022 vlastníkům umožnil zpeněžit dříví v důsledku vysoké poptávky velmi výhodně. Podle průběžných zpráv zpracovatelů dřevní hmoty začal ale trh s dřevařskými výrobky stagnovat. V některých sortimen-

tech velmi výrazně. Lze tedy předpokládat, že se mohou tyto problémy také promítnout do cen v následujících obdobích. Je třeba počítat s vývojem cen, který bude reflektovat kondici dřevozpracujícího průmyslu, nicméně naším cílem zůstane sjednání co nejvýhodnějších podmínek,“ uvádí Petr Král s tím, že ambicí SVOL obchodní s. r. o. je ročně zobchodovat dřevo v řádu stovek tisíc metrů krychlových.

Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR

Lesy ČR obnovily čtyři úseky Schwarzenberského plavebního kanálu

Rekonstrukci čtyř úseků Schwarzenberského plavebního kanálu dlouhých bezmála 3,5 km dokončily na Šumavě Lesy České republiky. Aletý přeshraniční projekt za 21 mil. Kč spolufinancovala 15 mil. Kč Evropská unie.

Lesy ČR od roku 2019 obnovovaly opevnění Otovského a Schwarzenberského toku a dále toku Světlá.

„Nejdříve jsme vybudovali lesní cestu K Opone, po které se přivážel materiál na obnovu

kanálu. Dnes se po ní dostává lesnický personál do porostů, ale využívá ji i veřejnost. Zpřístupnili jsme tak další úsek této národní technické památky,“ řekl Martin Poláček, vedoucí Správy toků pro povodí Vltavy z Lesů ČR a pokračoval: „Z toků jsme odstranili pařezy zarostlé do původního opevnění, zasahující do průtočného profilu. Jako kdysi při stavbě kanálu posloužil k opravě zdi koryt místní kámen skládaný nasucho. V podmáčených místech jsme obnovili dřevěné opevnění dna.“

Schwarzenberský plavební kanál dnes kromě Lesů ČR v rámci partnerského projektu podpořeného v dotačním programu EU Interreg V – A Rakousko – Česká republika „Kulturní a přírodní dědictví Schwarzenberský plavební kanál – Bavorská niva“ oživují

a propagují také Vojenské lesy a statky ČR a Tourismus Verband Böhmerwald, významná nadregionální organizace v oblasti rozvoje a propagace rekreační oblasti Šumava/Böhmerwald. Kanál postavený v letech 1789 až 1793 převedl přes šumavský hřeben vodu z povodí Vltavy do povodí Dunaje. Z nepřístupných oblastí Šumavy se tak do Vidně splavovalo palivové dříví, jehož byl v Rakousku nedostatek a prodávalo se za dvojnásobnou cenu než v Praze.

Aby bylo pro plavení dřeva dostatek vody, do kanálu se tehdy svedly okolní toky a vybudovaly se nádrže. Po kanále se plavilo dříví asi 100 let, dnes je národní technickou památkou.

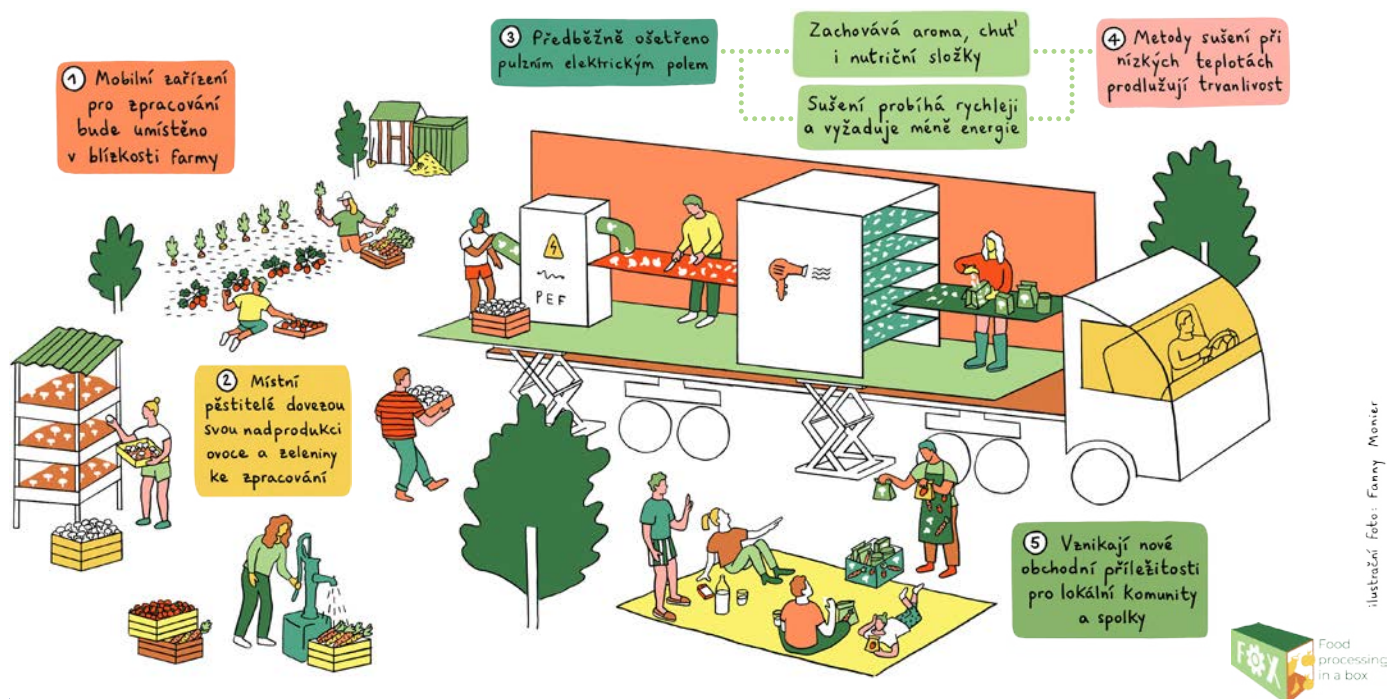
Lesy České republiky, s. p.

Projekt FOX představil mobilní sušicí linku na ovoce a zeleninu

V rámci projektu *Food processing in the box (FOX)* zorganizoval Ing. Milan Houška, CSc. z Výzkumného ústavu potravinářského Praha workshop v Kostelci nad Černými lesy a v areálu firmy Sady Tuchoraz s.r.o. s cílem představení mobilní linky na sušení ovoce a zeleniny, jejíž schéma je na obrázku.

Místní a zdravé sušené pochoutky v mobilním zásobníku

Nákres schématu a zapojení činností mobilní linky na zpracování ovoce a zeleniny

Tým v rámci pracovní skupiny 2 (WP2) analyzoval a vyvinul mobilní a flexibilní sušicí jednotku v kombinaci s moderní metodou netepelné předúpravy pro sušení ovoce, zeleniny a hub, kterou je pulzní elektrické pole – (Pulsed Electric Field – PEF). Tým vedly pracovnice Zemědělské univerzity ve Varšavě, pracovníci VÚPP v. v. i., firma Elea, která dodala zařízení na PEF, firma Cedrus, která dodala sušárnu, a v neposlední řadě tým firmy Sady Tuchoraz s.r.o., který zajistil provozování dodané linky.

Výzkum ukazuje, že použití PEF technologie může snížit ztráty výživových látek v ovoci a zelenině, což z ní činí zdravější alternativu k tradičně zpracovaným potravinám. PEF technologie také umožňuje snížit množství chemických konzervačních látek, které jsou běžně používány k prodloužení trvanlivosti potravin. Tato technologie se používá ke zpracování

různých druhů ovoce a zeleniny, včetně jablek, hrušek, broskve, rajčat, mrkve a řepy. Výhody PEF technologie jsou vysoká účinnost, nízké tepelné zatížení a vysoká rychlost zpracování. Lze říci, že PEF technologie je inovativní a užitečnou metodou zpracování ovoce a zeleniny. Je to nejen ekonomická a efektivní metoda, ale také zdravější volba pro spotřebitele.

Systém navržený v rámci WP2 vytvořil pro zemědělce jedinečnou příležitost zpracovat přebytky sklizených plodin a přeměnit je na produkty s přidanou hodnotou, např. sušené ovocné přísady nebo sušenou zeleninu, které lze využít v dalších výrobcích. A co víc, lze to provést na farmě, díky čemuž se zkrátí dodavatelské potravinové řetězce.

V praxi to probíhá následovně. Do komory s vodou o velikosti 30 x 30 cm, která je v přístroji PEF, ponoříme maximálně 5 kg jablek,

přístroj zavřeme a jablky proženeme 10 000 V na 15 vteřin. Jde o nejmenší velikost přístroje, který je vyráběn německou společností Elea a stojí 250 000 euro. Poté jablka vyjmeme, odstraníme jádřinec a nakrájíme na plátky 2 mm, což s neošetřenými jablky není možné, protože nevytvorí celistvý pružný kroužek. Na teflonová síta na vozíku poskládáme cca 20 kg takto zpracovaných jablek. Vozíkem poté vjedeme do sušárny, která stojí celkem 150 000 euro. Teflonová síta jsou praktická, neboť se na ně sušené plátky nelepí a lze je po použití vyčistit vysokotlakým čističem. Plátky o tloušťce 2 mm jsou při teplotě asi 80 °C za hodinu a čtvrt hotové. Celý proces od vložení až po zabalení jablek trval zhruba 2 hodiny. Doba dodání mobilní jednotky se pohybuje okolo 6 až 7 měsíců. V případě zájmu o mobilní linku jsme připraveni zájemcům poskytnout více informací.

Bc. Vladislav Selivaněnko, úřad AK ČR

Druhá konference o zachráněných pivovarech

Přesněji řečeno, byla to konference o pivovarech na druhou. Tedy o těch, které se podařilo v průběhu posledních 12 let zachránit, nově existujících a u kterých se podařilo propojit jejich dva významy: průmyslové dědictví a památkovou péči.

12 let je dostatečně dlouhá doba na to, aby něco zaniklo, něco se změnilo, nebo dokonce něco nového vzniklo. I když za uplynulý interval zcela zaniklo nebo bylo zbořeno přes 40 pivovarů, přece jen dochází ke změně. Současně se za stejně dlouhou dobu podařilo obnovit 9 desítek pivovarů. Už se v nich zase vaří pivo, je tam hospoda, případně nalezly jiné nové využití. Jsou inspirací k následování. Právě pivovarské budovy a areály přitahují malebnou siluetou, jsou i v místech, kde bychom jindy průmysl neočekávali. Vyznačují se typickou konfigurací objektů různého účelu, zrcadlí technologické změny uplatňované s postupující industrializací. Připomínají někdejší ambice stavitelů. Vyjadřují specifickou roli ve společenském životě, dříve a opět i nyní.

Místo konání

Konference Pivovary na druhou se konala opět na stejném místě v Černokosteleckém pivovaru v Kostelci nad Černými lesy, nově Národním muzeu pivovarnictví. Mezi 120 účastníky bylo možné evidovat známé tváře nejen z kategorie pivovarských sládků, ale také architektky, projektanty, legislativce, historiky i ochránáře památek. Stesk nad padlými pivovary postupně vystřídal referenční o hlavním tématu konference – pivovarech, které byly opět obnoveny. Některé jsou již činnými, jiné se v postupné rekonstrukci blíží pomalu, ale jistě do finále. Že se tak stalo, nebo se průběžně děje, bylo radostí všech přítomných. Je třeba si uvědomit, že se v převážné většině jednalo o ruiny staveb s propadlými střechami, zničenými krovky, vykradenými technologiemi, s krádežemi stavebního materiálu nebo zruinovanými různými sklady.

Historické pivovary a památková péče

Právní úprava v oblasti památkové péče je regulována a upravována Zákonem č. 20/1987 o státní památkové péči, který je již téměř 40 let starý! Podle aktuální právní úpravy rozlišujeme jednotlivé památky ve dvou kategoriích: kulturní památka a národní kulturní památka. Ve stále „živém“ památkovém katalogu je zapsáno přibližně 41 000 kulturních památek, z toho 393 je vládou vyhlášeno za národní kulturní památku. Seznam ohrožených památek má momentálně přibližně tisíc položek. V kategorii kulturních památek je zařazeno 221 pivovarů, což mohou být samostatné pivovary, ale také pivovarské areály.

V nejvyšším počtu jsou zastoupeny v Jihočeském, Středočeském a Plzeňském kraji.

Smutné příběhy, ale i nové začátky

Pivovary zaniklé za posledních 12 let představil ve slide show Milan Starec z Národního muzea pivovarnictví. Často šlo i o objekty památkově chráněné, kvůli nedostatečné údržbě, jindy i neutuchajícím majetkovým sporům jejich příběhy začínaly slovy: spadl, byl zbořen, demolován, zřítíl se, ubourán, překázel, rozpadl se, zmizel, byl již dlouho v hledáčku mocných developerů. Stejný osud postihnul i řadu sladoven.

Přivětivá zpráva je opakem k výše uvedeným řádkům. Za posledních deset let se podařilo kvalitně rekonstruovat nespočet pivovarů a sladoven. V roce 2023 se již pomalu blížíme k počtu funkčních pivovarů, který byl v naší zemi na konci 19. století, tedy v době, kdy průmyslová revoluce ovládla české pivovarnictví.

Adaptabilita pivovarů

Při úvahách o novém využití formou konverze je třeba velmi dobře analyzovat skutečnosti, které již dříve formovaly konkrétní pivovar. Obecně lze uvést, že pivovary se sladovnou jsou schopné přijmout snadno i nové využití, odlišné od původního. Zásadní vliv na adaptabilitu urbanistické i prostorové struktury má kapacita provozu a založení původního provozu. Každá nová funkce má ale své

potřeby a požadavky. Motivací stavebních zásahů a architektonických intervencí by mělo být dosažení potřebného minima, nikoliv možného maxima.

Národní muzeum pivovarnictví

Po skončení 4 bloků přednášek došlo také na exkurzi zdejšího a stále se rozvíjejícího Národního muzea pivovarnictví. V něm bylo možné zhlédnout například jednu z největších historicko-technologických funkčních expozic včetně původní varny, šrotovny, chladicích štoků, strojovny, jediného funkčního sprchového aparátu u nás, ležáckých sklepů, bednárný a expozici humnového sladování. Nelze opomenout ani to, že v době konání konference větší část pivovaru byla zvenčí obehnaná lešením a probíhala zde rekonstrukce fasády a fasádních barev.

Pivovary jako kulturní dědictví

Konferenci Pivovary na druhou se podařilo stmelit památkovou péči, pohled architektů s nadšenci pivovarské kultury a propojit často proti sobě stojící pohledy památkářů a architektů a fandů pivovarského kulturního dědictví. Pivovary jsou výjimečnou památkou a výjimečným příkladem průmyslového dědictví na území České republiky a je dobře, že si to řada nadšenců, ale i státních institucí již uvědomila.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Pivovar Svijany vaří pivo za pomoci slunce

K rozhovoru o instalaci tisíce solárních panelů na střechách pivovaru Svijany jsem se sešel s Ing. Michalem Matysem, marketingovým managerem těsně před Velikonoce. Otázky a odpovědi zazněly na horní plošině věže pivovaru, kde jsme měli pod sebou celý pivovarský areál a okolní krajinu jako na dlani.

Pohledem z věže jsou v pozadí vpravo vidět dvě haly se solárními panely

Výroba piva patří k energeticky nejnáročnějším odvětvím. K jakým činnostem pivovaru je elektrická energie zapotřebí?

Vynecháme-li otop varny a celé technologie plynem, stále se jedná o bohatý výčet činností, které se bez elektrické energie neobejdou. Patří k nim stáčení sudů, soudků, plechovek a lahví, mytí sudů a lahví, topení, sušení, sanitace, chlazení, pivní lázně, sklady, podniková prodejna, hygiena zaměstnanců.

Tisíc solárních panelů

Nápad na využití sluneční energie se formoval minimálně 5 let, ale vždy jsme počítali s instalací a provozem solárních panelů. Naše celková roční spotřeba elektrické energie činí více než 6 000 MWh. Očekáváme, že úspora bude pokrývat 7 % celkové spotřeby elektrické energie, což je výkon 1 000 kusů solárních panelů cca 440 MWh elektrické energie. Provoz fotovoltaických zdrojů bude průběžně vyhodnocován z hlediska objemu vyrobené elektřiny a sezónních a denních výkyvů. Do budoucna je pak plánováno nahradit alternativními zdroji až 20 % celkové spotřeby elektřiny v pivovaru. Cenu čepovaného piva nelze zvyšovat donekonečna. Ani pro hostinského, ani pro konzumenta. Pivovar musí začít hledat rezervy u sebe. Není jiného řešení. Toho jsme si velmi dobře vědomi.

Vše pro sebe i v létě

Veškerá elektrická energie je určena k průběžné, přímé, vlastní spotřebě. I proto není třeba ji někde skladovat. Navíc naše, zvláště letní výroba, se velice vhodně kryje s potřebou náročného chlazení ležáckých sklepů. V létě, kdy jsou největší solární zisky, máme největší požadavky na chlazení. Zimní období z hlediska využití solární energie není výjimkou. I v tomto období bude využita k přímé spotřebě.

Jakou máte spočítanou návratnost investice?

Momentálně máme zažádáno o dotaci z titulu Národní plán obnovy u Ministerstva pro místní rozvoj, a to ve výši 3,56 mil. Kč. Celková cena instalace solárních panelů činila 12 mil. Kč plus DPH. Počítáme s co nejkratší návratností, vše je předem spočítáno. Při současné ceně elektřiny bychom byli rádi, kdyby se tak stalo do 4 let. Samozřejmě je v tom mnoho otazníků. Nikdo dnes neví, jaká bude za 3, 4 roky cena elektrické energie.

Jako jste zvolili firmu a technologii instalace?

Z důvodu stavebně technické funkce jsou všechny solární panely uloženy na střechách dvou hal naležato bez speciální nosné konstrukce. Samozřejmě vlastní instalaci předcházelo i posouzení únosnosti střešních konstrukcí. Při výběru hlavního dodavatele se jednalo o poměrně dlouhý proces za účasti více firem. Ve výběrovém řízení byla vybrána společnost SOLEK. Jednak předložila nejlepší nabídku, jednak stejně jako v našem případě se jednalo o českou firmu. Nelze přehlédnout ani to, že důležitým faktorem při volbě společnosti SOLEK bylo i to, že její know-how bylo dáno 13letými zkušenostmi s výstavbou solárních systémů v Chile i Evropě.

Pivovar Svijany jde příkladem

Udržitelnost, soběstačnost a šetrnější přístup k naší planetě se dostávají do hledáčku doslova všech firem a organizací, vládních představitelů i občanů. Pro pivovar Svijany není udržitelnost nic nového. Naopak, módní slovíčko zde nezní formálně. Je filozofií pivovaru a je podloženo skutky. K nim patří čistička vody, bioplynová stanice, provoz kogeneračních jednotek, papírové TopClip „odnosky“ 6 plechovek, eliminace plastového balení, zatravnovací dlažba na parkovišti, zcela nově i využívání obnovitelných zdrojů energie v podobě tisíce solárních panelů na střechách 2 skladových hal. To vše v areálu pivovaru na vlastních pozemcích. I kdyby nebyla k dispozici plocha vlastních střech, pivovar by nikdy nešel cestou záboru zemědělské půdy. Jednak není vlastníkem žádné výměry zemědělské půdy v blízkém okolí, jednak dlouhé roky provozuje myšlenky a postupy filozofie udržitelnosti. Naopak propaguje koncept osazování solárních panelů na střechy již existujících průmyslových hal a budov.

chách dvou hal naležato bez speciální nosné konstrukce. Samozřejmě vlastní instalaci předcházelo i posouzení únosnosti střešních konstrukcí. Při výběru hlavního dodavatele se jednalo o poměrně dlouhý proces za účasti více firem. Ve výběrovém řízení byla vybrána společnost SOLEK. Jednak předložila nejlepší nabídku, jednak stejně jako v našem případě se jednalo o českou firmu. Nelze přehlédnout ani to, že důležitým faktorem při volbě společnosti SOLEK bylo i to, že její know-how bylo dáno 13letými zkušenostmi s výstavbou solárních systémů v Chile i Evropě.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Nakuřovaný speciál ze Soběslavského pivovaru

Zvítězil v kategorii nápojů soutěže Regionální potravina 2022 Jihočeského kraje. Pro mnohé bude překvapením i to, že v Soběslavi je opět pivovar. Tím ale tato překvapivá zpráva ještě nekončí. S myšlenkou na obnovení tradice vaření piva v Soběslavi přišel předseda představenstva společnosti Rašelina a.s. Ing. Rostislav Staněk.

Historie původního pivovaru spadá do roku 1628, kdy byl v Soběslavi založen pivovar měšťanský, který sídlil v budově radnice na náměstí. V něm se vařilo pivo jak pro okolní obce, tak i podle přesně daného pořádku pro jednotlivce. Po různých historických událostech vařil pivo do roku 1951. Novodobý Soběslavský pivovar se otevřel 26. června 2021. Nachází se v sídle společnosti Rašelina a.s., která je jeho vlastníkem. Všechna piva zde vařená jsou typická svou vyšší hořkostí, přičemž receptury vycházejí z tradičních plzeňských receptur. Kapacita varny je 10 hl, ležáckého sklepa 80 hl. Kapacita pivovaru je projektována na roční výstav 1 700 hl. Při stavbě pivovaru firma Rašelina nečerpala žádné dotace. Sládkem pivovaru je Rosťa Novák, vystudovaný zemědělec, který také dlouho pracoval jako profesionální hasič. Dlouholetou vlastní pílí, domovařením piva i samostudiem se vypracoval na povolání sládkyka pivovaru! Ten mi také sdělil řadu informací a rád odpověděl na otázky.

Jak lze charakterizovat vítězné pivo?

Nakuřovaný speciál je kraftové pivo vyráběné tradičním postupem za použití kvalitních surovin z menších rodinných podniků, kde kvalita vítězí nad kvantitou. Pivo není filtrováno ani pasterováno. Proces sladování ječmene na humnech při výrobě nakouřené sladiny ve Sladovně Bruntál je totožný s výrobou sladu. Zásadním rozdílem je však hvozdnění tohoto sladu na lískách. Během sušení se totiž pod lískami přidává do otevřeného ohně kvalitní soběslavská rašelina. Hořící rašelina dodává odcházejícímu kouři charakteristické aroma, které přestoupí do hvozdněného sladu. Pivo Nakuřovaný speciál obsahuje 6,5 % alkoholu. Je to svrchně kvašené, těžké, silné pivo. Není určeno na běžné pití, ale je vhodné pro degustace více druhů pív, ochutnávání nebo jako „šláfrtrunk“ k dobrému spaní! Při jeho výrobě byly použity odrůdy chmele Žatecký poloraný červeňák a Kazbek. Přidávat další voňavé chmely nemělo smysl. Vůně nakouřené rašeliny by dominovala a chmel přetlačila. K jeho lahování dochází po jednoměsíčním ležení v ležáckých tancích. Po této době se všechny chutě spojí a zakulatí.

Použitá rašelina je z vlastního zdroje?

Ano, je to rašelina z našich rašelinišť, pře-

vážně slouží k výrobě různých zahradních substrátů. Současná těžba rašeliny v naší firmě navazuje stále ještě na historické způsoby její těžby, staré stovky let. Na našich blatech se provádí tzv. „borkování“. Při těžbě není rašelina těžena frézováním, ale „rýpáním“. Po usušení rašeliny odebírají Sladovny Bruntál, které s její pomocí vyrábějí nakuřovaný slad. Nejčastěji bývá používán při výrobě whisky na export. A vlastně i díky vzájemné obchodní spolupráci vznikl ve Sladovnách Bruntál nápad na výrobu nakuřovaného piva.

Jakou technologii vaření používáte?

V dvou nádobové varně vaříme pivo klasickou plzeňskou technologií. Otevřenou spilkou zde nahrazují CK tanky s celkovým objemem 50 hl. Pivovar odebrá vodu z městského řádu, bez úprav. Samozřejmě zkusím různé změny chmelení nebo i různé odrůdy chmele a kvasinek.

Naše výroba je rukodělná, klasickou technologií, v malém množství, i proto se nemůžeme nikdy dostat na cenu piva jako z velkých průmyslových pivovarů. Pracujeme i s drahým dovozem chmelem.

Jak dlouho tento speciál vyrábíte a s jakým úspěchem se prodává?

Nakuřovaný speciál vyrábíme od jara 2022, oceněno značkou Regionální potravina pak bylo v červenci. Má, stejně jako každé jiné pivo, své příznivce i odpůrce. Vůně rašeliny je hodně intenzivní a je typickým představitelem pivního stylu Rauchbier, na který se v Čechách trochu zapomělo, ale který v různých podobách a chutích ve světě stále existuje. Ostatně, dříve byla všechna piva nakouřená, protože slad se sušil na ohni s kouřem. Podle toho, čím se takto sušilo, po tom pivo vonělo. I proto, že jsme tak trochu objevili díru na trhu, přihlásili jsme tento výrobek právě do soutěže Regionální potravina Jihočeského kraje 2022. Domníváme se, že se jedná o výjimečné pivo. To se ostatně potvrdilo ziskem ocenění.

Co Vám ocenění přináší?

V každém případě pomohlo zviditelnění Soběslavského pivovaru. Také nám odpadá

prezentační a degustační činnost při různých farmářských trzích, dožínkách a obecních oslavách, kterých se nemusíme zúčastnit se svými zaměstnanci, protože to provádí Agrární komora Jihočeského kraje. Protože žijeme v Čechách, je „vlajkovou“ lodí pivovaru pivo spodně kvašené Světlý ležák 11. Toto pivo tvoří 90 % celkového výstavu pivovaru.

Předpokládám, že pivo v petkách nechybí v žádném z 5 prodejních Zahradních centrech Rašelina.

V každém Zahradním centru v chladničkách jsou v nabídce s naším pivem nejen „petky“, ale i skleněné půllitrovky. Skladba zákazníků ve firemních Zahradních centrech je různá. Někteří nakupují pouze zahrádkářské potřeby, jiná skupina pouze soběslavské pivo. Další segment jsou zákazníci kupující vše potřebné, včetně piva. Cykloturisté se objevují pouze o víkendech a v turistické sezóně. Vítězné pivo Nakouřené speciál jsme dodali i na Slovensko. Pro objektivní hodnocení je ale potřeba čas. Jako nováčci jsme na trhu teprve 1 rok. V Soběslavi jsou soběslavská piva v nabídce Infocentra Městského úřadu, supermarketů Coop Soběslav a Terno Sezimovo Ústí. Pivo nedodáváme do žádných z místních hospod. Naopak nás oslovují menší kluby zájemců o čepované sudové pivo.

Text a foto Ing. Michal Vokřál, CSc.

Sládek Rosťa Novák

Dějiny psané solí

Každý zná pohádku o soli nad zlato. Byla i jiná úsloví. Například rozsypat sůl znamenalo mrzutost. A když někdo velmi nutně něco potřeboval, říkal, že je mu to třeba jako soli. Přirovnání neslaný, nemastný snad ani není nutné vysvětlovat. Sůl nás provází od nepaměti, připomeňme si proto některé zajímavosti o soli jako takové.

Podle dávného obyčeje se u nás návštěvy vítaly chlebem a solí. Ale zkuste dnes uvítat solí zastánce moderní výživy. Už vidím to zděšení. Ti vezmou na milost leda tak sůl v čokoládě, ale musí to být sůl mořská. Brr! Ale jak říkala už babička ve stejnojmenném románu Boženy Němcové: Proti gustu žádný dišputát!

Inu, časy se mění a lidé s nimi. Solí už návštěvu neuctíme. Přesvědčili se o tom například na Slovensku při návštěvě dnes již zesnulé britské královny Alžběty II. Když jí mladí lidé v národních krojích nabídli chléb a sůl, sice se krátce zastavila, ale neochutnala. Událost, ke které došlo v říjnu 2008, bude nepochybně poučením pro státní protokol, jestli někdy v budoucnu zavítá na Slovensko nebo do Čech nynější britský král Karel III. A ten je svou posedlostí zdravou výživou přímo pověstný. My se však ve svém pojednání o soli vrátíme do dob, kdy sůl byla ještě běžnou součástí

naší stravy, nad jejíž přítomností v potravinách se nikdo nepozastavoval. Ne, nebudeme se věnovat jejímu doporučenému množství v potravinách – to ponecháme zdravotníkům – avšak zaměříme se na její kvalitu, jak ji znali a definovali naši předchůdci. Inspirativní čtení nabízí Potravní kodex československý [Praha, 1937]. Připomeňme, že zmíněný kodex obsahoval zákonné předpisy, určující, jaká má být jakost a chemické složení potravinářského zboží. Kodex dělil sůl na vařenou, kamennou a mořskou, a to podle způsobu jejího získávání.

Sůl v homolích i kostkách

„Pro účely pokrmové má význam především domácí sůl vařená, která je v obchodě buď sypká, nebo lisovaná v krušcích (blocích)“, uvádí se v kodexu. V prodeji byla rovněž sůl vařená formovaná v homolkách a homolích nebo kostkách.

Sůl kamenná byla jednak dolovaná, tu kodex označoval jako szybikova sůl, což byla chemicky velmi čistá sůl z okolí polské Veličky, prodávala se jako mletá i v kusech. Dále šlo o kamennou sůl zelenou, mletou. Bližší podrobnosti o zelené soli se nám s odstupem takřka jednoho století bohužel nepodařilo dohledat. A do třetice tu byla ještě sůl kamenná spišská, v kusech i mletá. Sůl mořská, cizozemská, tzv. anglická se v oběhu vyskytovala „jen poskrovnu“.

V předválečném Československu byly v oběhu tyto druhy soli: kamenná mletá, těžená ve Slatinných Dolech, mletá tamtéž nebo v Olomouci, dále vařená ze Solivaru v Solné Báni u Prešova a jedlá sůl jemná vakuovaná z Masarykova solivaru u Prešova. Dodejme, že Slatinné Doly byl český název západoukrajinské obce Solotvina. Od roku 1918 do roku 1939 byla Solotvina součástí tehdejšího

Sůl nad zlato platí nejenom v pohádce, ale v celé lidské historii.

Československa. V Solotvině byla kusová sůl dobývána horníky v podzemí. Po rozemletí v mlýnech šla sůl přímo do obchodu.

Záplava přinesla pokrok

Jiným způsobem byla sůl získávána na Slovensku v okolí Prešova, a to odpařováním vody ze solného roztoku. Původně se sůl na Prešovsku rovněž těžila hlubinným způsobem, avšak v roce 1752 se provalilo starou opuštěnou chodbou takové množství vody, že těžba byla znemožněna. Nehoda byla nakonec zdárně zažehnána, když se zjistilo, že voda vytvořila úplně nasycený roztok soli, který se výborně hodil k výrobě soli vařené. Sůl se pak začala těžit levněji a byla velmi čistá. Doplňme, že Solivary Prešov ukončily svoji činnost v roce 2009, po 439 letech svojí existence, když se tamní těžba přestala ekonomicky vyplácet.

V Potravním kodexu československém je rovněž zmínka o mimořádně kvalitní soli k solení másla, tzv. soli máselné. Byla to zvláště čistá a jemnozrná vařená sůl, obsahující nejméně 99 % chloridu sodného v sušině, a tak jemná, že propadla sítem s půlmilimetrovými oky. V kodexu je tato sůl uvedena s poznámkou „u nás se nevyrábí“. V další poznámce je však uvedeno, že těmto výše uvedeným požadavkům vyhovuje sůl stolní, která se připravuje přidávkem fosforečnanů, jde o tzv. nevlhnoucí sůl. Pro doplnění uvedme, že čím jsou krystalky soli drobnější, tím slanější se nám jeví jejich chuť. Z toho lze odvodit, že použití jemné soli by mohlo snížit její množství v potravinách, aniž bychom přitom ztratili pocit požadované chuti. Tento postřeh jsme si „vypůjčili“ z odborné stati s názvem Účinek velikosti krystalů soli na vnímání chuti z anglicky vydávaného časopisu *Journal of texture studies*.

Napadá mě v této souvislosti kacířská myšlenka, zda tolik módní velké krystaly mořské soli, tak populární mezi dnešní mladou generací, jsou opravdu tak neškodné, za jaké je považuje třeba můj syn. Nevyvolá náhodou malá špetka jemné soli stejný chuťový účinek jako hrstka oněch krásně průzračných krystalů soli mořské? Konec konců, rozhodující pro cévy je celkový obsah sodíku. Ale jak už jsme řekli, to necht' posoudí zdravotníci. Pokud se do takové studie pustí, nečiním si nárok na prvenství.

Jód od roku 1947

Zatímco Potravní kodex československý označoval za nejkvalitnější sůl máselnou

nebo též sůl nevlhnoucí stolní, v jiné, pozdější publikaci, z roku 1954, s názvem „O potravinách“, vydané Ústřední radou družstev, je jako nejkvalitnější u nás uvedena sůl pod označením „nejjemnější sůl stolní“. Šlo o vakuovou sůl jemně krystalického vzhledu. Vakuová sůl se získává odpařováním solanek nebo nasycených solných roztoků ve vakuových odparkách.

Ve výše uvedené publikaci s názvem „O potravinách“ jsme rovněž našli důležitou zmínku o tom, že od roku 1947 se v Československu začala jedlá sůl obohacovat jódem. Konkrétně jodidem draselným. Cílem bylo předcházet vážným chorobám štítné žlázy kvůli nedostatku jódu hlavně u „přesídleného obyvatelstva v pohraničí“, jak doslova stojí v publikaci. Špatná funkce štítné žlázy se projevuje jejím zvětšením, tzv. strumou, lidově řečeno volem. Nejde přitom jen o tělesné znetvoření. Nedostatek jódu způsobuje mentální postižení, poruchy plodnosti a jiné vážné neduhy. Množství přidávaného jodidu bylo na obalu soli přesně označeno a bylo odstupňováno do tří tříd v závislosti na postižení krajů. Nejvyšší množství, a to 25 mg jodidu na kilogram soli, připadalo na třídu první. Do druhé třídy byl zařazen výrobek s 12 mg jodidu na kilogram soli, ve třetí třídě byl kilogram soli obohacen 7 mg jodidu.

Jodidovaná sůl se v souladu s těmito třídami expedovala do více nebo méně postižených krajů. Akce probíhala pod dozorem Ministerstva zdravotnictví, které dohlíželo i na pod-

mínky a dobu skladování jodidované soli. Skladovací doba jodidované soli tehdy činila 3 měsíce.

Obohacování již nepovinné

Sůl se u nás obohacuje jódem i v současnosti, ale už to není povinné. Ve vyhlášce Ministerstva zemědělství ČR č. 398/2016 Sb. je doslova uvedeno, že: „Jedlou solí je krystalický produkt, obsahující nejméně 97 % soli v sušině, obsahující případně obohacující látky“. Těmito obohacujícími látkami jsou míněny buď jodid draselný, nebo jodičnan draselný. Jodičnany jsou stabilnější než jodidy, ze kterých jód rychleji vyprchá. Jodidovaná sůl má podle vyhlášky mít obsah jódu v rozmezí 20 až 34 mg na kilogram soli.

Sůl může být podle zmíněné vyhlášky obohacena také fluorem, konkrétně fluoridem sodným nebo fluoridem draselným. Pokud je k obohacení soli použita ještě jiná látka, musí to být uvedeno na obalu a deklarované množství musí odpovídat skutečnosti. V současné době se sůl prodává v České republice dovážející z zahraničí. Ponejvíce z Německa. Na vysvětlenou dodejme, že sůl se na území ČR nikdy netěžila, vždy byla předmětem dovozu. Byla zatížená clem, platila se z ní daň, a tak si jí lidé považovali. Vlastní těžbu soli jsme získali až se vznikem Československa v roce 1918. Tehdejší naleziště soli se však po územních a politických změnách v pozdější době již nacházejí v cizině.

Alice Olbrichová

V půli května po mrazech je veta

Jak napovídá lidové přísloví, po svátcích ledových mužů Pankráce, Serváce a Bonifáce (12. až 14. května) již obvykle mrazy nehrozí. Všichni se těšíme na teplé počasí a také na grilování venku. Téměř bezpracnou jarní grilovačku pořídíme tak, že na ni použijeme hotové grilovací párečky. Jako přílohu k nim si připravíme pikantní listový salát. K pohodovému posezení venku ke kávě nebo k čaji doma upečeme skvělou vláčnou bábovku, na kterou využijeme přebytky kvásku uchovaného v chladničce. Pustíme se směle do toho!

GRILOVANÉ PÁREČKY S NIVOU, PIKANTNÍ LISTOVÝ SALÁT

SUROVINY

- párečky s nivou na grilování
- krájený chléb na gril
- olej
- směs listového salátu
- 1 velká mrkev
- půlka citrónu
- lžíce medu
- lžíce balzamikového krému
- lžíce dijonské hořčice
- 2 lžíce slunečnicových semínek
- lžíce chia semínek
- čerstvě mletý citrónový pepř
- sůl

POSTUP

Do mísy vložíme čtyři hrsti opaného listového salátu a nahrubo nastrouhanou očištěnou mrkev. Zlehka promícháme a přelijeme záličkou připravenou z medu, balzamikového krému, dijonské hořčice, lžíce citrónové šťávy a špetky pepře a soli. Dáme vychladit. Slunečnicová semínka nasucho opražíme.

Na venkovním grilu nebo na suché grilovací pánvi ze všech stran osmahneme párečky, odložíme je stranou, uchováme v teple. Pánev potřeme olejem a osmahneme na ní plátky chleba.

Grilované párečky servírujeme na plátcích osmahnutého chleba, k tomu podáváme vychlazený pikantní salát posypaný semínky a ozdobený tenkými proužky citrónové kůry.

KVÁSKOVÁ BÁBOVKA S OŘECHY A ČOKOLÁDOU

SUROVINY

- 400g přebytku pšeničného nebo žitného kvásku
- 150g třtinového cukru
- 80g vlašských ořechů
- 70g másla
- 50g čokolády
- 2 menší jablka
- 2 vejce
- 2 vrchovaté lžíce špaldové mouky
- lžíce nejmenší nastrohané pomerančové kůry
- lžička sody
- lžička skořice
- špetka mletého hřebíčku
- velká špetka soli

POSTUP

V míse metličkou prošleháme kvásek s vejci, cukrem a rozpuštěným zchladlým máslem, přidáme promíchanou sypkou směs mouky, sody, skořice, hřebíčku a soli, nahrubo nastrohaná jablka i se slupkou, nahrubo nasekané ořechy, na kousky nalámanou čokoládu, pomerančovou kůru a promícháme. Pokud je těsto příliš řídké, přidáme špaldovou mouku. Vlijeme do středně velké formy na bábovku vytřené sádlem a vysypané strouhankou a v troubě předehřáté na 180 °C pečeme si 50 minut. Ke konci pečení svrchu zakryjeme alobalem nebo papírem na pečení, propečenost vyzkoušíme špejlí.

Upečenou bábovku necháme ve formě jen krátce zchladnout, pak ji vyklopíme na mřížku a necháme zcela vychladnout.

Recept, kuchyňská úprava a foto Dalibor Pačes

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky
a Agrární komoře České republiky

Řešení Vašeho sporu efektivně, rychle a odborně!

O Rozhodčím soudu

- byl založen roku 1949
- řídí se zákonem, Statutem, Řádem
- vede Seznam rozhodců a tím garantuje odbornou kvalitu rozhodčího řízení probíhajícího před Rozhodčím soudem
- na Seznamu rozhodců je více než 240 rozhodců z tuzemska i zahraničí

Sekretariát Rozhodčího soudu zajišťuje

- konzultace před uzavřením smlouvy či podáním žaloby u Rozhodčího soudu
- odborné znalce
- tlumočníky
- veškerou administrativu spojenou s rozhodčím řízením před Rozhodčím soudem

Jaké spory řeší?

- obchodní vztahy (kupní smlouvy, nájemní smlouvy, smlouvy o dílo, úvěrové smlouvy ...)
- občanskoprávní (mj. i manželské smlouvy, kupní smlouvy na nemovitost, smlouvy o půjčce ...)
- pracovní právní vztahy (smluvní podmínky mzdového charakteru)

Výhody rozhodčího řízení

- řízení je jednoinstanční, neveřejné, rychlé, méně formální
- rozhodčí nálezy jsou v tuzemsku i v zahraničí dobře vykonatelné
- Newyorská úmluva z roku 1958 umožňuje uznání a výkon rozhodčích nálezů ve více než 140 státech světa
- strany si mohou určit místo i jazyk rozhodčího řízení

Podmínka pro rozhodování sporu v rozhodčím řízení před Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR je platná rozhodčí doložka ve prospěch tohoto soudu.

Znění rozhodčí doložky doporučené k zapracování do Vašich smluv:

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu třemi rozhodci.

Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou rozhodčího soudu.

Veškeré potřebné dokumenty lze nalézt na adrese: www.soud.cz

Rozhodčí soud je tu pro Vás.

Další informační materiály jsou k dispozici stranám, ale i ostatním zájemcům v sídle soudu Vladislavova 1390/17, Praha 1, v jazyce českém, ruském, anglickém, německém a francouzském. Telefonní spojení je: tel.: +420-222 333 340, fax: +420-222 333 341, e-mail: praha@soud.cz